

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SEYYİD NİZAMOĞLU'NUN, HAYATI, EDEBİ ŞAHSİYETİ VE
ESERLERİNDEN; Mİ'RÂCÜ'L-MÜ'MİN, CÂMİ'U'L-MA'ÂRİF, ŞEREF-İ
SİYÂDET, MA'DENÜ'L MA'ARİF, ESRÂRÜ'L-ÂRİFİN'İN
TRANSKRİPSİYONLU METİNLERİNİN HAZIRLANMASI**

**HAZIRLAYAN
Mehmet Aziz ÇELİK**

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. M. Emin ERTAN**

BATMAN 2016

YEMİN BELGESİ
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
BATMAN

BATMAN Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Seyyid Nizamoğlu'nun Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Eserlerinden; Mi'râcu'l-Mü'min, Câmi'u'l Ma'ârif, Şeref-i Siyâdet, Ma'denü'l Ma'arif, Esrârü'l Ârifin'in Transkripsiyonlu Metinlerinin Hazırlanması" adlı yüksek lisans tezinin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Batman Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü'nden başka bir bilim kuruluna akademik gaye ve ünvan almak amacıyla vermediğimi beyan ederim.

26/05/2016

Mehmet Aziz ÇELİK

TEZ ONAY SAYFASI

Yrd. Doç. Dr. M. Emin ERTAN'ın danışmanlığında Mehmet Aziz ÇELİK tarafından hazırlanan “Seyyid Nizamoğlu'nun Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Eserlerinden; Mi'râcu'l-Mü'min, Câmi'u'l Ma'ârif, Şeref-i Siyâdet, Ma'denü'l Ma'arif, Esrârü'l Ârifin'in Transkripsiyonlu Metinlerinin Hazırlanması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile BATMAN Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Yrd. Doç. Dr. M. Emin ERTAN

Başkan : Doç. Dr. Ahmet TANYILDIZ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Nuran ALTUNER

Yukarıdaki sonucu onaylıyorum.

...../...../.....

Doç. Dr. Şüle AYDIN TÜKELTÜRK

Enstitü Müdür V.

Not: Bu tez ve projede kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

SEYYİD NİZAMOĞLU'NUN, HAYATI, EDEBİ ŞAHSİYETİ VE ESERLERİNDEN; Mİ'RACÜ'L-MÜ'MİN, CÂMİ'U'L-MA'ÂRİF, ŞEREF-İ SİYÂDET, MA'DENÜ'L MA'ARİF, ESRÂRÜ'L-ÂRİFİN'İN TRANSKRİPSİYONLU METİNLERİNİN HAZIRLANMASI

Mehmet Aziz ÇELİK

Batman Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Seyyid Nizamoğlu (İstanbul ? – İstanbul 1601) XVI. yüzyılda yaşamış mutasavvıf şairlerdendir. Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. I. bölümde Seyyid Nizamoğlu'nun hayatı ve edebi kişiliği üzerinde duruldu; II. bölümde ise Mi'râcu'l-Mü'min, Câmi'u'l Ma'ârif, Şeref-i Siyâdet, Ma'denü'l Ma'arif, Esrârü'l Ârifin adlı eserleri transkribe edildi.

Şiirlerin genelinde ehl-i beyt sevgisi, inançla ilgili imani hakikatlar, tasavvuf ve tarikat adabı gibi konular anlatılmıştır. Ayrıca dünya düşkünlerinin, muhterislerin, ikiyezlü sofilerin eleştirildiği şiirler de yer almıştır.

Seyyid Nizamoğlu, Caferiye mezhebini kendisine yol edinmiştir. Bazı şiirlerinde Caferilikle ilgili bilgiler verir ve Caferi olduğunu beyan eder.

Şiirlerde sıkça ayet ve hadislere yer verilmiştir. Dipnotlarda belirtmiştir.

Çalışmamızın sonuna üzerinde çalıştığımız külliyyatın örneğini ekledik. Metnin görülmesini sağladık.

Bu çalışmamızla XVI. asrın mutasavvıf şahsiyetlerinden biri olan, Seyyid Nizamoğlu'nu tanıtmaya ve eserlerinden beş tanesini transkrip etmeye çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Seyyid Nizamoğlu, Mi'râcu'l-Mü'min, Câmi'u'l Ma'ârif, Şeref-i Siyâdet, Ma'denü'l Ma'arif, Esrârü'l Ârifin.

ABSTRACT**Post-graduate Thesis****SEYYID NIZAMOGLU'S LIFE, LITERARY IDENTITY AND
PREPARATION OF THE TRANSCRIBED TEXTS OF HIS LITERAL
WORKS: MI'RACU'L- MU'MIN, CAMIU'L MA'ARIF, SHEREF-I
SIYADET, MA'DENU'L MA'ARIF, ESRARU'L ARIFIN**

Mehmet Aziz ÇELİK

Batman University

Social Sciences Institute

Department of Turkish Language and Literature

Seyyid Nizamoglu (İstanbul ? – İstanbul 1601) is a sufis poet who lived in 16 th century. This work consists of two parts. In first part, the life and literary personality of Seyyid Nizamoglu has been handled and in second part his works; Mi'racu'l-Mumin, Camiu'l Ma'arif, Sheref-i Siyadet, Ma'denu'l Ma'arif, Esraru'l Arifin were transcribed.

In general, subjects such as the love of katooh, faithful truths about beef, the morals of İslamic mysticism and wit were handled in his poems. Also, there are poems that criticise who are fond of earth, greedy and hypocrite sufis.

Seyyid Nizamoglu took Caferiye sect as his guide. He gives some information about it in some poems and he announces that he is Caferi.

He often includes verses and hadiths and they are stated in footnotes.

At the end of this work, a sample of corpus that is examined has been added and made to be seen.

It has been tried to introduce Seyyid Nizamoglu who is one of 16. century sufi poet and to transcribe his five works.

Keywords: Seyyid Nizamoglu, Poem, Mi'racu'l-Mu'min, Camiu'l Ma'arif, Sheref-i Siyadet, Ma'denu'l Ma'arif, Esraru'l Arifin.

ÖNSÖZ

Divan edebiyatının çalışma alanlarından biri, şahsiyet ve eserleri üzerinedir. Bu amaçla XVI. yüzyıl tekke şiirinin temsilcilerinden biri olan Seyyid Nizamoğlu (İstanbul ? – İstanbul 1601)'nin hayatı, edebi kişiliği ve Mi'râcu'l-Mü'min, Câmi'u'l Ma'ârif, Şeref-i Siyâdet, Ma'denü'l Ma'arif, Esrârü'l Ârifin adlı eserleri üzerine çalıştık. Seyyid Nizamoğlu Dîvân'ı üzerinde çalışmalar yapılmıştır; ancak incelediğimiz külliyattaki eserler üzerinde herhangi bir çalışmaya rastlamadık. Söz konusu mecmua, Şair'imizle ilgili bilgilere yer veren makale, çalışılmış olan Dîvân'ındaki önsöz, özetler ve eserler kısmında yüzeysel olarak ele alınmıştır. Sadece Şeref-i Siyadet adlı eser 1999 yılında Marmara Üniversitesinde Semra Özyürek tarafından edisyon kritik yapılmak suretiyle yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.

Eserlerin transkripli metnini ortaya koyabilmek için yurt içindeki kütüphanelerde bulunan mecmualardan eski tarihli, müretteb ve hacimli metinleri esas aldık. Milli Kütüphane'deki istinsah tarihi bilinmeyen müretteb Dîvân mecmuası ile İstanbul Üniversitesi'ndeki H.1272 yılında istinsah edilmiş nüshayı, elimizdeki külliyat ile karşılaştırdık ve elimizdeki külliyatın 43 varak ile en hacimli eser olduğunu belirledik.

İncelediğimiz eserlerinden yola çıkarak Nizamoğlu için İslam, tasavvufi düşünce ve inançları ile yoğrulmuş bir mutasavvıftır diyebiliriz. Canlı ve samimi üslubuyla tekke şiirinin devamını sağlayan şahsiyetlerden biri olmuştur.

XIII. yüzyılda insanları, birliğe, sevgiye, ilme ve ahlaka davet eden Yunus Emre'nin görevini, XVI. yüzyılda üstlenenlerden biri olmuştur.

Seyyid Nizamoğlu'nun şiirleri, bilhassa yaşadığı dönemde, Halvetiye tekkelerinde sevilerek terennüm edilmiş ve geniş sahalara yayılmıştır. Bestelenmiş olan ilahileri vardır. Bu sebeptendir ki Seyyid Nizamoğlu'nun eserleri müretteptir.

Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. I. bölümde Seyyid Nizamoğlu'nun hayatı ve edebi kişiliği hakkında muhtelif kaynaklardan ve Divan'ındaki şiirlerden yola çıkarak bilgiler verilmiştir. II. bölümde eserler beş başlık altında verilmiştir. Her eser bir başlık altında transkribe edilmiş, tüm şiirlerin vezinleri bulunup, gösterilmiştir.

Transkripsiyonlu metni hazırlarken dönemin dil hususiyetleri dikkate alınmıştır. Çalışmamız esnasında yararlandığımız kaynak kitap, makaleleri ihtiva eden bir kaynakça ve günümüz alfabesi göz önünde bulundurularak hazırlanmış olduğumuz sözlük, çalışmamızın sonunda verilmiştir.

Hacmi, tertibi ile en güvenilir külliyatı transkrib yaparak, metni oluşturmaya çalıştık.

Çalışmamız süresince bizden desteğini esirgemeyen, Doç. Dr. Halil İbrahim TUĞLUK hocama, bu süreç içerisinde her anlamda bana yol gösteren, rehberlik eden, bilgi, tecrübe, özveri ve mesaisini esirgemeyen, Danışman Hocam, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin ERTAN' a teşekkürü borç bilirim.

Mehmet Aziz ÇELİK

2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET	IV
ABSTRACT.....	V
ÖNSÖZ.....	VI
KISALTMALAR.....	XIII
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ.....	XIV
GİRİŞ.....	1

1.BÖLÜM

SEYYİD NİZAMOĞLU'NUN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1.SEYYİD NİZAMOĞLU'NUN HAYATI	4
1.2.SEYYİD NİZAMOĞLU'NUN EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ	5
1.3.NÜSHA TAVSİFLERİ	12
1.3.1.Mehmet Emin ERTAN (Özel Kütüphanesi)	12
1.3.2.Haşim Paşa (Selim Ağa ktb.) 83	12
1.3.3.Ali Emiri Ef. Manzum Eserler (Millet Ktb.)218.....	12
1.3.4. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi (T.211).....	13
1.3.5.‘Farîkat-i ‘Aliyye-i Mevleviyye Dedegânından ‘arîkatli ‘İzzet Dede Efendi’nün Takrîzidir.....	14
1.3.6. Meşnevî	14
1.3.7. Destûr.....	15
1.3.8. Tetimme	16

2. BÖLÜM

Mİ'RACÜ'L-MÜ'MİN, CÂMİ'U'L-MA'ÂRİF, ŞEREF-İ SİYÂDET, MA'DENÜ'L MA'ARİF, ESRÂRÜ'L-ÂRİFİN	18
2.1. Mİ'RACÜ'L-MÜ'MİN	19
2.2. CÂMİ'U'L-MA'ÂRİF	55
2.2.1. Der-Beyân-ı Evsâf-ı Mürşidü'l-Kâmilîn	65
2.2.2. Der-Beyân-ı âdâm-ı Mürîdîni's-sâdıķîn	68
2.2.3. Der-Beyân-ı Sünnet-i Şelâşe VaŐiyyet-kerde	72
2.2.4. Beyânü ta'zîmi Âli Resûl 'aleyhisselâm ve 'Ulemâi zemân ve Őulehâ'i zewî'l İhtirâm	73
2.2.5. Beyânü Dâ'ire-i Nefsi Emmâre Mine'l-Etvâri's-Seb'a ve zikrû Telķîni Kelime-i tayyibei Münciyyei Mübâreke	74
2.2.6. Dâ'ire-i Nefs-i Levvâme ve zikrühâ İsmüllâh	77
2.2.7. Dâ'ire-i Nefs-i Muţma'inne ve zikrühâ İsm-i Hâķ.....	82
2.2.8. Dâ'ire-i Nefs-i Râziyye ve zikrühâ İsm-i Hây	84
2.2.9. Dâ'ire-i Nefs-i Marziyye ve zikrühâ İsm-i Kayyûm	87
2.3.ŞEREF-İ SİYÂDET	90
2.3.1. Şeref-i Siyâdet	90
2.3.2. Nażm	91
2.3.3. Rubâ'î.....	100
2.3.4. Muħammes	101

2.4. MA'DENÜ'L-MA'ARİF	108
2.4.1. Meşnevî-Gûyende	113
2.4.2. Münâcât-Gûyende	113
2.4.3. Meşnevî	114
2.4.4. Şi'r-est	115
2.4.5. Meşnevî-Gûyende	116
2.4.6. Güfte-i İlahî	119
2.4.7. Münâcât [ü] Niyâzât	123
2.4.8. * Der-na't [ü] Münâcât *	124
2.4.9. * Şi'r-i Nasîhat *	126
2.4.10. * Şi'r-i Gûyende *	128
2.4.11. * Şi'r-i Münâsib-hâl-i Gûyende *	135
2.4.12. * Şi'r-i Ta'rîf-i Kelime-i Tevhîd-i Bârî Te'âlâ *	142
2.4.13. * Şi'r-i Münâsib-hâl-Gûyende *	144
2.4.14. * Şi'r-der-Vaşf-ı Devrân-Gûyende *	147
2.4.15. Meşnevî-Gûyende	152
2.4.16. Şi'r-i Nasîhat-âmîz-Gûyende	154
2.4.17. Şi'r-i Nefrîn-hâl-i Gerdûn	158
2.4.18. Şi'r-i Münâsib-hâl-Gûyende	160
2.4.19. Şi'r-Der-Ahvâl-i 'aşq-Gûyende	163

2.4.20. Meşnevî âgâzest	164
2.4.21. Şi‘r-Gûyende	169
2.5.ESRÂRÜ’L-‘ÂRİFİN	171
2.5.1.Şi‘r-i Münâsib hâl	174
2.5.2. Meşnevî	174
2.5.3. Şi‘r-Gûyende	177
2.5.4.Meşnevî-Gûyende	178
2.5.5.Ender-hâtime-Gûyende	182
2.5.6. Güfte-i İlâhî	186
2.5.7. Münâcât [ü] Niyâzât	189
2.5.8. * Der-na‘t [ü] Münâcât *	191
2.5.9. * Şi‘r-i Nasîhat *	193
2.5.10. * Şi‘r-i Münâsib-hâl-i Gûyende *	202
2.5.11. * Şi‘r-i Ta‘rîf-i Kelime-i Tevhîd-i Bârî Te‘âlâ *	208
2.5.12. * Şi‘r-der-Vaşf-ı Devrân-Gûyende *	214
2.5.13. Şi‘r-i Nasîhat-âmîz-Gûyende	221
2.5.14. Şi‘r-i Nefrîn-hâl-i Gerdûn	224
2.5.15. Şi‘r-der-Ahvâl-i ‘aşk-Gûyende	230
2.5.16. Meşnevî âgâzest	230
2.5.17. Şi‘r-Gûyende	237

2.5.18. Şi‘r-i Münâsib-hâl	240
2.5.19. Meşnevî	240
2.5.20. Şi‘r-Gûyende	243
2.5.21. Meşnevî-Gûyende	254
2.5.22. Ender-hâtime-Gûyende	250
SONUÇ	252
KAYNAKÇA	253
SÖZLÜK	254
ÖZGEÇMİŞ	267

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e : Adı geçen eser

as : ‘Aleyhis’selâm

asm : ‘Aleyhi’s-selâtü vesselâm

Bkz. : Bakınız

C: : Cilt

cc : Celle celâlûhu

G. : Gazel

Hız. : Hazret

K. : Kasîde

M. : Mesnevi

s. : Sayfa

S. : Sayı

Tablo 1

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

آ, ا	A, a, Ā, ā, E, e
آ	ʾ
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	S, s
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	H, h
خ	H, h
د	D, d
ذ	Z, z
ر	R, r
ز	Z, z
ج	J, j
س	S, s
ش	Ş, ş
ص	S, s
ض	Ž, ž
ط	T, t
ظ	Z, z
ع	ʿ
غ	G, g
ف	F, f
ق	K, k
ك	G, g, K, k, Ń, ñ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
و	Ū, ū, Ū, ū, V, v
ه	H, h, e
ی	İ, i, L, l, Ī, ī, Y, y

GİRİŞ

Edebiyat, bir medeniyeti kültürel ve duygusal anlamda hakkıyla tanıyıp, anlamının en etkili bilim ve sanat dalıdır. Bu sebeple günümüze kadar edebiyat alanında sayısız bilimsel çalışma yapılmıştır; yapılmaya da devam edecektir.

Türk edebiyatı, Türk kültür ve medeniyet tarihi açısından oldukça zengin bir kaynaktır. Osmanlı medeniyetinin her değerini konu edinen tasavvuf edebiyatı maddi, manevi tüm unsurları bünyesinde toplamağa çalışmıştır. Şairler anlatmak istediklerini, farklı şekil ve üslupta dile getirirler. Tasavvufi şiirler yazan şairler de bu kurala uyarlar.

XVI. yy. Tekke ve Tasavvuf Edebiyatı'nda önemli şahsiyetlerin sanat ve edebi değerleri yüksek eserler verdiği müşahade edilmektedir. Seyyid Nizamoğlu, bu asrın sayılabilecek kişilerinden biridir.

Osmanlılar kültür ve medeniyet medrese ile tekkeyi birlikte ve yan yana mütaala etmiş, pozitif bilimler ile İslamî ilimlerde alanında çalışmalar yapan mutasavvıf şahsiyetler yetişmiştir. Seyyid Nizamoğlu, XVI. asrın güçlü ve geniş tesirli âlim ve mutasavvıf şairlerinden biridir. Tarihi, tasavvufive daha birçok bilim dalı ile ilgili bilgiler vererek, kültürel derinliğe sahip olduğunu göstermiştir.

Eserlerinde kullandığı lisan, İslam'ı ve özelde tasavvufu anlatma maksadından dolayı devrin şairlerine nispetle sadedir. Seyyid Nizamoğlu, eserlerini insanları eğitmek amacıyla mutasavvufi bir üslupta kaleme almıştır.

Milletlerin edebiyatlarının, yer aldığı topluluğun yaşayış tarzını ve kültürünü eserlerinde yansıtmadığını söylemek doğru değildir. Tasavvuf şiiri de doğduğu devri yansıtmak üzere bir ayna olarak tasavvur edilebilir.

Edebiyatın, malzemesi, yapıtaşı ve hammaddesi dildir. Dil bir milletin en canlı ve dinamik kültür varlığıdır. Ortak İslam uygarlığının kullandığı kültür dilinin birleşimi olan dile eser telif eden mutasavvuf şairler hakkında hüküm vermek o kadar kolay değildir.

Eski edebiyatı anlamak ve onun estetik kaidelerini, dil ve ifade hususiyetlerini bilebilmek için dilin anlamlı en küçük örgüsü olan kelimelerin, ifade ve cümle yapısını çözmek birinci derece önem arz eder. Metin tespiti yapılmadan (metne dayalı) diğer çalışmaları yapmak mümkün değildir.

Edebi eserler, meydana getirildikleri yer ve zamandan bağımsız bir şekilde değerlendirilemeyeceği gerçeğinden hareketle sosyal ve kültürel çevre, şairin kişiliği ve mesleği ile ilgili izler eserde yer almaktadır. Bu nedenle her eseri kendi çağının hususiyetleri içerisinde ele almak doğru olacaktır. Bu düşünceden hareketle: edebi ve tasavvufi alanda eserler vermiş 16. asır şairlerinden Seyyid Nizamoğlu'nun bakış açısını gösterebilmek gayesiyle bu konuyu ele almış bulunuyoruz.

1. BÖLÜM

SEYYİD NİZAMOĞLU' NUN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ.

1.1. SEYYİD NİZAMOĞLU'NUN HAYATI (İstanbul ?- İstanbul 1601)

Seyyid Nizamoğlu (İst. ? –İst. 1601) Bağdat'tan İstanbul'a göç edip önce Kasımpaşa'ya daha sonra Silivrikapı'ya yerleşip, tekke kuran Şeyh Seyyid Nizameddin Ahmed Efendi'nin oğludur. Doğum tarihi belli olmamakla birlikte ailesinin İstanbul'a gelişi ve Nizamoğlu'nun vefatı arasında seksen yıldan fazla süre geçtiği düşünülürse XVI. yüzyılın ilk yarısında İstanbul'da doğduğu tahmin edilmektedir. Hayatı hakkındaki bilgilere az da olsa Camiü'l Ma'arif¹ adlı eserinde rastlıyoruz. Hz. Hüseyin'in 28. kuşaktan torunlarından². Bazı şiirlerinde soy seceresine yer vererek belirtir.

Seyyid Nizamoğlu, iyi bir eğitim görmüştür. Çağının gereği olan şeriat ve tarikat ilimlerini öğrenmiş, aydın bir zümre içinde yaşamıştır. İlk eğitimini babasının İstanbul'daki tekkesinde almıştır. Daha sonra eğitimini ilerletmesi için babası onu Halvetiyye Tarikatı'nın Sinaniyye kolunun kurucusu İbrahim Ümmi Sinan'ın yanına göndermiştir. Seyr ü sülukunu tamamlayınca şeyhi ona babası Seyyid Nizam'ın hatırasını yaşatmak için Nizami tacı giydirmiştir. Ardından Silivrikapı'da kendisi için inşa edilen Emirler Tekkesi'nde irşadla meşgul olmuştur.

Seyyid Nizamoğlu, Osmanlı hükümdarlarından III. Murad han devrinde (1574-1595) sesini duyurmaya başlamıştır. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin her yönden düzeni bozulmaya başlamıştır. Devam eden savaşlardan dolayı ekonomik durumun bozulduğu, rüşvet ve adam kayırmaların ayyuka çıktığı, yüksek vergilerden dolayı fakirliğin arttığı dönemde, didaktik şiirleriyle dünya malına, riyakarlığa, nefsinin bilmeyenlere karşı çıkmıştır.

Seyyid Nizamoğlu H.1010 (M.1601) yılında vefat etmiştir. Mezarı, Silivrikapı Emirler Mahallesi'ndeki tekkesindedir.

¹ Camiü'l Ma'arif, s. 77.

² ÖZDEMİR, Canan, Seyyid Nizamoğlu Divanı, (Y. Lisans Tezi), Ankara, 1996.

1.2. SEYYİD NİZAMOĞLU'NUN EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

Seyyid Nizamoğlu'nun eserleri incelendiğinde edebi kaygı gütmekten ziyade irşad içinde olduğu; şiiri, dini- tasavvufi fikirlerin aktarımı için bir araç olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Nazmı mükemmel olmamakla beraber umumiyetle canlı, düzgün ve samimi olan şair, yüzyılının düzgün ve mükemmel edalı münevver tekke şairlerindedir. Fakat daha mühim, daha değerli ve her bakımdan daha enteresan olan şiirleri saz şiiri yolunda yazdıklarıdır. Bunlarda temiz ve sevimli bir dil içinde lirik bir ruh vardır. Nizamoğlu, tekke edebiyatının tefekkür ve felsefesine yeni bir şey eklemiyor; fakat daha yeni bir dil ve duygu ile onu devam ettiriyor.

Fikir ve ruh bakımından olduğu gibi dil ve eda bakımından da bir Yunus muakkibidir. Dervişliği anlatırken devrinin meselesi olan semâ'nın helalliğine de temas ediyor. Allah'a karşı aşk duygularını ve ıstıraplarını ifadede samimi ve duyguludur. İlahisi dil ve eda bakımından da sevimli bir olgunluk göstermektedir (Kocatürk 1970: 399-400).

Münevver bir zümre içinde İstanbul'da yaşayan şair, ara sıra, ilahi aşk çevresinden çıkarak muhitinden akisler veriyor. Bütün sofiler gibi, dünya düşkünlüklerine, muhterislere, ikiyüzlü sofilere sık sık çatan şairin didaktik şiirlerinde de ifadesi ve ifade unsurları birçok tekke şairlerine nazaran daha geniştir. Dini bilgisi ile birlikte az çok edebi kültürü de olan Nizamoğlu şiirin şekil ve estetik evsafını temine muktedir görünmektedir. Fakat lafız sanatlarına hiç yer vermediği gibi, şekilde ritm ve mükemmeliyete de ehemmiyet vermemekte ve bazen aynı manzumede muhtelif aruz vezinlerini dahi kullanmakta, aruzla heceyi de karıştırır gibi mühmel manzumeler de yazmaktadır. Bununla beraber ara sıra şekil ve eda bakımından olgun ve düzgün şiirler vermektedir. Bunlarla Türk şiirinin seyri içinde muayyen bir yer alabiliyor ve dinî –tasavvufî lirizm bakımından da değer gösterebiliyor. Hece şiirinde Yunus'a en çok yaklaşanlardandır. Halk tarafından çok tanınmış ve ilahileri asırlarca okunmuş tekke şairlerindedir. Bu evsafiyla tekke şiirinin belli başlı şahsiyetleri arasına girmiştir. Fakat edebî sanat karşısında, derin, geniş ve orijinal bir şahsiyet gösteren ölmez şairlerimizden olamamıştır.

Şiirlerinde tasavvufî terimler dışında külfetli kelime kullanmamış olan şair bu terimleri de yine şiirlerinde açıklar.

Seyyid Nizamoğlu, Seyyid Seyfî, Nizamoğlu, Seyyid Seyfullah, Seyfullah, Seyfî, Nizamoğlu Seyfullah mahlaslarını kullanmıştır.

Alim bir mutasavvîf olan Nizamoğlu sade Türkçede aruzu kullanmaya çalışmıştır. Bu da bize gösteriyor ki sade Türkçe ile halka seslenmeyi ve halkı bilinçlendirmeyi amaçlamıştır.

Seyyid Nizamoğlu, aruz vezinleri içinde en çok bahr-i remel'den “Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün”, “Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün” ve bahr-i rezeç'den “Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün”, “Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ'ilün” vezinlerini tercih etmiştir.

Ayrıca bahr-i rezeç'den “4 müstef'ilün”, bahr-i muzari'den “Mef'ûlü-Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün” vezinleri de Seyyid Nizamoğlu'nun şiirlerinde kullanılan diğer vezinlerdir.

Seyyid Nizamoğlu'nun şiirlerinde hece vezniyle yazılan şiirler, aruzla yazılanlara nispetle daha azdır. Nizamoğlu, şiirlerinde daha çok “sekizli” ve “onbirli” hece kullanmıştır.

“Sekizli” vezinlerde duraklar genellikle 4+4 şeklindedir, fakat 5+3 şeklinde duraklı şiirleri de mevcuttur. “Onbirli” vezinlerde de genellikle 6+5 durağını kullanmıştır.

Seyyid Nizamoğlu, şiirlerini çoğunlukla gazel nazım şekliyle yazmıştır. Tür olarak da münacaat, na'at ve ilahî türlerine yer vermiştir. Halk edebiyatı nazım şekillerinden semai ve koşmayı kullanmıştır. Divan Edebiyatı'na dair nazım şekilleriyle yazdığı şiirlerde tam ve zengin, Halk Edebiyatı'na ait nazım şekilleriyle yazdığı şiirlerde ise yarım kafiyeyi daha çok kullandığı görülmektedir.

Tasavvuf ve Tarikat Anlayışı

Seyyid Nizamoğlu'nun edebî kişiliğini tam anlayabilmek için tasavvufî ve tarikat anlayışına değinmek gerekir.

Nizamoğlu, Caferiyye mezhebindedir. Şiirlerinde Caferiyye mezhebinin ve bu mezhebin imamı, Cafer es-Sadık b. Muhammed el Bakır'ın övgüsünü yapmaktadır. Şiirlerinde ehl-i beyit sevgisi geniş bir tutmaktadır. Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin şiirlerinde en fazla zikredilen isimlerdir. Şiirlerinden anlaşıldığına göre Nizamoğlu, Hz. Ali'yi kendisine rehber edinmiştir. Kendini de, Hz. Ali'nin yanından hiç ayrılmayan kölesi Kamber yerine koymaktadır. Hz. Hasan'ın ayağının toprağını başına tac yapacak kadar, canını ve başını ehl-i beyitin yolunda feda edecek kadar, kendisini kalu beladan beri Hz. Ali'nin kölesi kabul edecek kadar ehl-i beyte muhabbet beslemektedir. Hz. Ali'yi sevmenin Hz. Muhammed'i sevmek olduğunu ve Hz. Muhammed'i sevmenin de Allah'ı sevmek olduğunu söylemektedir. Hatta biraz daha aşırı giderek ehl-i beyti sevmeyenleri serseri kabul etmektedir.³

Nizamoğlu'nun ehl-i beyit sevgisi, bağlı bulunduğu Caferi mezhebinden kaynaklanmaktadır. Şia'nın meşhur mezhebi olan Caferi mezhebi, Hz. Muhammed'in vefatından sonra hilafetin Ali'ye ait olduğunu kabul edenler tarafından temsil edilen ve böylece siyasi bir fırka halinde oluşan şia'dan mühim bir kısım, Hz. Ali'den sonra oğlu Hasan'ın, Hasan'dan sonra kardeşi Hüseyin'in, ondan sonra da Hüseyin'in oğlu Ali Zeynü'l-Abidin'in oğlu Muhammedü'l Bakır, mezhebin usul ve erkânını öğrenerek esaslarını kurmuştur. Muhammedü'l Bakır'ın ölümünden sonra oğlu Caferü's-Sadık'ın imamlığını kabul edenler, Caferiyye ismiyle anılmaya başlanmıştır.⁴

Seyyid Nizamoğlu, Halvetiye tarikatının Sinaniye kolunu kuran İbrahim Ümmi Sinan'ın (ölm.1551) halifesidir.

³ ÖZDEMİR, Canan, Seyyid Nizamoğlu Divanı, (Y. Lisans Tezi), Ankara, 1996.

⁴ ERAYDIN, Selçuk, Tasavvuf ve Tarikatlar, 1981.

Seyyid Nizamoğlu, tarikat silsilesini Hz. Ali'yle başlatır. Hz. Ali'den kendi piri olan şeyh Sanander'e kadar tarikat silsilesinin halkalarını zikreder. Nizamoğlu'nun tarikat silsilesini şematik olarak gstermek mkmkndur.⁵

1. Hz. Ayyü'l Mürteza
2. şeyh Maruf-ı Kerhi
3. şeyh Cüneyd Bağdadi
4. şeyh Mümcad
5. şeyh Muhammed Bekr
6. şeyh Umer-ül-Bekr
7. şeyh Ebu-n Necm
8. şeyh Kutbiddin Kamil
9. şeyh Riknüddin Kamil
10. şeyh şihabüddin Efendi
11. şeyh Cemaleddin Efendi
12. şeyh Zahid Geylani
13. şeyh Muhammed Hazreti
14. şeyh Ömer Halveti
15. şeyh Mir
16. şeyh İzzeddin
17. şeyh Sadreddin Hayyami
18. şeyh Yahya Sırrı-ı Ahmed
19. şeyh Muhammed Erzincani
20. şeyh İbrahim-i Sani
21. şeyh Alaiddin Uşşaki
22. şeyh Ahmed
23. şeyh Hacı Karaman
24. şeyh Sinan

Nizamoğlu kendisini Seyyid kabul etmektedir. Çeşitli kaynaklarda bu fikri desteklemektedir. Eserlerinin çoğu yerinde bu konuya dem vurmυřtur. Soyunun Hz. Ali'den geldiğini ispat etmektedir. Soy seceresini şematik olarak gstermek mkmkndur.⁶

1. Seyyid Nizam Al-i Muhammed
2. şihabüddin Ahmed
3. Mir-Cüneyd
4. Celalüddin
5. Nureddin Ali
6. Nakib Ahmed
7. İzzütdin Ebu İşhak
8. İbrahim

⁶ ÖZDEMİR, Canan, Seyyid Nizamoğlu Divanı, (Y. Lisans Tezi), Ankara, 1996.

⁷ ÖZDEMİR, Canan, Seyyid Nizamoğlu Divanı, (Y. Lisans Tezi), Ankara, 1996.

9. Şerafüddin Muhammed
10. Ziyaüddin
11. Zeyd Ebu'l Kasım
12. Ziyaüddin
13. Abu'l Mensur Muhammed
14. Şah Musul
15. Zeyd Ziyaddün-i Azam
16. Ebu'l Hüseyin
17. Al-İ Ebu Zeyd
18. Bakib Ahmed
19. Muhammed Bu-Ali
20. Ebu'l Hüseyin-i Eşter
21. Ebu Ali Ubeydullah-i Salis
22. Ebu Ali Asgar
23. Ebu'l Hasen Ali
24. Ubeydullah-i A'rac
25. Abdullah A'rac
26. Hüseyin
27. Ali Zeyne'l-Aba
28. Nuh-i Sani
29. Hz. Hüseyin
30. Hz. Ali

Eserleri:

Manzum Eserler:

Mi'râcü'l- Mü'min: Eserde abdest alırken dikkat edilmesi gereken hususlardan bahsedilmiştir. Bursalı Mehmed Tahir'in Silsile-i Tarîkat, Silsile-i Nesebiyye olarak zikrettiği iki eser Mi'râcü'l-mü'minîn'in sonunda yer almaktadır. Eser 9 varak, 20 şiirden oluşmuştur. Her varakta ortalama 54 beyit yer almıştır.

Câmi'ü'l-Ma'ârif: Seyyid Nizamoğlu'nun baş tarafında Esmâ-i Hüsnâ'yı açıklayan; sonunda ise tarikatın esaslarını anlatan manzumeler bulunan eseridir. Eser 6 varak, 22 şiir, 2 müstakil beyitten oluşmuştur. Her varakta ortalama 53 beyit yer almıştır.

Şeref-i Siyâdet: Seyyidlik ve Ehl-i Beyti konu edinen eseridir. Seyyidlere saygı gösterilmemesi ve Ehl-i Beytin uğradığı zulümler eserin temelini teşkil etmektedir. Eser 7 varak, 9 şiir, 2 nazm, 2 rübai, 1 muhammes, 5 müstakil beyitten oluşmuştur. Her varakta ortalama 51 beyit yer almıştır yer almıştır.

Ma‘denü’l-Ma‘ârif: Türlü ayet ve hadislerin tasavvufî yönden şerhidir. Eser 15varak,71 şiirden oluşmuştur. Her varakta ortalama 55 beyit yer almıştır.

Esrârü’l-‘ârifin: Şeref-i Siyâdet’e benzer bir muhtevaya sahip eser, Ehl-i Beyti ve Hz. Peygamber’i sevmekle ilgili hadislerden meydana gelmektedir. Eser 6 varak, 9 şiirden oluşmuştur. Her varakta ortalama 52 beyit yer almıştır.

Seyr-i Sülük: Devriye türündeki manzumelerden oluşan eseridir.

Dîvân: 200 civarında gazel, 3 murabba, 3 müseddes, 8 terci-i bend, 1 terki-i bend, 2 mesnevi, 5 kıta, 17 beyit ve hece ile yazılmış 52 manzumeden oluşmaktadır. Divan’ı eski harflerle basılmıştır. Gayri mürettep bir şekilde basılmış olan 1871 tarihli divanı, şeklen divan ve saz şiirleri yolunda yazılmış, lirik-didaktik ilahilerle doludur. Divan şiiri tarzındakiler bu yolda kendine kadar gelen tekke şiirinin devam ve tekamül yolu üzerindedir (Kocatürk 1970: 398). Nizamoğlu’nun birer küçük eser halinde olan manzum risaleleri matbu dîvânının baş tarafına konmuştur. Kısmen mesnevi şeklinde olup içlerinde “hale münasip” gazel şeklinde şiirler de vardır. Tarikat edasını, Muhammed’e saygıyı anlatıp dini ve dünyevî öğütler veren bu risalelerin müşterek ruhu divanındaki umumî didaktik ruhun aynıdır ve kendinden evvelki tekke edebiyatı tefekkürüne yeni bir şey ilave etmemektedir. Ara sıra muhitten bahsederken mesela zamanındaki kahvehanelerin tasviri gibi oldukça enteresan sahneler tesbit etmektedir. Edebi evsaf bakımından aruzla yazılan dinî-didaktik şiirlerin devamıdır (Kocatürk 1970: 400).

Mensur Eserler:

Câmi’ü’l- Ma‘ârif (Mensur): Seyyid Nizam, Merkez Efendi, Emir Efendi, İbrahim Ümmî Sinan gibi devrin önemli mutasavvıflarının hayat ve kerametlerini anlatan bir eserdir.

Tâc-nâme: Tarikat tacları ve taclardaki sembollerin mânâları üzerine yazılmış bir eserdir.

Miftâh-ı Vahdet-i Vücûd: Vahdet-i vücûd konusu üzerine bina edilmiş bir eserdir. Eserin Seyyid Nizamoğlu'na mı yoksa babasına mı ait olduğu netlik kazanmamıştır.

1.3. NÜSHA TAVSİFLERİ

1.3.1. SEYYİD NİZAMOĞLU KÜLLİYATI (Mehmet Emin ERTAN Özel Kütüphanesi)

Ahmed Kâmil Matba'a'sında basılmıştır. İzzet Dede Efendi'nin takrizi ile başlar,

*Seyyid Nizâmoglu'nun 'aşkdur murâdı Hâkık'dan *

* 'Aşk olmayan 'ameller heb cümle mâsivâdur * beyitiyle son bulur.

2.- 85. Sayfalar arasında sırasıyla: Mi'racu'l-Mü'min, Camiü'l-Avarif, Şeref-i Siyadet, Ma'denü'l-Maarif, Esrarü'l-Arifin adlı eserler yer alır. 85- 190 arası sayfalarda Dîvân'ı yer alır.

İst.th: Şevval/1326- M.1908 yk: 95, ölç: 223x156, st: 8, yz: nesih, szb: kaplama kırmızı, kt: sarımtırak, ct: mor- sarı kaplı.

1.3.2.HAŞİM PAŞA (Selim Ağa ktb.) 83

Birinci yaprakta Şeyhülislam Ahmed Muhtar Ef. Zade Ali Haydar'ın vakıf mührü basılı, 40-53. Yaprakla da Seyyid Seyfullah'ın Mü'rac'ül-Mü'minin ismindeki maznum eseri yazılıdır.

İst.th: Şevval/1303-M.1885 yzn: Ali Haydar

yk:11, ölç: 225x155. St: muhtelif, yz: güzel rika, kt: beyaz, ct: mor kağıt kaplı arkası meşin, üstü siyah bez kaplı. 1-3. Yapraklarda Nesimi'nin ve Kadı namında bir şairin birer gazeli, Sultan Mustafa'nın bir nazmına Ragıp Paşa ile diğer üç şairin nazireleri yer almakta.

1.3.3. ALİ EMİRİ EF. MANZUM ESERLER (Millet Ktb.) 218

Bu nüshada 320 parça manzume vardır. Fakat tertibi çok karışık olduğundan şekilleri ve neveleri tespit edilememiştir.

Baş: Bi Hağ la ilahe illallah

Koma kulluğunda cürm ü günah

Son: ...ya kadirsin it aklıma o guş

Ta ki Seyfi itaat kıla nefis diyü veded

yk: 89: öç: 240x130, st: 19, yz: nesih, (80-89. Sayfaların yazısı taliktir.) szb: ve mahlaslar kırmızı, kt: sarımtırak, ct: mor kağıt kaplı. Birinci yaprakta Ali Emiri Efendi'nin vakıf mührü basılıdır.

1.3.4. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ (T.211)

Bu nüshada 323 parça münacaat, na't, ilahi ve gazel vardır.

Baş: Tecelli eyledi zatına Mevla

Son: Şol yüreği dağlu benim bilen bilür ki ben neyim

yk: 93: öç: 245x181, st: 17, yz: adi rika, mahlaslar: kırmızı, kt: Avrupa, ct: yeşil kağıt kaplı

1.3.5. ʔarîkat ‘Aliyye-i Mevleviyye Dedegânından Tarîkatli ‘İzzet Dede Efendi’nün Taqrîzidür

İş bu divân-ı fesâhat-‘unvânun nâzm-ı ma‘ârif-câzimi olan fâris-i meydân-ı ‘ilm ü hüner, şeh-süvâr-ı ‘arâ-i ‘irfân-ı ferhunde-eşer, Kıtbü’l-‘ârifin, gavşü’l-vâsılîn, misbâh-ı derûn-ı ehl-i yakîn, mişkât-ı kulübü’l-mü’minîn, mürşid-i dil- âgâh-ı vâsıl-ilâ’llâh cenâb-ı “Hâzret-i Pîr Seyyid Seyfü’llâh bin Seyyid Nizâmeddîn” şaddese’llâhü sirrahu’l-penâh efendimüzdür ki gencîne-i esrâr-ı ilâhî ve mahzen-i funûn-ı aşk-ı nâ-mütenâhî olan derûn-ı hikmet-meşhûnlarından irşâden li’l-âşıkîn ve ta’lîmen-li’r-râğibîn ve’t-tâlibîn, râbita-i mihr-i muhabbet ve vâsıta-i hâme-i pür-ma’rifetleriyle tanzîm buyurmuş oldukları eş’âr-ı ma’ânî-şî‘âr ve güftâr-ı belâgat-nisârlarını cem’ ü tertibine sülâle-i tâhire ve evlâd-ı kerâmet-i bâhirelerinden olup hâlen post-nişîn-i dergâh-ı feyz olan “Fâhrü’l-meşâyihî’l-kirâm Nizâmî-zâde Es-Seyyid-Şeyh ‘Alî” zâde’llâhü irşâdehu’l-celî hâzretlerinin himem-i ‘aliyyeleri munzamm bulundığı cihetle işbu emr-i hayruñ meydân-ı icrâya vaz’ına Defterhâne-i ‘Âmire ketebesinden ve tarîkat-i ‘aliyye-i cenâb-ı Sünbüliyye muhîbbân-ı ihlâs-mendânından rifâtlü Mehmud Fâhir Nedîm Efendi’nün ma’rifet ü nezâretiyle tab’ ü temşiline muvaffak olmuş ve toğrusı mumâ ileyhün böyle bir hıdmet-i mâ-bihî’l-mefharetle teşnegân-ı nazm-ı selis-ı müşârun ileyhe işbu peymâne-i divân-ı belâgat-‘unvânıyla sır-âb ve def-i tef ü tâb-ı hâhiş-i iztirâb itmiş olduğına ibrâz-ı teşekkür ü medetle hâtîme-i maşâl eylerim.

1.3.6. Meşnevî

(Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün)

— . — — / . — . — / . . —

Gavş-ı a’zam velî-i dil-âgâh

Kân-ı ‘irfân cenâb-ı Seyfü’llâh

Nazm ile pâdişâh-ı feyz-‘unvân

‘ilm ile şehriyâr-ı ‘izzet ü şân

Şimdi eş’âr-ı dil-pezîrin anuñ

Ya’nî güftâr-ı dil-pezîrin anuñ

Ve cem' ü tertîb ü tab'a itdi himem
 Fâhir-i hoş-mağâl ü kenz ü kerem

Tâ bu dîvân-ı şems-i evc-i hüner
 Ola pertev-fezâ-yı ehl-i hüner

Ola yâ Rab mażhar-ı tevfiķ
 O ma'ârif-meniş muĥibb-i şefiķ

1.3.7. Destûr

El-ĥamdü li'llâhi Te'âlâ

Cenâb-ı Ĥaķķ Celle ve 'Alâ Ĥazretleri'nün 'inâyet-i 'âlileriyle vâķıf-ı sırr-i Ĥudâ, nâzenîn-i Muştafâ, şâh-ı evreng-i 'atâ, destgîr-i fuķarâ, müşfiķ-i bay [ü] gedâ şâ'ir-i vahy-âşinâ, ķuᵼbü'l-'ârifin, ġavşü'l-vâsılîn, gencîne-i ma'rifet-i İlâhî ile şöhret-şî'âr cenâb-ı Seyyid Seyfüllâh bin Seyyid Niżâmüddîn nâmıyla nâmdâr ve kerâmet-i 'âlileri âşikâr olan zât-ı şerîfüñ nuᵼķ-ı mu'ciz-fezâları işbu Dîvân-ı şerîfüñ derûnunda muĥarrer Mi'râcü'l-Mü'minîn ve Silsile-i Tarîķat ve Silsile-i Nesebiyye ve Câmî'u'l-Ma'ârif ve Eᵼvâr-ı Seb'a ve Şeref-i Siyâdet ve Ma'denü'l-Ma'ârif ve Esrârü'l-Ârifin ve Seyr-i Sülûk ve Dîvân-ı şerîfde bulunan âsârlarınıñ her birini bir mahâlden min-ġayri-ĥaddin mâ-bihî'l-iftihâr fart-ı şâd ile cem' ü tertîb eyleyüp ĥızmet-i ehlüllâh olmaķ ümniyyesiyle tab' ü temşiline ġayret-i dervîşânem mahzâ bi'l-cümle tarîķat-i 'aliyyede bulunan ihvân-ı bâ-safâ ile ve sâ'ir mü'âla'a iden zât-ı şeriflerden niyâz-ı 'âcizânem budur ki ĥîn-i mü'âla'ada bu ĥaķîr-i pür-taķşîr Es-Seyyid Meĥmed Fâhir'i ed'iyye-i ĥayriyyeleriyle yâd ü teżkâr buyurmaları başķa başķa temennî-i nâcizânemdür. Cenâb-ı Ĥaķķ ve Feyyâz-ı Muᵼlaķ ĥabîb-i Ĥudâ Muĥammedü'l-Muştafâ efendimüz ĥazretlerinüñ şefâ'at-i 'âlileriyle bu rûy-siyâh u pür-günâh olan mûr-ı za'îfüñ cürmüni 'afv ile cemâl-i bâ-kemâl müşâhedesini nasîb [ü] müyesser eyleye, âmîn. Bi-ĥürmeti Seyyidi'l-Mürselin.

1.3.8. Tetimme

Ꞗu#b#l-'#riffin Seyyid Niz#m-z#de Seyyid Seyf#ll#h Efendi h#zretlerin#n div#nlar# h#r#f-1 hec# #zere m#retteb olmayarak ta#r#r olunmu#. Eger#i tertibi m#mkin ise de on iki h#arf n#-mevc#d olduğ#ndan #arf-1 na#zar olundu. Ğayr-1 mevc#d olan on iki h#arfler da#ı bunlardır: ## ve c#m ve h# ve h# ve z#l ve s#d ve z#d ve # ve z# ve ğayn ve f# ve l#. Ve 14'#nc# sa#h#fede olan nut#-1 m###arun ileyhde be# beyt no#s#n olduğ# ba'de' t-#ab' derdest olunan bir n#shada bulunmu# olduğ#ndan teberr#ken bu ma#halle ta#r#r olunmu#dur.

D#ny#da gezd#m o#udum yazdum, #azanc itmeğe bir d#z#nc d#zd#m sult#num #arda#.

*V#'#z#m #eks#z f#'ide ba#a, ben #utmam hergiz s#yler#m halk#a ağız ağız sult#num #arda#. *Z#hirem yekd#r b#t#num #ekd#r z#lim ki#ilerden kelb da#ı yeğd#r sult#num #arda#. *#z#y#m ##z#i halk# sevmez bizi, m#rte#ilerin #an olur y#zi sult#num #arda#*Seyyid Seyf#ll#h All#h di All#h, #urtara yar#n seni z#kr#ll#h sult#num #arda#.*

97'nci sa#h#feye te#s#d#f iden nut#-1 #er#fde bir beyt no#s#n olarak diğer n#shadan a#la#ıldığ#ndan bu beyt da#ı bu ma#halle ta#r#r olunmu#dur.

Bende-i #l-i 'Ab#'yum Ehl-i Beyt'#n kemteri

Sevmez #l-i Yez#d'i Ca'fer'iy#m Ca'fer'i

138'inci sa#h#fede olan "Te'al bey# gel ber# / A# g#z#n olma g#fil#n" nut#kunun# ikinci beytin#n evveli ek#er n#shalarda #y#ne-i ah# ta#r#r olunmu#dur ve bir n#shada da#ı ile ah# kit#bet olunmu#. Bu n#sha s#'irlere nisbet bir mi#d#r m#n#sebet alur #ann olunarak bu lafz #ab' olunmu# idi. Mu'ah#aren bir n#sha derdest olunak "In ah# savm # sal#t k#c# reved h#cc # zek#t" ta#r#r olunmu#-ki sa#h#h olan da#ı bu n#sha olduğ# teberr#ken bu ma#halle #erh virildi ve bunlardan ma'ad# z#h#r iden g#la#atu# ta#h#h#ni m#t#la'a idecek z#v#tu# in#s#f#na hav#le iderek ric# v# niy#z ider#z ki lafz-1 sa#h#h# bir vara#a ta#r#r iderek ma#ba'a-i derv##aneme irs#line himmet buyuralar z#r# ki istins#h olunan n#shamız bir#ak z#v#tu# elinden ge#erek gene bir haylice sa#a#at z#h#r itmi#d#r. Bu cihetden ma'z#r #utarak #sl#h#na olunacak himmet ile def'a-i s#n#de #ab' olunmak l#z#m gel#r ise asl mu#ah#h#h div#n ol-va#t meyd#na geleceği ##ik#r olduğ#ndan t#b#i-i h#k#r #araf#ndan c#mle nu#z#ara ih#ar olunur ve 'az#z-i m###arun ileyhe bir h#zmet olarak feyz-i r#h#n#leri me'm#l olunur.

Ṭarîḳat-i ‘aliyye-i Halvetiyye’nün büzürguâr ḳuṭbu’l-‘ârifin Seyyid Seyfüüllâh Efendi ibn Nizâmüddîn Efendi ḳaddesellâhü sirrühümâ ḥâzretlerinüñ âşâr-ı ‘aliyyeleri olan Mi‘râcü’l-Mü‘min ve Câmi‘u’l-Ma‘ârif ve Eṭvâr-ı Seb‘a ve Silsile-i Ṭarîḳat ve Silsile-i Nesebiyye ve Şeref-i Siyâdet ve Ma‘denü’l-Ma‘ârif ve Esrârü’l-‘Ârifin risâlelerinüñ meyânlarında manżûm nuṭḳ-ı mürşidâneleri ile müretteb Dîvân-ı nasîhat-‘unvânlarını Defterhâne-i ‘Âmire ketebelerinden ve merḥûm-ı müşârun ileyh ḥâzretlerinüñ muḥibbânından Ṭâhir Efendi cem‘ine himmet buyurmuşdur.

Dersa‘âdet
Maṭba‘a-i Aḥmed Kâmil – Sultân Bâyezîd’de Fu‘âd Paşa câddesinde numero 955
Sene 1326

2. BÖLÜM

Mİ'RACÜ'L-MÜ'MİN, CAMİ'U'L-MA'ARİF, ŞEREF-İ SİYADET, MA'DENÜ'L MA'ARİF, ESRÂRÜ'L-ÂRİFİN

2.1. Mİ'RACÜ'L-MÜ'MİN

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

· _ _ _ / · _ _ _ / · _ _

Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm

İdüb hâmd ü şenâ Allâh'a dâ'im
Şalâtı hem Resûlüllâh'a dâ'im

Dañı evlâdına Aşhâb'na hem
Tahiyyât ü selâmdan soñra her dem

Ecelden ger virirse Hâkık emânı
İdem ba'zî nasîhatden beyânı

Şerî'at hâlin idem hem tarîkat
İkisinden žuhûr ide hâkîkat

Murâdum oķu adım diñle benden
Bu sözler sırrın idrâk eyle beñden

Bizi yâd eyleyeler bir du'âdan
Ricâ idüb Cenâb-ı Kibriyâ'dan

Hudâ farz eyledi beş vaķt nemâzı
İdeler kendüye ķullar niyâzı

Şalâtuñ bâtinı var žâhiri var
Her işün evveli var âñiri var

Vuzû' itmekdür ol budur 'âdet
İdesin kendüñe bir hoş tahâret

Diye kendümi pâk itdüm necisden
Cemî'-i dünyevî kâr-ı 'abeşden

Tahâret bâtinı dünyâ hayâlin
Gidermekdür gönülden ķıl ü ķâlin

Elin yuduķda diyesin ilâhî
Elüm çekdüm ķamu işden kemâ-hiye

Murâd olan gönüldür elden ey dost
Ne hâsıl saña kıurı dilden ey dost

Ki ya'nî pâk gönlün kıamudan
Sekiz cennet daħı yedi tamudan

Gönülde Hâk'dan özge gide maķsâd
Hudâ'dan ğayrı bulunmaya bir ferd

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Kıaçan ağzuñ yuvarsın di-ki yâ Rab
Senüñ zıkrinden özge cümlesin hep

Dehânumdan yudum pâk itdüm anı
Kırâ'et eyleyem Seb'a'l-Meşânî

Ağız gönülde hazm-ı ma'rifetdür
Muķâbil eylemek zâta şıfâtı bir şıfatdur

Gönülde söz harfsiz lafz şavtsuz
İlâh ile kelâm itmek şıfâtsuz

Gönülde lafz ü şavtın cümle terk it
Çalış dilde kelâmüllâhı berk it

Burunı mesħ iderken olma ğâfil
Hayât olur burundan cisme hâsıl

Gönül burnı İlâh'a meydür bil
Kokusun alsa olmaz ğayra mâ'il

Kıaçan yursun yüzüñdi şâhid olsan
Çevirdüm yüzümü kevn ü mekândan

Yüzüm döndürdüm ey Zât-ı Muṭahhar
Olursa bakmayam 'âlem eger zer

Göñül envâr-ı Hâk'ıñ aynasıdır
Yâ cân anı n'ider Hâk'ıñ nesidür

Çevir cân yüzini Hâk gayrısından
Halâs it kendüni cân şayrusundan

Başuña mesh'iderken söyle yâ Rab
'İbâdâtum başumda tâc ola hep

Göñül yaşıdır ikrâr Hâk'a sûfi
Olur dil Hâk'a ikrâr-ile sâfi

Žuhûr itse kaçan kalbünde inkâr
Görinür 'âlem-i kalbünde küffâr

Kaçan gûşa gele nevbet budur söz
Tola envâr ile dil şehri dirûz

Ƙulağuma diyesin mes'hi virdüm
Bu dünyâ sözlerin cümle çıkardum

Şafâ-yı cân ü dildür gûşı göñlüñ
Acı söz söylemekdür hûşı göñlüñ

Göñülden sûr çıkar nuṭk-ı cihânı
İder dünyâ sözi cânâ ziyânı

İrişdiğinde gerdânıña nevbet
Diyesin virdigüñ bâr-ı emânet

Çeküp ol yüki boynumda getürdüm
Ümîdüm var ki yerine yetürdüm

Göñül gerdânı Hâk fermânıdur bil
Hâk'ın fermânı cân dermânıdur bil

Şakın zâlim cehûl olup be-gâyet
Hudâ'dan ğayrıya itme itâ'at

Ayağın yumağa geldükde söyle
Tariğinde ayağum şâbit eyle

Göñül pâyı ide cânında cevalân
Cemâli Hâk ola maşûdı her ân

Öziyle kesile dünyâ işinden
Halâs ola cihân endişesinden

Bu kerre niyyet eylerse şalâta
İrişdi Hîzr-ı dil âb-ı hayâta

Yemîn ile euta ol bu cihânı
Yesâr ile zemîn ü âsmânı

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

İkisin dahı atdum diye arda
Bulardan bilürüm yoğ çâre derde

Qıyâm-ı dildür Allâh'a irişmek
Ki ya'nî bendedür şâha irişmek

Ne anda cân kalur ne ten ne sen ben
K'eydür varluğ kalur ol vech-i ahsen

Rükû'un hem kıyâmuñ hem sücûduñ
Qamu mahv itmek içündür vücûduñ

Aradan senlük ve benlük ıķıncaķ
Görinür dost ili bunda baķıncaķ

Bu üslûba ķaçan olmaz ‘ibâdet
Aña dirler hemân bir ķurı ‘âdet

Selâmun žâhir ider sağ ü sóla
Virirsin iki cânibde kim ola

Melekdür ol  uranlar yâh ud insân
Selâmuñ anlar içün ola her ân

Veli bâtin selâmın diñle benden
Dirüm fi'l-cümle ahlâķ-ı ledünden

Yemînünde olub şâf şâf dururlar
Selâm virdükde senden feyz alurlar

Yesârında  urur cümle zemâyim
Diler senden selâm anlar da dâyim

Ki tebdil olalar Hâķķ rahmetine
Mülebbes olub insân ş retine

Namâzuñ kimi sünnet kimi farzdur
Edâ it anı Allâh’a ki farzdur

Bu dört sünnet Muħammed itdi anı
Buyurdı farzı hâķķ iden cihânı

Göñül farzını diñle sünnet ile
İrişesin erenler himmet ile

Ķaçan cennet şâfâsuñ isteye dil
Göñülde sünnet oldur sen anı bil

Göñül farzıdur Allâh'ũñ cemâli
Bulur diller cemâl ile kemâli

İrişer çün seher vaqti namâzuñ
Tur eyle Hâzret-i Hâkîk'a niyâzuñ

Şalât-ı şubh göñlüñ ey birâder
Tecellâ ide ol Zât-ı Muṭahhar

Cihân-ı zulumetden ol vaqtin olur pâk
Görinür göziñe zerrât-ı hâşâk⁷

Oķu ba'de's-salât es-subhü Yâsîn
Ki Őur'ân ile idrâk olunur dîn

Göñül Yâsîn'i sırrı Muṣṭafâ'dur
Zuhûra gelse gâyetde şafâdur

Biraz zıkr ile kıll işrâķı andan
Hażer it gelmesün hiç terk senden

Göñül işrâķı envâr-ı Hudâ'dur
Hemân şanma şalâta iķtidâdur

İrişdi öyle kıll anı da ırma
Zebâniler yüzün ıramuda görme

Budur dil öylesinüñ bil nişânı
Tecellî ide hûş sâliñe cânı

Güneş irişdügi dem üstüvâya
Görünmez ol vaqtdede hiç sâye

Cemî'-i cânı nâssuñ emr-i Hâķ'dur
Muķarrerdür ki rûhuñ zıllı yoķdur

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

· _ _ _ / · _ _ _ / · _ _ _

Oķı andan Tebârek'le Tekâşür
Münevver eyleye gönülün evin nûr

Tebârek sûresi budur gönülde
Ki arta 'aşķı-ı Hâķķı tırmaya dilde

Tekâşür gönülünün efkârlarıdır
Bunı pâk elyeyen gönül arıdır

İrişdi vaķt-i 'aşruñ tırma zinhâr
Edâ it sünnet ile farzın var

İkindi dilde esmâyı şîfâtdır
Ki gölge ol vaķitde iki ķatdır

Tecellî itse esmâsı şîfâtuñ
Görinür dilde 'aksi kâ'inâtuñ

Şalât eyle üçer yüz kez Resûl'e
Şefâ'at ma'deni aslû'l-usûle

Oķı ğamm ile Naşruke sûresin hem
İki 'âlemde görmesün gözün ğam

Gönülde ğam cümle ihtilâfı
Giderüb eylemekdür ķalbi şâfı

Dilüñdür Ka'be naşrı anı senden
Musaffâ eyle gör eşķâli birden

İrişdüğünde ahşamuñ şalâtı
Edâ it yoħsa görsün memâtı

Daħı hem altı rek'at soñra kılsañ
Olursın ol gün îmân ile olsañ

Göñül aħşamıdur ıalbüñ fenâsı
İşinden alıķor aħşam bu nâssı

Kaçan irse fenâ-yı ıalbe dervîş
Mu'attal olur andan dünyevî iş

Yemek yi Hâķķ'a hâmd eyle şükr kııl
Olunca yatsunuñ vaķtı zıkr kııl

Göñül zıkrı budur her mâsivâyı
Göñülde kıoymaya bâd-ı hevâyı

Vücûdı varluęuñ maħv eylemekdür
Aradan kendüzin sehv eylemekdür

İrişe yatsu vaķtı itme ihmâl
Edâ it sünnet ile farzı fı'l-hâl

Otururken daħı ba'de'l-vitr bil
Nevâfilden iki rek'at namâz kııl

Göñülde yatsudur esmâsı zâtuñ
Tecellî itse maħv olur şıfâtuñ

O vaķtin gökde yıldızlar görünür
Benek altunlı kıaftânlar bürinür

Kaçan esmâ'-i Hâķ itse žuhûrı
Fola dil 'âlemi ğılmân ü hûrî

Oķu andan Tebârek'le Tekâşür
Münevver eyleye göñlüñ evin nûr

İdüb tevâhîdi andan hûya başla
Kemer bağla biraz uyhuya başla

Ne-kim rü'yânda görseñ hayr ile şerr
Anı pîrûñ önünde eyle ezber

Geçince gicenün nısfından artıķ
Gerekmez saña ğaflet senden artıķ

ʔurub on iki rek'at kıl teheccüd
Bu hâlde menzilüñ cennetde mevcüd

Yüzüñ sür yire eyle zârı Ğaķķ'a
Derûñı tâlib ol didâr-ı Ğaķķ'a⁸

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

· _ _ _ / · _ _ _ / · _ _ _

Qabül-i hâzret olmazsañ eger sen
Cehennemde senüñçün yanayım ben

Meger olmaya zâruñ cân u dilden
Ne hâsıl cân ü dile âb ü gilden

Seher vaqtine dek zıkr eyle andan
Ğaķâyıķlar žuhûr eyleye senden

Teheccüd dilde istiĝrâķ-ı Żât'dur
Ki baħr-i Żât içinde hem-sıfâtdur

Ki ya'nî kaere bahre vâsıl oldı
Murâdı sâliküñ heb hâsıl oldı

Velî şart oldı bir mürşid gerekdür
'Amel mürşidsüz olsa bir emekdür

Gerekdür daħı andan tevbe u telkîn
Bulnur tevbe vü telkîn ile dîn

Göñül telkîni zıkr-i kâlbe dirler
Tevbe mâsivâ-yı seyle dirler

Muhabbetdür geçincek şeyhe andan
Daħı sevseñ gerek pek şeyhi cândan

Muhabbet şeyhe göñülde güneşdür
Güneş olmazsa 'âlem bir hâbeşdür

Girerseñ Erba'in'e daħı hoşdur
Riyâzetsüz sûfîniñ içi boşdur

Göñle Erba'in halkdan kesile
Ola 'uzlet aña Hâk'a vesile

Karañluğda gerekdür Erba'in hem
Karañluğda ider rûhla nefis dem

Göñül karañluğı ten perdesidür
Egerçi tende cân perverdesidür

Sekiz cennet ile 'arş [ü] kürsî enbiyâlar
Yedi kat gök melekler evliyâlar

Mağâmı bunlaruñ cân 'âlemidür
Sözüm idrâk idenler Âdemî'dür

Yedi tamuydı kat bir hased [ü] kîn
Cemî'isi perî [vü] cinnle şeyâeîn

Mağâmı tende olur bunlaruñ bil
Dilerseñ Hâk'ı bunları fenâ kıd

Eger 'ilm ü 'amel olursa sûtı
Varub mülkine irmezse nûrı

Ne cisme feyzi var anuñ ne câna
Emekdür çekdigün gitdi yabâna

Şol 'ilm ü şol 'amel kim hâl yoqdur
Kovandur arısı çok balı yoqdur

Kişide derd gerekdür derd gerekdür
Bu yola gitmege ki merd gerekdür

Kesegin inine üştür girer mi
Güneş nûrını hiç şeb pür görür mi

Şâhîn loqmasını serçe yudar mı
Karıncı güve kâfe yâ gider mi

Öter mi kargâ bülbül gibi hergiz
Virür mi bûy-ı gül yâ Allâh nergiz

Olur mı gökde iki şems-i hâver
Yâ bir tahta sığar mı iki server

Cihânda 'izzet [ü] devlet [ü] menâsib
Değildür ealibi Hakk'a münâsib

Kaçan bir yire bir yerden gidersin
Birin elbet öbirün terk idersin

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Eger terk eylemezseñ bu cihânuñ
Muqarrer ehli sen olduñ cihânuñ

Eger nefsiñ dilerse bu cihâmı
Yüri zıkr itme hergiz ol cihâmı

Bilürüm cümle öğrendüñ 'ulûmı
Otuz günde bir añmazsın ölümü

Cemî' hayr ü şerr olmuş vuqû'uß
Niçün olsun bu dünyâyâ rükû'uß

Hudâ çün kısmet itmüş rizkûñ evvel
Nedür bu itdigüñ efkâr-ı mühmel

Egerçi bu sözüm gelmez saña hoş
Ya bengisin ya tiryâkî ya serhoş

Muqarrer kendü hâlünü bilürsin
Niçün 'âşıklara münkir olursın

Şağın dahl eyleme hergiz 'avâma
Çün irmedi gönül zıkrı devâma

Hayâtüñdan seniñ yegdür memâtuñ
Kaçan kalbe irişmeye salâtuñ

Ne varduñ Ka'be'ye itdün tavâfı
Gönül bunlardan olsa idi şâfi

Zekâtuñ gerçi yılda bir virirsüñ
Derûnuñda yine hanzîr görürsüñ

Olursuñ yılda bir kez gerçi sâ'im
İçinde hubb-i dünyâ gine kâ'im

Şuşar gerçi yanar dilüñ damağüñ
Söyünmez âteşi hır's u tama'üñ

Bu žâhir dilüñ öğrenmiş 'ibâdet
Derûnuñda karînüñdür kırâ'at

Degildür vârişi Fahr-i Cihân'üñ
Muhâlif olsa fi'ili şer'a anuñ

Baňa vâriş dimişdür müttakîler
Resûl evlâdı gibidür taķîler

Ki anlar eylemezler hergiz 'isyân
Görünmez gözlerine 'avret oğlan

Virüb rüşvetler alurlar menâsib
Bu iş anlara olsun mı münâsib

'Acâyib kıssâdur vallâhi bu kıssâ
İşidüp almaya bu nuķkı hîsse

Yâ mecnûndur yâ münkir yâ münâfık
Degildür ol habîs bir dine lâyıķ

Cihânuñ şöyle tutmuşdur şeyâtin
Şeyâtin den görünmez ehl-i bâtin

Muķarrer kendü hâlünden bilürsün
Niçün 'âşıklara münkir olursun

Cihânda 'âlim Rabbâniler var
İçi tışı tolıdur 'aşķ satar

Yumuş yüz dünyâdan geçmüş bilesin
Yetürmüş kendüsin içmüş tolusın

Yüri pîrine teslim it özüñi
Saña seyr itdüre tâ iç yüzüñi

O vaqtin kendü yüzüñden bezesüñ
İşitmezsüñ sözimi ki göresüñ

Tapar kâfir yapar bir nice putlar
Saña put sîm ü zerdür levn putlar

Yüri nefsüñ murâdından halâs ol
Yeter bu cife ile kir ü pas ol

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Bu sözlerden ta'an sanma murâdum
Çü dervîş oldı halk içinde adum

Gerek dervîşe dervîşâne sözler
Bu sözlerden uyana nice gözler

Senüñ şol sandıguñ erbâb-ı devlet
Kıyâma turub itdüklerüñ 'izzet

Tozı toprağı ile oyun oynar
Bülûğa yetmedik oğlana beñzer

Cihânuñ devletin Kıur'an'da Allâh
Dimüş lu'b ile lehve beñzer ol şâh

Şol iş kim seni itmez Hâk'a vâsıl
Anı işler mi hergiz olsa 'âkıl

Hâdiş-i Muştafâ âyât-ı Kıur'an
Beyân itmüş veli itmezsın iz'an

Bu dünyâ cîfedür tâlibleri kelb
Ne bilsün kelb olanlar dîn ü mezheb

* Cihân halkı dirîgâ oldı Seyfi*
* Kşamusın eyledi divâne dünyâ *

Mişâl bir gicedür şimdi 'âlem
Kesilmez rûzgârı diñmeyüb hem

Olur nûrundan anuñ dil münevver
Senüñ imânuñ anda şem' e beñzer

Bu dünyâdan anı kabriñ evine
Kim iletürse gâyetle sevine

Cihân içinde az şaldı n'idem âh
Derûnuñda diye bir kerre Allâh

Kişye Hâkş dimek cândan gerekdür
Şaķın şanma ki cân tenden gerekdür

* İlâhî pâdişâhlar pâdişâhı *
* Nizâmîoğlı'nuñ çoķdur günâhı *

'İnâyet baña ey sultân-ı 'âlem
İderseñ çekmeyem bir zerrece gam

Ricâmuz Rûz-ı Maşşer'de varavuz
Ehîbbâmuzla didâruñ görevüz

Nice bunda idersün zikri deverân
İdevüz Cennet-i A'lâ'da cevelân

Şu içmeyüp çekerdük Erba'in'ler
İçür cennetde bize Âb-ı Kevşer

Yimezdük hâlvet içinde ta'âmı
Bize Maḥşer'de vir Dârüsselâm'ı

Murâdımuz karanlık yerden ey dost
Bizi kı1l Rûz-ı Maḥşer nûrdan ey dost

Kesildük çünkü halkından cihânuñ
Dilerûz komşulığın Muştafâ'nuñ

Çü sensin gönlümüzde bize ma'elüb
Gerekmez bunda maḥbûb ile maḥbûb

Serây [ü] kasmamız yok bunda hergiz
Cemâlün cennet içre isteriz biz

Vefâsı çünkü yokdur rûzgâruñ
Olur mı lu'fı hergiz bi-karâruñ

Civân eyler yigit eyler pîr eyler
Şoşkar yer altına âḥir yer eyler

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Şoñ ucı sıḥḥatüñ âḥir ölümdür
Yâ cennet yâ cehennem hod yolumdur

Hele ben görmedüm dünyâ huzûrın
Göreydüm bârî Ḥaḳ didâr-ı nûrın

Yerüm cennet olur yârüm melekler
Ḳabûl olur şatuñda her dilekler

Olunca ben kula senden 'inâyet
Ḥabîbüñ Muştafâ kı1lur şefâ'at

Egerçi ben uluñ 'iŝyâni odur
'înâyet bahrinüñ pâyânı yodur

* Nizâmîoğlı'nuñ odur günâhı *

* Anuñ 'afvın diler senden ilâhî *

Dilerüm rûz u şeb îmân ile dîn
İşidüp bu du'âya diyinüz âmîn

Sözüm kendümedür ğayra degildür
Murâdum hayradur ŝerre degildür

Huŝûsan şimdi halka ahvehâne
Murâd-ı nefse olmuşdur bahâne

Ezel şeytâna yer meyhânelerdi
Dirîĝâ şimdi ahvehâne oldı

Ezelden ehl-i 'ilm ehl-i tarîat
Varub câmi'de eylerdi nasîhât

Temâşâ bu ki 'âlem-i sâhte sûfi
Mekânı ahvehâne oldı şâfi

Eger dirsen-ki anda söylenen heb
Ma'ârifdür ma'ânîdür müretteb

Kelimâtuñda bilürüm bir ersin
'Aceb hurde eker diñler arârsın

Hidâyet irişür kişiye Hâ'dan
ŝâın şanma olur dilden tudadan

Ne ıŝı hâl iinde olmasa hâl
Virür mi 'ömri bâda ıl ile âl

Şu söz kim dilde olmaya muhakkak
İder laklakdur ancak kurı laklak

Çalınur anda sâz ü söz ü çengler
Yinilür berş ile efyûn ü bengler

Anı zevk ü safâ sanur görenler
Okurlar ehl-i sâza âferinler

Şadâ-yı çeng ü def [ü] nây ü cigâne
Virür Deccâl žuhûrından nişâne

Şanursın çeng bizüm ile degilmüş
'Acûze pîrezendür kim bükülmüş

Tağıtmış saçını eyler figânı
Şapıdur anuñ önünde yılanı

Şanursuñ nâyî kim işitse kefler
Şağın câzûdur efsûn okur anlar

Budur çeng ü def ü nâyûñ derûnı
Olasuñ zıkr ü tevâidüñ cünûmı

İderler lu'b ü şaranc ile pendi
Yeñilseñ çıkmaya içinde derdi

O şarancuñ görürsin evleri var
Her evinde şeyâin dîvleri var

Şu üle yolları kim lağrıdur
Cehennem âtesinüñ tağlarıdur

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Göñül şaeranc ü nerdini kıo diñle
Farıkāt ehlinüñ derdini añla

Diler rûh ide nefsi Hâkık'a da'vet
Mu 'ād nefis ola cân ehl-i bid'at

Yañılsa nefsüñ olduñ ehl-i 'izzet
[V]uruldı başuña tâc ü sa'âdet

Olurlar sâde-rû anda civânlar
Virürler kıadd-i bâlâsına cânlar

Bilürsüñ 'âşık olduñ civânı
İki bölük yolundan çıkmış anı

Yapılmış ak deriden bir tuluğdur
Fenâdur 'âkıbet vardır yâ yoğdur

Civânı bâtını didâr-ı Hâkık'dur
Gözünden kanı olmaz durma bağdur

Bağınca sanduñ ol kaşıl hilâle
Büküldi kâmetin döndi çüdüle

İrağdur menzilüñ sarpdur çü râhuñ
İki kat eylemüş kıaddüñ günâhuñ

Göñül ebrûsı Hâkık'ıñ cezbesidür
Eger diller o cezbe cân eserdür

Bağub müjgân-ı çeşm-i yâre her dem
Olur sineñde bağruñ pâre her dem

Seni tağmış yider bir kılla şeytân
Şanursuñ ta'alluğ yağmasıdur

Ruĥında yârũn ol ĥâl-i siyâĥı
 Çekersũn göricek gönlũnden âĥı

Seni nefis eylemũş ma'ûn cihânda
 Ki Ĥaĥķ'ũn 'aksidür görinen anda

Kaçan seyr itseñ ol rûĥ-ı revânı
 Aķar yaşıũn yerine dide ķanı

Göñülde serv-i ķadd-i bâlâ olub dil
 Cenâb-ı ķurb-i Ĥâzret ola menzil

Lebi derdine yârũn olduñ epsem
 Anı bilmezseñ olur ol saña sem

Leb-i dilber göñülde cezbe-i Ĥaĥķ
 Žuhûr itdüĝi vaķt olur muĥaķķaķ

O zũlf-i yâr gönlũn teşvîşidür
 Ĥa'â âlâtıdur hep ķul işidür

Göñül zũlf Ĥudâ'nun sâyesidür
 O sâye ehl-i Ĥaĥķ sermâyesidür

Gelürler anda nice kâsebâzlar
 Ururlar raķs idüb 'uşşâķa nâzlar

Şorarsañ kâsebâz dersini oĝlan
 Seni döndürmũş oynar çerĥ-i gerdân

Urur tâķla sürer yüz o perîler
 Yanuñdan gitmez almayınca bir zer

Deveyi görse ķurt yüz yire sürter
 Ĥutar burnından âĥir anı yırtar

Göñüldür kâse sensüñ kâsebâzı
O kâse koyma çerh-i Hâkık'a bâzı

Kaçan nefis itse kendin saña ğaltân
Murâdı senden almağ ister î mân

Göñülde berş ile efyûn riyâdur
Ribâ ifrâe ile olsa hatâdur

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Ziyâde keyf iseñ beñzûñ bozılır
Sözi söyler iken gözüñ süzilür

Mürâyînüñde gitmezse riyâsı
Şeyâînden bulur mı hiç halâşî

Riyâ üzre muğarrer olsa her dem
Bozılır dîn ü î mânı olur kem

Çalender şanı dilde esrâr idesüñ
Âhîret ahvâlüñ efkâr idesüñ

Hayâl-i mevt irişse şalbe her ân
Olur âbdâl-veş dembeste hayrân

Müsâvî ğıybetüñdeki yeridür
Varur mı anda şol-ki dîn eridür

Mesâ'il-i ma'rifet esrâr-ı tevâhid
Yeridür hançah [ü] câmi yâ mescid

Budur dilde mesâ'il ey birâder
Kaçan nefisini 'izzetle añarlar

Diyesüñ bir ħabîsdür cürm pek çok
Cenâb-ı Ħâzret'e lâyıķ işi yok

Gönülde nefsini itseñ müsâvî
Şaķın sanma müsâvîyle müsâvî

Murâdum Zât-ı Bârî ħürmeti-çün
Ħabîb-i Fahr-i 'Âlem 'izzeti-çün

Yüreğüm acıdı ħalķ-i cihâna
Faķîr itdi bu ħalķı ħahvehâne

Diyemem ħahveyi içmek zarar dur
Bunı te'lif iden bir gerçek erdür

Veli bozdılar âyîn-i Resûl'ı
Unutdılar fûrû' ile usûlı

Gel insâf eyle ħo keyfün murâdın
Muħammed dîni ise olduğün dîn

O sözler kim size naķl eyledük biz
Olur mı Muştafâ şer'inde câ'iz

Güneħkârum günâhum bî-nihâyet
Bulunmaz rahmetüne ħadd ü gâyet

Ġulâm-ı 'âsîyüm kârum ħa'âdur
Şuçum 'afv eylemek senden 'a'âdur

Esîr-i nefsi-şûm oldum meded ħıl
Beni dûr eyledi senden meded ħıl

Murâdum ħâzretünden budur ey dost
İdesün ben güneħkâra hidâyet

* Nizâmîoğlı gerçi 'âsi kşuldur *

* Ümidüm bu ide ceddüm şefâ'at *

Şu gibi aķar sâf dilüz yok ķarârımız

Deryâ-yı 'aşķa muntehîdür çeşme-sârımız

Bâl ü per açsa mürğ gönül dosta dek gider

Sîmurğ-i Kâf olur bizüm ol-dem şikârımız

Bâķî cemâl-i Hâzret-i Hâķķ mübtelâsıyuz

Yokdur fenâya anuñ için i'tibârımız

Şol deñlü mest-i Bezm-i Elest'üz bugün ki biz

Kevşer şerâbı def' ider ancaķ humârımız

* Dönmezdi çerh gibi Nizâmîoğlı âh idüb *

* Elde olaydı vâ'iz eger ihtiyârımız *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

'Aceb hâķķ eylemiş bu nefsi Hâlîķ

Elinden nefsüñ 'âcizdür halâyîķ

Bugün sâlih [ü] muvahhîd [ü] müttakîdür

Görüsüñ yarın olmuş bir münâfîķ

Döner ki Hâķķ'a zîkr ü tâ'at eyler

İder her hîzmetin dergâha lâyîķ

Uyar şeytâna gâh eyler fesâdı

Olur Raĥmân ki fi'ili muâbîķ

* Nizâmîoğlı'n halâs it nefis elinden *

* Ola ef'ali heb şer'a muvâfîķ *

(Mefûlü-Mefâ'ilün-Mefûlü-Mefâ'ilün)

— — . / . — — — / — — . / . — — —

Mağsûd bu ben 'abdüñ yâ Rabbi bu dersinden

Dür eyleme soñ demde îmân ile dîninden

Ahlâk-ı zemâyimden dil levhîni pâk eyle

Luṭfuñla 'inâyet kııl sen sûret-i aḥsenden

İsrâfil urun Sûr'ı cânlar gelicek cisme

Ne sûret ile kâkâm ḥaşr olmağ için senden

Bir tâ'at eyler iken biñ dürlü hatâmuz var

Sen pâdişâha lâyıq a'mâl-i ḥûşı kândan

Mümkün ola mı vuṣlat didâr-ı Ḥaḳ'a miskîn

Mâdemki kişi geçmez kendü kendiliğinden

Bu kııl ile bu kâliş 'ilm ile 'amel sandum

Bir zerrece 'aşkuñ yek 'âşıklara biñ cândan

* Bilmem n'ideyüm ol Ḥaḳ cân ayrılcağ bu tenden *

* Bu cürm ü günâh ile râzî ola mı benden *

(Mefûlü-Mefâ'ilün-Mefûlü-Mefâ'ilün)

— — . / . — — — / — — . / . — — —

'Ömr âhire irişdi ihlâs ile tâ'at yok

Nefsüm beni kııl itdi ol şâha itâ'at yok

'İlmse tağayyürde ḥalğ ise tahayyürde

'Ârif dinilenlerde bir vecdle hâlet yok

Taklîd ile setr oldı tahkîk olan 'âşıklar

Her bir kişi bu şeyḥdür nûrâni 'alâmet yok

Ben ise günâhumdan nâle iderüm her dem
Bir gayrınıñ ahvâlün bilmeğe velâyet yok

Efkâr ile mecnûna döndüm n'ideyüm bilmem
Hâlüm nice ola âhir keşf ile kerâmet yok

'Âlimlerimiz şimdi bir hâlete düşmüştür
İtdükleri ef'âlün hâkkında bir âyet yok

* Bilmem n'ideyüm ol Hâkk cân ayrılcağ bu tenden *

* Bu cürm ü günâh ile râzî ola mı benden *

Terk eylemezüm gerçi evrâd-ile ezkârum
Ammâ ki derûnumda hep dünyâdur efkârum

Tâ'atda şanur her kim görse beni mescidde
Almağ ile satmağda bâında olan kârum

Kuşak kuşanup gerçi bir mürşide didüm Hâkk
Ka' itmekde çârum yok bilmediği zünnârum

Yâ Rabbi 'inâyet kııl al benlügimi benden
Dîdâruña mâni'dür bu nâmûs ile 'ârurum

Dil firkat ile yandı yâ Rabbi 'inâyet kııl
Hicrân ola-mı âhir terk eylemeden varum

(Mefûlü-Mefâ'ilün- Mefûlü-Mefâ'ilün)

— — . / . — — — / — — . / . — — —

Tahmîd idicek hâkim-i kudret eli tâ evvel
Kor mı ziyâde ide ya tamudaki nârurum

* Bilmem n'ideyüm ol Hâkk cân ayrılcağ tenden *

* Bu cürm ü günâh ile râzî ola mı benden *

Yurd eyledi dünyâyı kendüsine hâlk ekşer
Var itme diseñ küfri oğurlar ol ezber

Naql dili dünyâya her kişi değışmekde
Ol mertebe hâlk azdı dirler saña yok Mağşer

Bu sûret-i zâhirde her birimiz Âdem'dür
Bâttına nażar kılsañ cân sûreti hep ejder

Cân bu mı ki hâbs oldı bu câh-ı vüçûdumda
Ya'kûb dil anuñ çün her şâm ü seher ağlar

Deryâ-yı tahâyürde kıaldum n'ideyüm âhir
Bu cânımı 'Azrâ'ıl şü gündeki kıabz eyler

Biñ dürlü günâhum var a'mâl-i şalâhum yok
Nu'sûret ile Mevlâ yarın beni hâşr eyler

* Bilmem n'ideyüm ol Hâkık cân ayrılcak tenden *

* Bu cürm ü günâh ile râzî ola mı benden *

Bu ten kıafesinden cân mürği idicek cevelân
Cennet mi ola menzil yâhûd dûzah ü nîrân

Şol gün ki mezârumda tenhâ kıalıcak bilmem
Dîvâ ile melâ'ikden anda kim ola yârân

Dünyâ hevesi hûbb-ı uhrâyı unutturdı
Her bir kişi hâyretde dem-beste olub sekerân

Yâ Rabbi "Nizâmoğlu'n" dür eyleme vaşluñdan
Yağıdı beni kül itdi bu âteş ile hicrân

Şimdi baña müşkil bu âhir nice olur hâlim
Benden yaña gel dirse ol Hâlık-i İns ü Cân

Rûz-ı ezeli bilmem taķdir olunan hâli
Ġammıdur ekrem itsem her şâm ü seher nâlân

* Bilmem n'ideyüm ol Hâķķ cân ayrılcaķ tenden *

* Bu cürm ü günâh ile râzî ola mı benden *

Yüzüm k̄ara günâhum çok nice ideyüm n'eyleyüm
Saña lâyıķ 'amelüm yok nice ideyüm n'eyleyüm

Şaşırđı bu nefis yolumı hergiz ańdurmaz ölümü
Mevlâm bilürsün hâlümü nice ideyüm n'eyleyüm

Ey yeri gögi yaradan yüzüm aç it k̄aradan
Kurtar beni emâreden nice ideyüm n'eyleyüm

Her gün olmakda günâhum 'aceb-mi değmese âhum
Benim lutf ısı penâhum nice ideyüm n'eyleyüm

Bir yaña mülk ile mâlum bir yaña ehl ü 'iyâlüm
Mevlâ'm saña ma'lüm hâlüm nice ideyüm n'eyleyüm

Bir yaña altun ü aķçe bir yaña çift [ü] çubuk [ü] bağçe
Böyle üslûb böyle lehce nice ideyüm n'eyleyüm

Bir yaña giyme k̄uşanma bir yaña dîbâ döşetme
Bu nefsum ider üşütme nice ideyüm n'eyleyüm

Bir yañadan düzme yirüz bir yañadan çalısub yirüz
Kendümüz insân sanuruz nice ideyüm n'eyleyüm

Bir yañadan söz ile sâz bir yañadan güzel âvâz
Bir yañadan dilber-i şîve-nâz nice ideyüm n'eyleyüm

(Müstef'ilün- Müstef'ilün- Müstef'ilün- Müstef'ilün)

— — . — / — — . — / — — . — / — — . —

Bir yañadan Allâh zikri bir yañadan dünyâ fikri
Bir yañadan nefsum mekri nice ideyüm n'eyleyüm

Bir yañadan kesme biçme bir yañadan yime içme
Bir yañadan uyma kıoçma nice ideyüm n'eyleyüm

Derdüm bir değil beş değil bahtum baña yoldaş değil
Bu olur beter iş değil nice ideyüm n'eyleyüm

* “Seyyid Niżâmogh” oldı meded kıomaz alur bu derd *

* Luf ü ihsânı çok ehad nice ideyüm n'eyleyüm *

Nice olur âhir hâlimüz kıardaş sultânüm kıardaş
Ne yire uğrar yolımız kıardaş a cânüm kıardaş

(Fe'ilâtün-Fe'ilâtün- Fâ'ilün [Fa'lün])

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

ƒışımız hoş hoş içimiz boş boş
Korşarum yârın diye keş keş sultânüm kıardaş

ƒışımız nûrdur içimiz kördür
Dirlerse yârın bu nerdendür sultânüm kıardaş

ƒışımız düzgün içimiz buğün
Rûz-ı Kıyâmet cehennem azğün sultânüm kıardaş

ƒışımız hâsıdur içimiz paıdur
Dünyâ mü'mine dükenmez yaıdur sultânüm kıardaş

Dervîıdür ıısum pür-hıısm içüm
Bilmezem yârın bir ğarib başum nice olur kıardaş

Sözümüz şâfdur içimüz lâfdur

Ƙıyâmet Günü bir büyük havfdur ƘorƘarum Ƙardaş

Ʀışımız ‘âlim içimüz žâlim

Sorulur yarın itdüğüm žulm sultânım Ƙardaş

Başumda tâcum içümde ‘âcum ƘorƘarum yarın

Bul-ki suçum sultânım Ƙardaş

(Müfteilün-Müfteilün-Müfteilün-Müfteilün)

— . . . — / — . . . — / — . . . — / — . . . —

Nefsini kim bildi bugün bildi nedür bâr-ı Hudâ

Böyle imiş tutma gümân Ƙavl-i Resûl Muştafâ

Âyîn-geh ile nazâr-ı ‘aksini şalmış anda HâƘƘ

Cemâline celâline oldu gönül mekân aña

Nûrımdur nârımdur anda žuhûr iden şıfat

Nûrına baƘ nârını Ƙo eyleme nâra iƘtidâ

Bâkî Ƙılub ezel ebed mülküne şâh olam diyen

Kendi vücûd varluğun eyleyen ‘aşƘla fenâ

Ahvel olub eğri baƘan râh-ı Resûl Ahmed’e

Toğrı tarîƘi bulmadı eyledi ‘ömrini hebâ

Kim-ki gönül âyînesiñ tevhîd ile itdi cilâ

Şübhesüz ol âyineden görine ol kevn ü mekân

‘AşƘa marîz olanlara şerbet-i vaşl imiş ‘ilâc

‘AƘlı-mı vardur o huşƘ derdine itmeye devâ

HâƘîƘatde Muħammed’e tâlib olub irişmeyen

Dâmen-i mürşide yapış tâ irişe lutf-ı ‘atâ

(Müstefilün- Müstefilün- Müstefilün- Müstefilün)

— — . — / — — . — / — — . — / — — . —

* Seyyid Niẓâm oğlı hâcem bensiz dilerseñ seni *

* Al benlüğüm benden ı̇ kamu sen ı̇ kal hemân yâ Rabbenâ

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün

. — — — / . — — — / . — —

Qaçan bu uyħudan bîdâr olursuñ

Görüb didârı berħûrdâr olursuñ

Eger kendüñi yoğ itdüñse kendüñ

Bulub kendini kendüñ var olursuñ

Bulursañ kendini kendüñde kendüñ

Hemân mutaśavver-veş berdâr olursun

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. — — — / . — — — / . — —

Göñül levħini pâk itdiyse tevħîd

Enîs ü munis-i dildâr olursuñ

İçerseñ câm-ı vahdet cür'asından

Varub bî-nâmus u bî-'arr olursuñ

Tabî'at 'âleminde olma maħbûs

Śağın ğâyetde ehl-i nâr olursuñ

Olursuñ “Mûtûķable en temûtû”

Ebed mülkünde tâcdâr olursuñ

Yıķarsuñ ı̇ kal'a-i nefsiñ hîśârüñ

Muķarrer Ĥayder-i Kerrâr olursuñ

Ferâmûş itme “Seyfi” “Küntü kenz”i

Ki zîrâ yâr iken ağyâr olursun

Şümme'l-kitâbü Mi'râcü'l-Mü'min bi'avillâhi'l-Meliki'l-Vehhâb Ḵuᵇbü'l-'ârifin ğavşü'l-vâsılın Seyyid Seyfüllâh ibn Seyyid Nizâmüddin ḳaddesellâhü sirrahû'l-'azîz efendimiz hazretlerinüñ kendi tarîḳat-ı 'aliyye silsileleridür.

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Be-ğâyet 'izzet-i devlet sa'âdet

Tarîḳ-i Muştafâ'dan oldı bî'at

İrince silsilem râh-ı Resûl'e

Şefâ'at ma'deni aslû'l-usûle

Ḳulaḳ [v]ur ideyüm ism ile taḳrîr

Hâḳḳınca Muştafâ'ya cümle bir bir

Hâknca ḥamd ü Resûl'üne tahiyât

Tarîḳat silsilesün itdüm isbât

Benüm pîrüm 'azîzüm Şeyḥ Sinân'dur

Anuñ şeyḥi de Hâcı Ḳaraman'dur

Anuñ pîri yigit başıdur Aḥmed

Hudâ rahmet ḳıla bî-hadd ü bî-'add

'Alâ'üddîn-i 'Uşşâḳî'den alub el

Olubdur mürşid-i kâmil mükemmel

Anuñ şeyhidür İbrâhîm-i Şânî

Anı pîri Mehmed Erzincânî

Anuñ da pîri evlâdı Muḥammed

Mübârek-nâm Yahyâ sırr-ı Aḥmed

Anuñ da pîri Şadreddîn Hıyâmî

Anuñ da şeyhinüñ 'İzzedîn nâmı

Ahı Mîrim'dür anuñ pîr ol şâh
 'İbâdet üzere idi işi her gâh

Anuñ pîri 'Ömer Pîr Halvetî'dür
 Anuñ şeyhi Muhammed hâzretidür

Anuñ da Zâhid Geylânî'dür bil
 Fedâ olsun aña biñ cân ile dil

Anuñ pîri Cemâleddîn Efendi
 Anuñ şeyhi Şehâbeddîn Efendi

Anuñ da şeyhi Rükneddîn Efâdîl
 Anuñ da şeyhi Kütbüddîn-i Kâmil

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ebü'n-Necm oldı ol sultâna rehber
 Anuñ da şeyhi 'Ömerü'l-Bekr server

Aña müşid Vahyüddîn Kâzî
 Muhammed Bekir'ün oldı ehl-i râzı

Meḥmed'dür dinür anuñ delili
 Anuñ da şeyhi Mümşâd Dost Halil'i

Aña da şeyh Cüneyd Bağdâdî oldı
 Sırrı saqatiden aña geldi

Anuñ-da pîri Şeyh Ma'rûf Kerhî
 Bulubdur Dâvud Fâ'î'den Fahri

Hâbîb-i 'Acemî'ye bu yol ü erkân
 Hâsenü'l-Baśrî'den-ki geldi ey cân

'Aliyyü'l-Mürtezâ'dur pîri anuñ
Velisidür zemîn-i âsmânuñ

Aña irdi yol erkân Muştafâ'dan
Ne eyler serveri kân-ı şáfâdan

Bularuñ şeyhi "Niżâm ođlı" ıulıdur
Kul olan bunlara muelaı velidür

"Seyyid Seyfüllâh" ibn Seyyid Niżâmüddîn ıaddesellâhü sirrahû'l-'azîz efendimüz
hâzretlerinüñ kendü cedd-i pâk-i 'izâmlarınun silsile-i şerîfeleridür.

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Hâka hâmd ü Resûl'ine tahıyyât
Siyâdet silsilesün itdüm işbât

Babam Seyyid Niżâm Âl-i Muhammed
Babasıdur Şehâbeddîn Ahmed

Naııb-i Mîr Cüneyd aña peder hem
Baba aña Celâleddîn a'lem

Anuñ babası Nüreddîn 'Alî'dür
Naııb Ahmed aña beñzer velidür

Anuñ babası 'İzzeddîn Ebû İshâk
Ki İbrâhîm'dür ol naııb-i âfâk

Şerefeddîn Muhammed aña vâlid
Naııb-i cümle-i evlâd-ı seyyid

Aña Zeyd oldı vâlid zû'l-kirâma
Ziyâ'üddîn-laıab mansıb-ı niıâba

Mehmed Fahreddin'dür aña eslâf
 'Irâk içre olan naķibü'l-eşrâf

Daħı Zeyd Ebû'l-İşâsım'dur a'lem
 Ziyâ'üddin Naķib-i Mir-i 'Âlem

Ebû'l-Manşûr Muhammed vâlidî bil
 Naķib ü hem vezîri Şâh-ı Mûsul

Aña Zeyd Ziyâ'üddin pederdür
 Niķâbetle cihânda müştehirdür

Anuñ babası Bû Fâhir Muhammed
 Naķib-i Zû'l-Mefâhir fâhr-i meşhed

Muhammed Bû'l-Berekât aña vâlid
 Ki dirlerdi aña Naķib-i Zâhid

Aña Zeyd Ziyâ'üddin –i A'zam
 Ki Bû'l-Hüseyn ile olmuşdı a'lem

Anuñ evlâdına âl-i Ebî Zeyd
 İdüpdür cümle-i nisâbeler kayd

Naķib Ahmed olub re'is-i a'zam
 Anuñ babasıdur ol Mir Ekrem

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Muhammed Bû 'Alî'dür aña vâlid
 Naķib-i a'zam ü fâhrü'l-emâcid

Aña baba Ebû'l-Ûüseyn-i eşter
Muhammed-nâm ü hem naķib-i ekber

Aña vâlid durur Kûfi'ye vâriş
Ebû 'Alî 'Ubeydullâh-ı Şâliş

Ebû'l-Ûâsen 'Alî aña pederdür
Naķib hem muhaddiş-i mu'teberdür

Aña baba 'Ubeydullâh-ı Şânî
Ebû 'Aliyyü'l-Aşğar dirler anı

Ebû'l-Ûâsen 'Alî'dür aña vâlid
Olub Şâliĥ-laķab o mîr-i zâhid

'Ubeydullâh A'rec'dür babası
Ki nesli gibi çok idi ğınâsı

Ebû 'Alî'ye hem Ûüseyn-i Aşğar
Evvelidür didi vâlidu muķarrer

'Alî Zeynü'l-'Abâ'dur Nûĥ-ı Şânî
Aña vâlid-durur ol 'ilm kânı

Anuñ babası ol Şâh-ı Ma'sûm
İmâmü'l-ĥaķķ Ûüseyn-i Sebt-i Mazlûm

Anası Fâtiĥma binti Resûl'dür
'Alî'dür vâlid-i cediti Betûl'dür

Allâhümme şallî ve sellem ve bârik 'alâ seyyidinâ Muhammed ve 'alâ âlihî ve şâĥbihî
ecma'în.

2.2. CÂMÎ'U'L-MA'ÂRÎF

Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm

(Me'ûlü-Mefâ'îlü-Mefâîlü-Fe'ûlün)

— . / . — . / . — . / . — .

Yâ Rabb baña elfâżumı âsân eyle
Aĥkâm-ı ‘ibâdâtũñı iĥsân eyle

‘İsyânũmı ref’ eyle kemâl-i keremũñle
Şol ma‘rifetũñ gevherine kân eyle

Çaşdı itdi göñül şerĥ ide erkân-ı tarîkat
Bir laĥza ecelden baña î mân eyle

Evşâķ-ı ĥabîbiñde olam bülbül-i gûye
Bu ĥızmeti ben bendeñe âsân eyle

* Efkârũmı kaç’ eyle ĥayâlât-ı fenâdan *

* Seyfi demini hemdem-i ‘irfân eyle *

(Fâ’ilâtũn-Fâ’ilâtũn- Fâ’ilâtũn -Fâ’ilũn)

— . — — / — . — — / — . — — / — . — —

Mülküne yoķdur şerik ey “Çul-hüvellâĥü Eĥad”
Kimse ĥiç zâtũñ taşavvur itmez “Allâĥü’s-Şamed”

Kimse senden toĥmadı kimse toĥurmadı seni
Anuñ içün nâzil oldu “Lem-yelid ve lem-yüled”

Vâĥid [ü] ĥayy [ü] Ebed’süñ saña hemtâ gelmedi
Senden ayrı yoķ efendüm isteyem andan meded

* Yâ kaçvî Çâdir’süñ eyle kaçuvveti ‘aķlum aņuş *

* Tâ ki Seyfi’ye itâ’at kaçıla nefsi-i dîvberd

(Fâ’ilâtũn- Fâ’ilâtũn -Fâ’ilũn)

— . — — / — . — — / — . — —

Her kim ister otura Allâĥ ile
Dâ’imâ otursuñ ehlullâĥ ile

Kim kelâm itmek dilerse Hâkîk-ile
‘Ömrini geçürsün illâllâh ile

Bulmağ isterseñ beķâ-ender-beķâ
Âşinâ ol var fenâ fillâh ile

Muśtafâ’nuñ şer’ine kııl inķıyâd
Şohbet isterseñ Resûlullâh ile

* Nefsün isterseñ cehennemden halâs *
* Durma tev’hîd eyle Seyfullâh ile *

(Fâ’ilâtün-Fâ’ilâtün- Fâ’ilâtün -Fâ’ilün)

Merd-i Merdân’ı Hudâ’nuñ kârı zikrullâh olur
Fâlib-i didâr-ı Hâkîk’uñ yârı zikrullâh olur

Vuślat-ı Mevlâ dilerseñ iki ‘âlem terkin ur
Sâlik-i râh-ı Hudâ’nuñ yârı zikrullâh olur

Ehl-i derd ol söyleme bî-derd derdüñ sen sen ol
Dilde pinhân ‘aşķuñ esrârı zikrullâh olur

Gel ‘avâm ile kelâm itme ki ķalbün nesh olur
Ehl-i tev’hîdüñ müdâm güftârı zikrullâh olur

* Gitmesin Seyyid Niżâmoğlı dilünden zikr-i Hâkîk *
* Źulmet-i dil şehriniñ envârı zikrullâh olur *

Sâlik-i Mevlâ’ya vâśıl eyleyen tev’hîddür
Cennet-i A’lâ’ya hâśıl eyleyen tev’hîddür

‘Asker-i emmâreyi iħrâķ idüb ifnâ iden
Ķurb-i Hâkîk’da saña menzil eyleyen tev’hîddür

Râh-i Hâkîk' da mâsivâyı ref idüb âsân kılan
Bârgâh-ı Hâzret'e yol eyleyen tevâhîddür

Nefsi şerrinden halâs idüb bu cânı kırtaran
Vâhid Allâh'a vâsıl eyleyen tevâhîddür

* Rûz [ü] şeb terk itme zîkrullâhı Seyyid Seyfi sen *

* Gönlünü dergâha mâ'il eyleyen tevâhîddür *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

- İki 'âlem temâşâgâhı rü'yâ -

- Hâkîkât 'âleminüñ râhı rü'yâ -

- 'Aceb âyinedür ahvâlün anda -

- Saña seyr itdirür her gâhı rü'yâ -

- Görinür dost cemâli âftâbı -

- Olur gâh imiş dergâhı rü'yâ -

- Maqâmuñ gösterür ölmezden evvel -

- İderseñ zîkr-i illâllâhı rü'yâ -

- Düşem ki dirseñ olur saña âhir -

- Mü'ebbed menzilün billâhı rü'yâ -

- Zemâyimden kaçan pâk olsa kalbün -

- Olur dil mülkine cân şâhı rü'yâ -

* Görür çün gâh tenezzül gâh terakķî *

* Kõmaz azmağa Seyfullâh rü'yâ *

(Fâ'ilâtün-Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün -Fâ'ilün)

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Rûz-ı ezeli rızkıuñ çün saña muqarrerdür
Rencine düşüb kesik terk eyleme tâtati

Bu kârı cihândan geç kııl Âhiret efkârüñ
Eyleye “Nizâmoğlı” Hâkık saña hedâyâyı

Dehr-i dûna dil viren ‘âkıil değıl dîvânedür
Manâıb-ı devletüñe dirseñ bir kıurı efsânedür

Âşinâluq kesb idenler çerh-i sergerdân ile
Serseri kıılmışdur ol Hâkık’dan bir gün kândur

Küncüni mü’minlerüñ gönlünde pinhân itdi Hâkık
Anuñ için dâ’imâ bu şehr-i dil vîrânedür

Çünkü bir câzûya beñzer bu cihân gâyet şakın
Tâlib-i dünyâ-yı dûnuñ [dûnuñ] hızmı şeytânedür [şeytânadur]

* Mâsivâdan el çeküb Allâh ile dostluq iden *
* Dinde Seyyid Nizâmoğlı ‘aceb merdânedür *

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

* İrişdirdi bu cânı cânâ Kıur’ân *

* Bizi vaı eyledi cânâna Kıur’ân*

* Giderdi cân ü dilden mâsivâyı *

* Göñülde kıoymadı bigâne Kıur’ân *

* Bize gösterdi Râh-ı Müstakîmi *

* Delâlet eyledi imâna Kıur’ân *

* Kelâm-ı Hâzret-i Hâkık’dur muqarrer *

* Bizi irşâd ider erkâna Kıur’ân *

- * Hâkîkat dürrüne tâlib olursañ *
- * Seni bahrî ider 'ummâna K̡ur'ân *
- * Tutanlar dâmen-i K̡ur'ân'ı her dem *
- * Anı şaklar kıomaz şeytâna K̡ur'ân *
- * Gözet Seyfi yürî şeyhüñ ve rızâsuñ *
- * Ne derdüñ döndere dermâna K̡ur'ân *

Beyt

- * Hâtimedeyen kıorkıarum taqdîr-i ezelden *
- * Yazıldı ne bozulmaz oldu olacaķ *

(Fâ'ilâtün-Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün -Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

- * Meşhed didiğüñ ey dil hâk-i siyeh eğlersüñ *
- * Yâ ravza-i cennet yâhûd hufretün mine'n-nîrân *

'Âlem-i kıalbi muşaffâ eyleyen gözyaşındur
Menzilüñ a'lâdan a'lâ eyleyen gözyaşındur

Yâd idüb 'isyânuñı kıan ağla ârâm itmeyüb
Âteşüñ tamuyı tefâ eyleyen gözyaşındur

Pâk ider âyînesüñ giryân olan 'âşıkларуñ
Görine kıalbüñ mücellâ eyleyen gözyaşındur

Dâne dâne dökilen gözyaşınıñ cennetde seyl
Her birisüñ cevri ğilmân eyleyen gözyaşındur

- * Yâd idüb 'isyânuñı kıan ağla Seyyid Seyfi sen *
- * Kevşer'i Mahşer'de cüyân eyleyen gözyaşındur *

(Fe'ilâtün- Fe'ilâtün-Fe'ilün)

. . _ _ / . _ . _ / . . _

- Dilde envâr-ı Hudâ'dur şalavât -
- Hâzret-i Hâkık'dan 'a'âdur şalavât -
- Gösterdi sañe cemâl-i Hâkık'ı -
- Sebeb-i seyr-i liķâdur şalavât -
- Žulmet-i ķalb açılır anuñ ile -
- Gönüle nûr ü ziyâdur şalavât -

- Görmeye iki cihânda eleme -
- Siperi derd ü belâdur şalavât -

- * Hûrî ğılmânla cennetde şana *
- * Seyfiyâ zevķ ü şafâdur şalavât *

Der-Beyân-ı E'vâr-ı Seb'a

Hâzâ Münâcâtü'l-Kübrâ bi-Esmâ'i'l-Hüsâ

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

- Bi-hâkıkı Lâ ilâhe illallâh -
- Kõoma ben ķuluñda cürm ü günâh -
- Bi-hâkıkı yâhû yâhû yâ min hû -
- Âb ü rahmetünle 'iśyânum bu -
- Bi-hâkıkı Hâkık murâdum budur benüm -
- Fâ'atün üzere ola cân ü tenüm -
- Bi-hâkıkı yâ Hây [ü] yâ Kâyûm -
- Eyle soñ demde ben ķuluñ merhûm -

- Bi-hâkıkı yâ Kâdir ü yâ Kahhâr -
- Eyleme tamuda mekânım târ -

- Bi-hâkıkı yâ Rahmân ü yâ Rahîm -
- İcirme ben kuluña mâ'-i hamîm -

- Bi-hâkıkı Melikî'l-Kuddûsi's-Selâm -
- Koma ben kuluñ 'âsilerden olam -

- Bi-hâkıkı Mü'mini'l-Müheymini'l-'Azîz -
- Eyle gönlüm evin gayrıdan temiz -

- Bi-hâkıkı Celilî'l-Cebbâri'l-Mütekebbir -
- Bi-hâkıkı Hâlıkü'l-Bârî'ü'l-Musavvir -

- Bi-hâkıkı Gafûri'l-Vehhâbi'r-Rezzâk -
- İtme ben kuluñ rahmetünden ırak -

- Bi-hâkıkı'l-Fettâhî'l-'Alîmî'l-Halîm -
- Bi-hâkıkı 'inâyet nazaruñ isterem delîlim -

- Bi-hâkıkı Kâbizi'l-Bâsi'î'l-Hâfîz -
- Hâlık-ı Cihân'sun-ki hükümüñ nâfîz -

- Bi-hâkıkı'l-La'îfi'l-Mu'izzî'l-Müzill -
- Semî'u'l-Basîrû'l-Halîmü'l-'Adl -

- Bi-hâkıkı'l-La'îfi'l-'Azîmî'l-Habîr -
- Eyleme ben kulunı ħor [ü] hâkîr -

- Bi-hâkıkı ale'l-Kebîri'l-Gafûr -
- Bi-hâkıkı Hâfîzi'l-Muķâtî's-Şekûr -

- Bi-hâkıkı Raķibi'l-Cemili'l-Kerîm -
- Hâbîbüñ civârında eyle yerim -

- Bi-hâkķı Mücibi'l-Vâsi'i'l-Hekîm -
 - Vedüdü'l-Mecîdü'l-Bâ'îsü'l-Halîm -

-Bi-hâkķı Şehîdi'l-Şaviyyi'l-Vekîl -
 - Göñül âyînesinden mâsivâyı sil -

- Bi-hâkķı Şaviyyi'l-Metîni'l-Velî -
 - Cemâlün görenlerden it ben ķulı -

-Bi-hâkķı Muhsini'l-Mübdiyi'l-Mu'îd -
 - Şu 'ilmüni vir baña ola müfid -

- Bi-hâkķı yâ Muhyiyi'l-Mümîti'l-Vâhid -
 - Ehadü's-Şamedü'l-Şâdirü'l-Vâhid -

-Bi-hâkķı Muķtedir [ü] Muķaddimi'l-Muķîd -
 - Beni şol cemâlün görenlerden it -

- Bi-hâkķı Evvel [ü] Âhîr ü Žâhir -
 - Günâhlardan eyle tayyib ü tâhir -

-Bi-hâkķı Tevvâbi'l-Müntakîmi'l-Vâlî -
 - Ra'ûfü'l-Berr [ü] Mâlikü'l-Müte'âlî -

- Bi-hâkķı Żûlcelâl ve'l-İkrâm -
 - Günâhum žâhir idüb itme bed-nâm -

-Bi-hâkķı Bâ'în [ü] Câmi'i'l-Muĝnî -
 - Mu'î'ü'l-Mâni' Vârişü'l-Ganî -

- Bi-hâkķı Žârri'n-Nâfi'i'l-Hâdi -
 - [Cemâlündür] bu ben ķuluñ murâdı -

-Bi-hâkķı Reşîdi's-Şabûri'l-Bâķî -
 - Bize yarın ħabîbüñ eyle sâķî -

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

- Bi-hâkıkı Tevrât ü Zebûr ü İncil -
- Beni şer‘-i şerîfüne müşerref kııl -

- Bi-hâkıkı Fûrkân [ü] Kelâm-ı Kâdîm -
- Bendeñi kııl hıızmetüñ üzre muķîm -

- Bi-hâkıkı ‘Arş ü Kürsî [vü] Levh-i Kâdîm -
- İsterim olanca â‘atde olam -

- Bi-hâkıkı Âdem [ü] Hâvvâ ‘Aleyhisselâm -
- Eksikliğim ‘afv it eksigim temâm -

- Bi-hâkıkı Şît [ü] İdrîs [ü] Eyyûb [ü] Nûh -
- Eyle âsân çıķınca tenümden rûh -

- Bi-hâkıkı Sâlih ü Hû[d] [ü] Lût [ü] Yûsuf -
- Kõoma gönlümdede husûf-ile kûsûf -

- Bi-hâkıkı İbrâhîm [ü] İsmâ‘il [ü] İshâk -
- Envâr-ı cemâlünden eyle işrâk -

- Bi-hâkıkı Yûnus ü Şu‘ayb [ü] İlyâs -
- Dil âyînesinde hiç kıalmasun pas -

- Bi-hâkıkı Zûlkifl [ü] Dâvûd [ü] Süleymân -
- Bi-hâkıkı Hâzreti Mûsâ ibn ‘İmrân -

- Bi-hâkıkı Hâzreti ‘İsâ binti Meryem -
- Sensiz eyleme ben kıuluñı bir dem -

- Bi-hâkıkı Resûl [ü] Şâh-ı Kevneyn -
- Muşalliyü‘l-kıbleteyn ceddü’s-sıbteyn -

- Na‘leyni tozına bağışla beni -
- Kemâl-i luţfuñla ey kerem kânı -

- Bi-hâkıkı Ebûbekr [ü] 'Ömer [ü] 'Osmân -
- Eyle ben kuluñı sen ehl-i imân -
- Bi-hâkıkı 'Aliyyü'l-Mürtezâ Va'siyyü'r-Resûl -
- Ra'ziyü's-sehî vü zevcü'l-Betûl -
- Bi-hâkıkı Hâsan ü Hüseyin-i Şehîd -
- Beni bunlardan eyleme sen ba'id -
- Bi-hâkıkı Hâzreti Zeyne'l-'Âbidîn -
- Muhammed Bâkır ol İmâm-ı Güzîn -
- Bunlaruñ yüzleri şuyı hürmeti -
- Müyesser it baña Dâr-ı Cennet'i -
- Bi-hâkıkı Ca'feri Sâdıķ ü hem Mûsâ -
- Emîrü'l-Mü'minîn 'Aliyyü'r-Razî -
- Bi-hâkıkı İmâm Muhammedi't-Taķî -
- Emîrü'l-Mü'minîn 'Aliyyü'n-Naķî -
- Bi-hâkıkı 'Askerî Şâh-ı Dervîşân -
- Muhammed Mehdi Şâhibü'z-Zemân -
- Bi-hâkıkı Hâzreti İmâmi'l-A'zam -
- Şâfi'î Hanbelî Mâlikî'l-Kerem -
- Bû Seyyid Nizâmoglı yâ İlâh -
- İdindi buları cürmüne penâh -
- Ümîdüm budur ki kabûl idesüñ -
- Maķbûl kullaruñdan bir kul idesüñ -
- Hâşâ ki ricâya gelen kulları -
- Boş gönderesüñ gide anları -

- Bu k̄ara yüzlinüñ gerçi çok şuçı -
- Lîk rah̄metüñ bah̄rinüñ yoķdur ucı -
- Benüm bir efendüm dahı yoķ varam -
- Yüz [v]urub önünde aña yalvaram -
- Ben ol 'âsîyüm ki nice biñ günâh -
- Eyledüm emriñe muh̄lif ey şâh -
- Buyurmuş hab̄büñ Resûl-ı cihân -
- Gider tevbe idenüñ günâhı hemân -

* Cümlesinden bugün çevirdüm yüzüm *

* K̄abûl ile benüm ilâhî sözüm *

2.2.1. Der-Beyân-ı Evsâf-ı Mürşidü'l-Kâmilîn

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Gel ey da'vâ-yı irşâd eyleyenler

Özine şeyhlüğü ad eyleyenler

Gerekdür şeyh olan kişiye elbet

Yiğirmi fi'il ile ola muķayyed

Birisi i'tikâd olmaķ gerekdür

Hâķķı ikrâr ile bulmaķ gerekdür

Cemî' Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâ'at

Farîķi üzere olmaķdur sa'âdet

İkinci 'ilm-i bâtin añlamaķdur

Dinilen vâķı'ay dinlemekdür

Şakınub itmeye âfâkî-ta'bîr
Meşâyih itmişdür anı taqrîr

Üçüncü 'aql kâmil ola gâyet
İde dervîşlere bir hoş nasîhat

Sehâvetdür anuñ dördüncü hâli
Vire dervîşlere var ise mâli

Beşincisi şecî' olmak gerekdür
Bu cümleden şecâ'at yegrekdür

Cihân halkı eger cem' olsa cümle
Gelüb üstine hem de itse hâmler

Şıgıñub Hâzret-i Hâkîk'a derûnı
Cihânda olmaya kimse zebûnı

Anuñ altıncısı olmaya şehvet
Ki şehvetden gelür cümle nedâmet

Hâtûn t'â'ifesinden ki şakına
Dilerse uğramaya t'a'an oğına

Yedinci itmeye dünyâya ülfet
Meger kim ola gâyetde zarûret

Mürîdüñ mâline baqmaya hergiz
İde çift ü zirâ'atden de perhîz

Sekizinci ide mürîde şefkat
Aña göstermeye hîzmetde zahmet

Foğuzuncı hâlîm olmak gerekdür
Mürîdine selîm olmak gerekdür

Onuncu 'afv ide dervîşlerinden
Günâh sâdır olursa işlerinden

Gerekdür on birinci hûsn-i hulûden
Ki halq ile mürîdler ola halefden

On ikinci mürîdüñ ihtiyâcı
Var iken bir işe egle du'acı

Ol işi kendüne çekme hâzer kııl
Bu maqûle olanlardan güzer kııl

On üçüncü keremdür gâfil olma
Mürîdine kerem kııl sen bahîl olma

Velâyetden ne kim var ise sende
Žuhûr itmek gerekdür senden anda

Tevekkül eyle on dördüncü hâlde
Tevekkül ehli hâl olur kemâlde

Gerekdür on beşinci hâli teslim
Rızâ'-i Hâkîk'a râzî ola dâ'im

Mürîdler münkir olsa itme sen ğamm
Mürîd olursa 'âlim olma hurrem

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

On altıncı rızâ vire kazâya
Ne miñnet gelse şükr ide Hudâ'ya

Gerekdür on yedincisi vaqârı
Ola durmaqda oturmaqda eri

Şaķın ki yiyincek itmeğe öziñi
Ağırca söyle söylersen sözünü

Vefâ itmek gerekdür 'ahde dâ'im
Gerekdür ola ikrârında kâ'im

Gerekdür on sekizinci sükûnet
Ki ta'cîl itmeden gelür nedâmet

Anuñ sâbit-kâdemdür on toķuzu
Neye 'ahd itse döndürmeye yüzi

Yirminci gerekdür heybet anda
Mürîdler heybetinden ola bende

* Cevâbuñ giymeği Seyyid Seyfi tutdı *

* Meşîhat hâķķı oldı Hâķķ'a yetdi *

2.2.2. Der-Beyân-ı Âdâm-ı Mürîdîni's-Şadıķın

Mürîdüm mürşide diyen kişiler
Gerek erkek ola gerek dişiler

Yirmi dürlü fi'il olursa sizde
Mürîd oldı dirüz sizleri biz de

Birisi tevbe vü telķindür anuñ
Ki tevbe ile tâ ķurtula cânuñ

İkinci zühd [ü] taķvâ ile 'âmil
Olanlar oldı dervîşlükde kâmil

Ki ya'nî mâl ü mansıbdan ne-kim var
Kıamu evlâda mîrâş ide ey yâr

Üçüncisi mücerred ola gör var
‘Ayân ola saña şol gizlü esrâr

Muhabbet eyleme ehl ü ‘iyâle
Düşürür seni bir özge hayâle

Budur dördünci olma ehl-i bid‘at
Ola gör Ehl-i Sünnet ve’l-Cemâ‘at

Beşinci ehl-i takvâdan ola gör
Ûarâm yimeğe gönlün olmaya gör

Ne kim var ise sünnetle ferâ‘iz
Ri‘âyet it şalâtuñ ola câ‘iz

Şabrdur bilmüş ol altıncı menzil
Şabr itmekdedür ne var ise bil

Şabr kııl zahmet-ile bu cihânda
Sa‘âdetle bulasuñ ol cihânda

Eger tevâhid eger evrâd [ü] ‘ibâdât
Ne-kim şeyhüñ didi eyle itâ‘at

Yedinci cehd gerek geldükçe elden
Kıoma rûz [ü] şeb tevâhîdi dilden

Sekizinci bahâdır ola dervîş
Ki nefis ü şeytân aña itmeye iş

Yoluñ üstünde vardır biñ hârâmî
Bahâdırılık gerekdir bil temâmı

Toğuzuncı bahîl olmaya zinhâr
İde cânıñ earîk-i Hâkık’a îşâr

Onuncısı sehâvetdür sehâvet
Sehâvetden bulunur heb sa'âdet

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Gerekdür on birinci iftirâdan
Begâyet ihtirâz ide belâdan

On ikincisi bilmek 'ilm ü bâen
Ki vâkıf ola dil gencînesine

On üçüncü niyâz ehli ola gör
Yüzini şeyh önünde pîrlere sür

Gerekdür saña on dördüncüsü ey yâr
Göñül şehrinde hiç kılmaya ağıâr

Yürü var on beşinci melâmet
Seni zemm iteler çekme melâlet

Cihân halkı eger düşmân olursa
Eger dost olmağa 'âlem gelürse

Ne düşmândan hâzer kııl sen bu hâle
Yürü sen göñlüñi vaıl it visâle

On altıncısı şeyhe olma inkâr
Ki zîrâ virmiş olduñ ol ikrâr

Bu inkârıñla îmânsuz gidersün
Cemî' â'atüñ heb mañv idersüñ

Edebdür on yedincisi de añla
Edeb bâbını benden yahşı diñle

Kaçan şeyhüñ hûzûrına varasüñ
 Habîbüllâhı şeyhüñle bilesün

Aña ta'zîm ü tekrîm eylemekde
 Edeble söyle sözi söyledükde

Budur on sekizinci olma tekebbür
 Tekebbürlük seni Hâkîk'dan ider dûr

Budur on otuzuncı ey birâder
 Ki şeyhle tulu bedr göre her yer

Kamu halvetde şeyhüñ göre hâzır
 Ki her hâlde bile kendüne nâzır

Yirminci diyem ben diñle gözsüz
 İdesün kendüni Allâh'a tefvîz

Rızâ-yı Hâkîk'a râzî ol yüri var
 Gerek cennet yerün olsun gerek nâr

* Eger Seyyid Nizâmoğlı aradan
 Çıķarsañ bilünür ol vaķt Yaradan

2.2.3. Der-Beyân-ı Sünnet-i Şelâşe Vaşiyet-Kerde

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Sizün üstünüze olsun vaşiyet
 Diyeyüm tutacak üç dürlü sünnet

Anuñ birisi Tañrı sünnetidür
 Futar ol kim Muhammed ümmetidür

Bilün ikinci sünnet enbiyanuñ
 Nedür Hâkık sünneti ey bir velânuñ

Didi ki Şâh Selmân göricek ‘ayb
 Hudâ sünneti olur anuñla bî-ğayb

Didi Selmân yine ey nûr-ı Raḥmân
 N’eyler sünneti kankıdur ey cân

Didi hoşluğla itmek müdârâ
 Virilmek halk içinde âşikârâ

(Mefâ’ülün-Mefâ’ülün-Fe’ülün)

Müdârâ bil nebiler sünnetidür
 Futan gerçek Muhammed ümmetidür

Didiler sünneti ne evliyanuñ
 Didiler ol Hâkık emîni enbiyanuñ

O sünnet havl olandur evliyâya
 Bu halkdan irişen cevr ü belâya

Taḥammül eyleyüb sabr eylemekdür
 Yavuzdı yana eyü söylemekdür

Velâyet ehline çün sünnet oldur
 Cefâ idenlere iyiliği boldur

‘Alî’nüsözine iden hilâfi
 Değil ol mülhidün bil kalbi sâfi

Odur taśdîķ iden śıdķ-ile dîne
‘Ali’nün düşmenine ıtuta kîne

2.2.4. Beyânü Ta‘Zîmi Âli Resûl ‘Aleyhisselâm Ve ‘Ulemâi Zemân Ve Śulehâ’i Zevî’l-İhtirâm

(Meḡûlü-Fâ’ilâtün- Meḡûlü-Fâ’ilâtün)

— — . / — . — — / — — . / — . — —

İster-iseñ cihânda bir hoşluğla geçmek
Geçdükte ol cihânda * Kevşer şerâbın içmek

Śıdķla eyle taśdîķ * birliğine Hudâ’nuñ
İki añna dinilmez * gitsün gider gümânuñ

Halk dirlik ile hîç * kıoma halk elden
Tâ kim halâś olasun * fi’l-cümle yatlu dilden

Qahr eyle nefis dâ’im * tevâhid ü ‘ibâdetle
Yolña Hâķķ’a tâbi’ * olaydı tâtâle

Ululara elinden * geldükçe eyle hıdmet
Gücilere dañı kııl * cân ü dil ile şefķat

Dostlara vir nasîhat * düşmenlere hâlîm ol
İki cihânda kıorķma * her nesneden selîm ol

Seyyidlere muhibb ol * evlâd-ı Muśtafâ’dur
Anları kim-ki sevmez * tâtâleri hebâdur

‘Âlimlere tevâzu’ * eylerseñ begâyet
Bulduñ hele muķarrer * her nesneden selâmet

Câhillere söyleme * zâ’id yere hâfâdur
Dervîşlere nesnecik * vir var ise ‘atâdur

Her kim Nizâmoğlı'nun * bu sözlerini başarsa
Aşlâ zevâl olmaya * bir yıl daha yaşarsa

2.2.5. Beyânü Dâ'ire-i Nefsi Emmâre Mine'l-Etvâri's-Seb'a Ve Zikrû Telkîni Kelime-i Fayyibe-i Münciyye-i Mübâreke

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Tecellî eyledi zâtına Mevlâ
Yaratdı bir muşavver rûh-ı zibâ

Yedi bir yıl aña terbiye itdi
Kemâl-i kudretinden ferd-i yektâ

Ki her bir yılda bir oldu müyesser
Sülûk üzere kemâle irdi esmâ

Uzu[n]ca bir hitâb itdi Hâlık
Vücûdı derildi gûyâ ki deryâ

Derinden oldu anın cümle 'âlem
Zemîn ü âsmân pinhân ü peydâ

Ol 'âleme "Ahsenü takvîm" dirler
Su'âl itdüğün yirdür Hâlık Te'âlâ

Bu arada tenezzül emr olundu
Fabî'atle mükedder ola cem'â

'Anâsırdan yapıldı bunda bir ev
Mekân ide anı bu rûh-i ra'nâ

Ol evün on sekiz bir 'âlemi var
Kimi nâr ü kimi nûr-ı muşaffâ

Bu evde bir 'aceb âyîne vardur
Muşayqaldur muşaffâdür mücellâ

Qaçan bir rûh istese evvelki hâlûñ
İder âyîneñe Allâh tecellâ

Unutduñsa eger evvelki hâlûñ
Qarardı gitdi mir'âtuñ dirîgâ

Ol 'âlemler ki nûr itdi senden
Qamu nârına tebdil oldı hayfâ

Folar her 'âlemûñ içi qabâhat
Ayı, meymûn ile hınzîr dirîgâ

O mir'âtuñ tutıser yüzini pas
Olur bir qara taşdan dahı ednâ

Çıkar öldiği vaqt cânûñ bedenden
Qomazlar aslına gitmeğe qa'â

Eger gitdi ise îmân qalmadıysa
Mü'ebbed qalduñ ol sûretde ivâ

Meger bir mürşid-i kâmile irişe
uhûr itmüş ola rûhânî ma'nâ

Muhabbetdür ola ol rûh-ı evvel
Muhammed rûhıdur ol rûh-ı zîbâ

Ki ol rûh-ı Muhammed'dür muhabbet
Cenâb-ı Hâzret-i Mevlâ'ya hâşâ

Ki anuñ âb-ı rûyı hürmetine
Vücûdı geldi bu dünyâ vü uhrâ

Bu rûh-ı Muṣtafâ'ya maẓhar olmuş
'Azîze iḳtidâ it yûri ʔurma

Saḅa telḳîn ide tevḥîd zarbı
Göñülde çekile şâhâne ʔuğrâ

Devâm-ile ide ḳalbine te'sîr
Yine mir'ât-ı dil ola muṣaffâ

Yaḳub emmârenüñ ḳaşr ü serâyın
O sûretler ki vardur ide ifnâ

Aradan ref' ola keşret-i ḥicâbı
Gide lâ-hükm ancak ḳala illâ

Žuhûr ide o vaḳt levvâme nefsi
Ḳomaz emmârenüñ ḥükmini ḳat'â

Kişi Seyyid Nizâmoğlı bu ḥâle
İrişmez tevḥîd itmeyince emmâ

Allâhümme yâ Kerîm, yâ Raḥîm, yessirnî bi-hâzâ'n-Na'im bi-câhi'n-Nebiyi'l-'azîm
'aleyhi's-salâti ve's-selâm

2.2.6. Dâ'ire-i Nefs-i Levvâme Ve Žikrühâ İsmüllâh

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

· — — — / · — — — / · — — —

'İnâyet ide saḅa andan Allâh
Haberler vire saḅa cândan Allâh

İkilük ref' olub irişe birlük
Seni kırtara nefsi lâdan Allâh

ƒuymaluqlar ide lâ 'âleminde
Keremler ide ihsânından Allâh

Müyesser ola saña zıkr-i kıalbî
Ola ğâyetde râzî sende Allâh

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Anuñ bir adı ıfl-ı ma'nevîdür
Ayırmasun bizi imândan Allâh

Bular meslek-i ma'âdin 'âlemidür
Cevâhirler çıkardı kândan Allâh

Faķîrû'l-hâl idi levvâme nefsi
Ğanî itdi anı lufundan Allâh

Kelâmüllâh okudub gitdi cehli
Bu nefse virdi hoş ilminden Allâh

İrişdi Hızır-ı dil âb-ı hayâta
Müyesser eyledi zulmetden Allâh

Olub rûh-ile nefsün imtizâcı
Getürdi buĝzı ara yerden Allâh

Žuhûr itdi gönül şehrinde Mehdi
Bizi kırtardı nefis žulmünden Allâh

Dımeşķ şehrine 'İsâ indi gökden
Halâs itdi bizi Deccâl'den Allâh

Bu ismi zât-ı müstecmi'-sıfâtdur
Anuñ-çün nûr ider nârinden Allâh

Kaçan şugl itse talib ism-i zâtı
Melekler halq ider nûrundan Allâh

Saña her birisün ider mu'âvin
Seni kurtarmağa düşmenden Allâh

O dürlü dürlü ahlâk-ı zemâyim
Gidere 'âlem-i kalbinden Allâh

Yürü Allâh tur Allâh o tur Allâh
Şağın hiç gitmesün dilinden Allâh

Çalış şugl ile bu ismi unutma
Dilerseñ ola râzî senden Allâh

Bu ism telkîn olub sürmez iseñ sen
Seni ma'hrûm ide mihrinden Allâh

İriş kalbünden ol Fahr-i Cihân'a
Müyesser ide didârından Allâh

Gönül zulmetde kaldı hem hevâdan
Ziyâlar virdi envârından Allâh

Sürûr-ı kalb ile bir sırra irişmek
Hidâyet itse esrârından Allâh

Ola gör Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâ'at
Seni halq ide ebrârından Allâh

Enîsüm mûnisüm zikrüm İlâhî
Ayırma yârini yârinden Allâh

Hâkîk'ün tevâhidinüñ tiryâkı irdi
Beni kırtardı emârından Allâh

* Fedâ cânı olur olmazsa râzî *

* Eger Seyyid Nizâmoğlu'ndan Allâh *

Dâ'ire-i nefis-i mülheme ve zikrühâ ism-i Hû

İrişdi bir 'aceb kâr eyledi Hû
Bizi de vâkıf-ı esrâr eyledi Hû

Cemî' varluğum virdi fenâya
Beni bir devlete yâr eyledi Hû

Baňa bir cür'a şundı 'aşk meyinden
Ayılmaz mest-i evkâr eyledi Hû

Şerhler çekdi bir bir sînem üzere
Işıklar gibi peykâr eyledi Hû

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Beni bu nefis-i levvâmum elinden
Alub mülkini nâçâr eyledi Hû

Bir olub bu mülheme nefis-ile nigâh
Yürütdi hükümñ izhâr eyledi Hû

Gelüb sefere çırak itdi havâle
Yaķub sînemde dâğlar eyledi Hû

Bu dil mülki ķalenderhâne oldu
Bizi de ehl-i esrâr eyledi Hû

amu r h niler Mevl y  oldu
Kim n alar kim n oynar eyledi H 

Ene'l-Ha s yled b Mans r 'a
Der-i dild re berd r eyledi H 

Cem l n gösterüb dil b lb line
I n efg n-ile z r eyledi H 

H r b t ehli oldum gitdi 'arzum
Beni b -n m s [ ] b -' rr eyledi H 

af -y  cennete meyl itmez oldum
Gönül 'ua d d r eyledi H 

Bu cümle varluğum değidi 'aa
'Aceb h rmetl  b z r eyledi H 

Gönül ibrah m Edhem gibi oldu
Cih nda an  biz r eyledi H 

Bu dil ormanların 'a  tei heb
Yaub yerini g lz r eyledi H 

Bu 'au n  h elinden v h elinden
'Aceb derde girift r eyledi H 

adem basdum mücerred ' lemimne
M cerredl k ba a y r eyledi H 

'Aql nefsiyle r hum bir ey oldu
Anu -c n kef-i esr r eyledi H 

Mur dum vasl-  r h-  Mutafa'dur
Beni ol n r ile var eyledi H 

Yapar yıkar nice isterse eyler
Göñülde 'aşkuñı mi'mâr eyledi Hû

Bu ism-i Hû'ya olmaz vâsıta hiç
Bu ismi ğâyet ikbâr eyledi Hû

Hû'dur ol Hû'dur âhir anuñ-çün
Dilümde anı güftâr eyledi Hû

Bunuñ telkîni kime olsa rûzî
Anı Maşser'de serdâr eyledi Hû

Eger telkîn olub itseñ ferâmûş
Cehennemde yerüñ nâr eyledi Hû

Kimüñ ki ism-i Hû gitmez dilinden
Anı hemrâz [ü] bahtiyâr eyledi Hû

Fenâ dünyâya hergiz bakayum ben
Beķâ mülküñ baña dâr eyledi Hû

Göñül źulmetde ķalmuşdı hevâdan
Anı Seyfi pür-envâr eyledi Hû

Šallellâhü Te'âla 'aleyhi ve sellem dâ'imen ebeden 'udide mâ-ħalaķallâhü Te'âlâ

2.2.7. Dâ'ire-i Nefs-i Muṭma'inne Ve Žikrühâ İsm-i Ħaķ

Bi-ħamdillâh ki bu cân idi Ħaķķ'a
Zihî mimnnet ki hicrân irdi Ħaķķ'a

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nice dağlar aşub irişdi geldi
Bugün bu rûh-ı sultân irdi Hâkķ'a

Muhammed Muştafâ devrânı geldi
Ne hoş devrân bu devrân irdi Hâkķ'a

Nice 'âlemleri itdüm temâşâ
Hidâyet oldu seyrân oldu Hâkķ'a

Bu nefis-i mülheme cezbeye yetdi
Gelüb sermest [ü] hâyân irdi Hâkķ'a

Bu nâr-ı 'aşķa kim yandı yakıldı
Bulub derdine dermân irdi Hâkķ'a

Fedâ itmek dilerdi añâ cânuñ
Kıabüle geçdi kıurbân irdi Hâkķ'a

Işıklar gibi 'âşıklar gezerken
Kimi mest kimi hâyân irdi Hâkķ'a

Döne döne hele Mevlâyî miskîn
şükrler ile devrân irdi Hâkķ'a

Harâbât ehli bir divâne iken
Müyesser itdi Sübhân irdi Hâkķ'a

Dilerdi vaşlına dildârı her dem
İderken bülbül-i efgân irdi Hâkķ'a

Ene'l-Hâkķ sözleri Mansûr'a n'itdi
Faķub boynuna urĝan irdi Hâkķ'a

Nice źulmânî nûrânî menâzil
şükrler geçdi bu fermân irdi Hâkķ'a

Müsâfir gibi idi cân bedende
Sa'âdet buldı mihmân irdi Hâkık'a

Fenâ-ender-fenâya irişünler
Bugün 'üryân [ü] büryân irdi Hâkık'a

Ûsûr almadığı için hızmetde
Ûl-iken oldı sulâtân irdi Hâkık'a

Gönülden on sekiz biñ dürlü sûret
Gidüb eşkâl-i elvânirdi Hâkık'a

Resûl-i Ekrem'ün ol sülükü
Bu menzildendür ol hân irdi Hâkık'a

Bi-hâmdillâh irişdüğ ol mağâma
Dil oldı ehl-i 'irfân irdi Hâkık'a

Delil oldı bu yolda bize Aîmed
Hele bu yol bu erkân irdi Hâkık'a

Vücûdum zerreden zerre idi ol
Olub hûrşîd-i rahşân irdi Hâkık'a

Bizi kaçreden halk itdi Hâkık
Olub bir baîr-i 'ummân irdi Hâkık'a

Başum top idi bu meydân-ı 'aşkıda
Bu top ile bu çevgân irdi Hâkık'a

Gönül mülkündeki şol kıra taşlar
Olub la'l ile mercân irdi Hâkık'a

Kime bu ismi telkîn itse şeyhi
Hicâbı oldı meydân irdi Hâkık'a

Dilerdi dil yola evvelki zevki
Ciger an dide büryân irdi Hâk'a

Göñül mülkini Seyfi eyledün pâk
Hele bu asra eyvân irdi Hâk'a

2.2.8. Dâ'ire-i Nefs-i Râziyye Ve Zikrühâ İsm-i Hâyy

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Bi-hâmdillâh hâyâtı Hâyy'e irdük
oyub fânî sıfâtı Hâyy'e irdük

'Anâsır-ı zülmetinden oldı tâhir
Bulub âb ü hâyâtı Hâyy'e irdük

Elem yok bize Hızır oldu ölüm yok
Geçüb gıtdik memâtı Hâyy'e irdük

Daı a'yâna mażhar düdi bu cân
Bulub mevtden hâyâtı Hâyy'e irdük

Gidüb zülmetde terk itdi memâtı
Bulub ol pâk-zât Hâyy'e irdük

Didi Hâk "İrci'î" bu mu'ama'inne
Rızâ-yı râziyyâtı Hâyy'e irdük

ılıdan keskin ince idi ıldan
Geçüb biz ol Sırâ'ı Hâyy'e irdük

İridük evvelînün evveline
Bulunmaz ahrâtı Hâyy'e irdük

Artduğ hâne-i k̄albi bulardan
Gidüb Lât [ü] Menât'ı Hâyî'e irdük

Bu dehr-i pîre-zenden döndürüb yüz
Virüb ric'at-ı berâtı Hâyî'e irdük

'Anâsır-ı bend ü bâğ olmuşdı baña
Koyub ol müşkilâtı Hâyî'e irdük

Ne gelse nuṭṭe ilhâmât-u Hâk̄k'dur
'Acâyib vâridâtı Hâyî'e irdük

Mekânüm lâ-mekân mülkünde oldı
Ġarâyib-i menzilâtı Hâyî'e irdük

Bu zâhir sûretün virdük fenâya
Vücûd-ı bâk̄iyâtı Hâyî'e irdük

Biz biñ görmeden bulduğ halâsı
Bulub bu muğayyebâtı Hâyî'e irdük

Bu nefis bilenler menzolidür
Bulub bu ma'rifâtı Hâyî'e irdük

Maḳâm-ı Hâzret-i 'Îsâ'durur bu
Anuñ-çün 'ulviyyâtı Hâyî'e irdük

Fenâ-ender-fenâdur işbu 'âlem
Fenâdan bu sîfâtı Hâyî'e irdük

Murâdum Hâk̄k murâdum Hâk̄k murâdı
İrâdet birle zâtı Hâyî'e irdük

Ölmeden evvel gün öldüm hem dirildüm
Görüb ol 'Araşât'ı Hâyî'e irdük

Bu menzildür hûsûl-i tevâhid-i zât
Bulub tecelliyâtı Hâyî'e irdük

Didi "El-faḫrû fâhri" bunda Ahmed
Anuñ-çün fahriyâtı Hâyî'e irdük

Murâdum sırrı idi Muṣtafa'nun
Bulub ol sırriyâtı Hâyî'e irdük

Bu ism baña telkîn itdi şeyhüm
Bu telkîn-ile hayâtı Hâyî'e irdük

Ferâmûş itmeden şaklasun Allâh
Bunuñla menzilâtı Hâyî'e irdük

Çü bildüñ Evvel ü Âhir Hudâ'dur
Koyub bu gayriyâtı Hâyî'e irdük

* Nizâmoglı çıḳa levvâre birden *

* Vücûdı vâcibâtı Hâyî'e irdük *

2.2.9. Dâ'ire-i Nefs-i Marziyye Ve Zikrühâ İsm-i Ḳayyûm

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

'Acâyib-i luḫ [ü] ihsân itdi Ḳayyûm

Beni bir gevhere kân itdi Ḳayyûm

Girdi başıma tâc ü sa'âdet
Beni bir mülke sulţân itdi Kşayyûm

Ne zıdd ü ne şerîki var mülküñ
O mülke beni haķan itdi Kşayyûm

Beni kaıre iken nâgehânî
Varub bir baıre 'ummân itdi Kşayyûm

O baıruñ ne kenârı var ne ka'arı
O baıri baıa evţân itdi Kşayyûm

Ĥurûf-ı lafz-ı şavt olmaz o yerde
Kşamusñ mest ü ĥayrân itdi itdi Kşayyûm

Ĥicâb olmuşdu benlük baıa bendi
O küfri şimdi îmân itdi Kşayyûm

Ĥaķıķat gencüñ izĥâr itmek için
Kşamu mülkini vîrân itdi Kşayyûm

Gerekmez cenneti kşorķmaķ tamudan
Rızâ-yı Ĥaķķ'a kşurbân itdi Kşayyûm

Beni bir zerre iken nûrı birle
Ėarâyib-i mâh-ı tâbân itdi Kşayyûm

Bu nefis-i râzîm marziyye oldı
Bir âvâz-ı ĥilķate cân itdi Kşayyûm

Beni bensiz iletdi bu maķâma
Bir ulu şâha miĥmân itdi Kşayyûm

Bu ilüñ ehl-i sulţân elçisidür
Anuñ-çün derde dermân itdi Kşayyûm

Yedi iqlîme hûkm itmek murâdı
O gence 'aşkı bürhân itdi Qayyûm

Gönül mülkünde ağıyâr qohusundan
Bu zikrüllâh pâsbân itdi Qayyûm

'Aql rûhuyla nefsum buldı vahdet
Qamusuñ dilde yeksân itdi Qayyûm

Ma'ârif bahri cûş itdi gönülde
Cihâna gevher efşân itdi Qayyûm

Şalât-ile kıyânum oldı qâ'im
Anuñ-çün ehl-i 'irfân itdi Qayyûm

Bu marziyye kıyâma irmek-ile
Qıyâmet hâli âsân itdi Qayyûm

İrişüb 'aşk-ile bâkî hayâta
Ki olmaz dirlük ihsân itdi Qayyûm

Fenâ-ender-fenâ oldum fenâda
Beqâda cânı cânân itdi Qayyûm

Gönülde qomadı bir gayrı sûret
Derûnum nûr-ı Yezdân itdi Qayyûm

Künûz-ı Haqq'ı izhâr itmek için
Bizi küllü keвне vîrân itdi Qayyûm

Resûl-i Ekrem'ün qâ'im maqâmı
İdüb irşâd [ü] ihsân itdi itdi Qayyûm

Cemâl-i nûr-ı Yezdân ü hiddet-ile
Gönül mülkin gülistân itdi Qayyûm

Gören ol görinen ol gösteren ol
Bu benliğümi pinhân itdi K̄ayyûm

Gözüm yumdum cemî' mâsivâdan
Baña bu yolı erkân itdi K̄ayyûm

* Nizâmoglı Hâkî'î gör görme kendüñ *

* Baña çün bunı erkân itdi K̄ayyûm *

2.3. ŞEREF-İ SİYÂDET

K̄utbü'l-Ârifin gavûsü'l-vâsılın Seyyid Seyfüllâh ibn Seyyid Nizâmüddîn şuddise sirrahû'l-'azîz hâzretlerinüñ te'lif-kerdesi olan Şeref-i Siyâdet ismiyle müsemmâ olan risâlesinden ta'hîr olunmuşdur.

2.3.1. Şeref-i Siyâdet

Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm

Beyt**(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)**

· _ _ _ / · _ _ _ / · _ _

Ger eger fahr-i cihân evlâduñ
Şöyle faqr ü fenâda gör seyyidi

Ne cevâb idibdi bunlar yâ Rabb
Ümmetünde ğınâda gör seyyidi

Beyt

Mürâ'iler riyâ ile gelürler
Sa'âdet ehline yollar bulurlar

'Acâyib dürlü dürlü hastelerle
Mürîd idinür âhir miñnetlerle

Ne bilsünler Hâkık ibnü Hâkık şanurlar
Velidür ol kişi muelağ şanurlar

* Mürâ'îlikde bizim birimüz yok *

* Anuñ-çün yanlarında yerimüz yok *

2.3.2.Naẓm**(Mef'ûlü-Fâ'ilâtü-Mefâ'îlü-Fâ'ilün)**

_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _

Her dem kanâ'at üzeredür Âl-i Muhammed'üñ
Zîrâ kanâ'at itmek idi hâli Ahmed'üñ

Dünyâ ricâsuñ itmedi ecdâdımız bizüm
Dâr-ı cihâna baķmadı ecdâdımız bizüm

Yoķdur fenâda gerçi ki hiç kârbârımız
Mülk-i beķâda olsa gerek i'tibârımız

Bu kâ'inâta kim ki gelür 'âķıbet gider
'Âķil olan bu fâni cihân devletin n'ider

* 'Âķil odur ki Seyfî sever nesl-i Aĥmed'i *

* Her kim-ki sevmez âlini sevmez Muĥammed'i *

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

Buġz-ı Âl-i Muṣtafâ itmez Muĥammed ümmeti
Ḳaşd-ı Ehl-i Beyt'e ķılmaz kim dilerse raĥmeti

Her kim-ki nesl-i Aĥmed'e bunda ihânet eyleye
Kimden ister Rûz-ı Maĥṣer'de 'aceb ki Őefķati

Ḳomaz elden dâmen-i evlâdı ehlüllâh olan
Tâbi- i Mervâniler dâ'im diler la'neti

* Seyfiyâ ehl-i sa'âdetdür seven seyyidler *

* Ehl-i ṫamu eylemez Âl-i Resûl'e 'izzeti *

Dirîġâ ġamda ķalan âvâreler sizensiz
Bu deṫt-i Kerbelâ'da bî-kes ü bîĉâreler sizensiz

Ḳaçan kim 'asker-i a'dâ sizi bir bir Şehîd eyler
Derûnı seyyide billâh bi-'azm pâreler sizensiz

N'idem hiç ṫoġmadı baĥtum ġüni bu burc-ı miĥnetden
Dirîġâ ebr-i žulmetde ķalan meĥpâreler sizensiz

N'ola ger devlet-i dünyâ müyesser olmadı bunda
Muqarrer dâr-ı 'uqbâda kamu şehzâdeler sizensiz

* Kıyâmet Günü âzâd eyle gör Seyfî'yi tamudan *

* Resulüllâh'ın evlâdı olan âzâdeler sizensiz *

Beyt

(Mefâ'ilün- Mefâ'ilün- Mefâ'ilün- Mefâ'ilün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

ilâhî Ehl-i Beyt-i Muştafâ'ya kim ki bugz eyler
Cemâlün görmeden sen anı mahrûm eyle yâ Rabbî

İhânet eyleyen Âl-i Resûl'e bunda Mahşer'de
Müyesser olmaya aña şefâ'at nûrınıñ tâbı

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Zi-Mağrib tâ-be-Maşrık ger kerâmet

'Aliyyü vü âl-i û mâ-râ-temâmet

Ber ü 'attâr ki û hudemî şinâset

Ki server kîst sergerdân-ı kerâmet

Cihân halkı imâm olsa temâmet

İder Âl-i 'Alî baña kifâyet

* Yüri var Seyfiyâ çün kılduñ idrâk *

* Ki kimdür serserî kimdür selâmet *

Fahr-i Âlem ya'nî ceddüm Muştafâ

Aña mahbûbum dimüş iken Hudâ

Urdılar taşlarla anuñ dişini
Didi İslâm ide Hâk size 'atâ

Hem Ebûbeker ü 'Ömer ü 'Osmân gör
Çekdiler anlar dahı nice belâ

Urdı şemşîr ile Mülcem-i Hâricî
Dünyadan gitdi 'Aliyyü'l-Mürtezâ

Hem Hâsan-i Hulq-i Rızâ'yı katl idüb
N'oldığıñ bilmediler Şâh Hüseyin-i Kerbelâ

Hâzret-i Zeyne'l-'Abâ'yı bî-günâh
Yetmiş iki pâre itdiler şehâ

Eridüb kurşun Muhammed Bâkır'uñ
Ağzına aşıtdı nice bî-hayâ

Ca'fer-i Şâdık İmâm Mûsâ bile
Oldılar nâ-hâkık şehîd ender-belâ

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Katdılar engûre-i zehr-i kâtili
Yidi anı Hâzret-i Mûsâ Er-Rızâ

Hem Taqî vü hem Naqî hem 'askerî
Hem Muhammed Mehdî-i sâhîbi livâ

Bunların her birisin bir vechle
Kıldılar fânî cihân içre fenâ

* Şimdi bize bu cefâlar çok mıdur *

* Zîrâ evlâd-ı Resûl'üz Seyfiyâ *

Ûurretü'l-'ayn-i Resûl olanlar,
Nice itdiler işidûn anlar,

Dimediler neslidür Peyğamber'in
Hâliyâ tamtâze idi tenleri

Şimdiki evlâdına hem âline
Şimdi 'aşruñ olan Mervân'lar,

Çok-mıdur bu deñlü tahkîr anlara
Zirâ yokdur münkirüñ îmânlar,

İleri gelmekde her bir nâ-halef
Yire ğarķ olmaķda gevher kânlar,

Gitdi hürmet kalmadı 'âlemlere
Şer'e ğâlib oldu 'örf hâkimleri

* Bilmeyenler Seyfi Âl-i Ahmed'i *

* Hâke yeksân itsün Allâh anlar *

(Fâ'ilâtün-Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Fâlib-i râh-ı hâkîkat buĝz-ı evlâd eylemez
Buĝz-ı Âl-i Hâyder'i kendüye mi'nâd eylemez

Ehl-i îmânum diyen tutmaz Yezîd'ün cânıñ
Şefkatinden Muşafâ'nuñ gitdigüñ yâd eylemez

Biz muhîbb-i Ehl-i Beyt-i Muşafâ'dan olmuşuz
Anuñ için cevri ider devrân bizi şâd eylemez

Devlet-i didâr-ı bâķî isteyen Yevmü'l-Hisâb
Miñnet-i derd [ü] belâdan bunda feryâd eylemez

* Kerbelâ'da Şâh Hüseyn'ün kim işitse hâlini *
 * Seyfiyâ vîrân ider gönlin âbâd eylemez *

Yâ Resullâh bize gör n'itdi 'âsî ümmetün
 Görmeye anlar dahı Rûz-ı Kıyâmet şefkatün

Şâh Hüseyn'ün itdiler hâke berâber cismini
 Kılmadılar ol münâfıklar senün hiç hürmetün

Kerbelâ'da ger göreydün yâ Muhammed hâlimüz
 Tâ kıyâmet sâkin olmazdı bizim-çün firkatün

Kim-ki 'Âlem Fahri'nün evlâdına buğz eyleye
 Yâ ilâhî eyleme aña müyesser cennetün

* Biz muhîbb-i hânedân-ı Muştafâ'yuz Seyfiyâ *
 * Rûz ü şeb nesl-i Resûlallâh'a olsun midhâtün *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

İşit idem saña bir hoş hikâyet
 İrişe kalbüne andan hidâyet

Selefden bir muhîbb-i Âl-i Ahmed
 Giderken bir yola sağ ü selâmet

Görür bir kuşlacı yol üzere tırmuş
 Başına kuşlasınıñ sebze sarmuş

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

İrişür şeyhe ol-dem gayret-i Hakık
 Varur 'âr itmeden kuşlayacak

Çeküb başından alur sebzesini
Yire urur dahı hem kıkılasını

Görür ol gice düşünde Muştafâ'yı
Nebiler Serveri kân-ı sehâyı

Varub yüzün sürer izi tozına
Cihân Fahri anuñ baķmaz yüzine

Dönüb eydür ki ey rûh-i muşavver
Bileydüm ne günâh itdi bu kemter

Resûl eydür ki dün ol kıkılayı sen
Yire [v]urduñ uetanmaduñ mı benden

Başında var iken yeşil 'alâmet
Niçün kıldıñ anı böyle melâmet

Eger ol vaķt aña hürmet kıluyduñ
Yanumda şimdi 'izzetler buluyduñ

Var imdi aña göre it kıyâsı
Şaķıngıl sen Resûl'e olma 'âsî

* Muhibb-i hânedân-ı Âl-i Ahmed'e *

* Olanlar Seyfiyâ bulur sa'âdet *

'Acebdür şimdi hâli kâ'inâtuñ
Sözün ular bu dehr-i bî-şebâtuñ

Görürler kim ri'âyet idemezler
Farîķ-i Muştafâ'ya gidemezler

İdeler günde yüz kerre hatâyı
Umarlar girü Mevlâ'dan 'atâyı

Kaçan bir seyyidüñ 'aybın görürler
Yüzine günde biñ kerre ururlar

İrişdüğ gibi şol âhir zamâna
Çekildi hükmi-ı Kır'ân âsmâna

Ol dil mir'âtı-kim pâk ü mücellâ
Görine anda envâr-ı tecellâ

* Budur Seyyid Niżâmoghı du'âmuz *

* Muhibb-i Âl-i Ahmed'den olavuz *

Muśtafâ vü Mürtezâ ecdâdımuz
Seyyid sâdât olubdur adımuz

Kimse ta'lîm-ile 'âlim olmaduğ
Oldı Cebrâ'il-i Emîn üstâdımuz

Geldi gökden cedd-i a'lâma kitâb
Oldı Kır'ân-ı 'Azîm evrâdımuz

Ehl-i Beyt-i Muśtafâ'dan oldığı
Bize bu 'izzet yeter bünyâdımuz

Hâkık'a da'vet iderüz her kişiyi
Ceddımız irşâdıdur irşâdımuz

Ölüñüz hem diriñüz olmaz temiz
Añlamaz ise egerçi adımuz

Kesilür şanmañ Resûl'üñ neslini
Dünyâ tırduğça tırur evlâdımuz

Münkir olmañ nesline Peyğamber'üñ
Muśtafâ'ya irişür feryâdımuz

* Seyfiyâ biz Âhîret sultânıyuz *

* Oldı dünyâda vîrân âbâdımuz *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Bizi bilürsüz nesli-i Muştafâ'yuz

İşidiñüz ki âl-i Mürtezâ'yuz

Niçün ki rû-be-rû inkâr idersiz

Çoyup toğruyı eğri gidersiz

Revâ mı Ehl-i Beyt-i Ahmed'e siz

Degilsüz Ehl-i Beyt'inden diyesiz

Bu söz İslâm'a lâyıķ söz degildür

Bu göz böyle görüñle göz degildür

Eger ecdâdımuz da sağ olaydı

Bu söz anlara dañı dinileydi

Mürîd oluñ mürîd Âl-i Resûl'e

Geçe itdiğüñüz tevbe kabûle

Eger señ ümmetiseñ Muştafâ'nuñ

Muhabbet eyle evlâdına anuñ

Bilürsüñ fânî dünyânuñ şebâtın

Şaķın ezdirmesüñ sizi şeyâtin

* Murâdum Seyfiyâ budur Hudâ'dan *

* Ki hiç ayrılmayam Âl-i 'Abâ'dan *

Çulaķ [v]ursa ki idem bir hikâyet

Olunmuşdur nice sizde rivâyet

Bulub Naśrâniler bir ırnağ har
Alub 'izzet ile yerden getirürler

Şararlar üstüne altunlı bezler
Mü'ekkiler de kıorlar anı gözler

Aña binmiş-durur dirler Mesîh'i
Kimesne bindüğün bilmez şahîhi

Varub üstüne bir kubbe yaparlar
Nice yüz biñ kişi aña taparlar

'Aceb siz Ahmed'ün zürriyyetine
Ri'âyet itmemenün 'ileti ne

Koyub elden bu dünyâ şöhretini
Geliñüz çekelüm dîn gayretini

Anuñ için yaradıldığ ab ü gilden
Seviñüz Muştafâ'yı cân ü dilden

Cihâna ger Muhammed gelmese-yidi
Kimesne 'ilm-i fıkhı bilmeye-yidi

Riyâsız bize 'ilm itmez kifâyet
İder size ne hâcetdür ri'âyet

Bu sözler ile ümmet olamazsın
Hüzûr-ı Muştafâ'ya gelemezsın

Kaçan kaatre deñizden ayru düşse
Deñiz olmaz eger biñ yıl çalışsa

Kaçan bir göl aqub dereye gelmez
Kimesne aña deryâ diye bilmez

Kaçan dikseñ yire köksüz ağacı
Yaşermez eyleseñ dürlü 'ilacı

Kaçan kim bir süyuñ olmasa başı
Yimezler ol su ile pişen aşısı

* Dürr-veş 'âlemde Seyyid Seyfi sen-de *

* Ola gör Muştâfâ nesline bende *

Yâ Ehl-i Beyt-i Resûlüllâh sizi sevmegi
Farzdur ki ider âyât-ı Kır'an şehâdeti

Hergiz Kâbüle Geçmeye Anuñ 'İbâ[De]ti

Yeter bu şalât [ü]selâm itmeyenler size

2.3.3. Rubâ'î

([Fâ'ilâtün]-Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . — —

Ümmet-i Ahmed olub ey ehl-i dîn
'İzzet-i Âl-i Resûlüllâh'a taşîrât iden

Nes-i Hâyder hürmetüñ dâ'im ferâmûş eyleyen
Sûreti hanzîr olur kalıkdıkdâ yarın kabrden

Rubâ'î

(Fâ'ilâtün-Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . — —

Devlet-i dünyâya mağrûr olmaya zîrâ yazık
Dâmen-i evlâdı tut tamudan isterseñ felâh

‘Âlemüñ gencini ger cem’ itse âdem fi’l-miñl
Cîfe kıonmuş gibidür bir ğurâb-ı rû-siyâh

Beyt

(Müfteilün-Müfteilün-Fâ’ilün)

— . . — / — . . — / — . . —

Devlet ol kışıye ki dünyâda *

Bende-i hânedân-ı Aĥmed ola

Sever elbetde Resül’ün neslün *

Bir kışı ümmet-i Muĥammed ola

2.3.4. Muĥammes

(Mefâ’ilün-Mefâ’ilün-Fe’ülün)

. — — — / . — — — / . — — —

Eger seyyidlere ey mâh-ı tal’at
Derûnuñda bulunursa muĥabbet

Kıyâmet Güni ‘Adn uçmağı içre
Kılasuñ Muştafâ ile muĥabbet

Bu dünyâda kime gönül virirsün
Kıoparsuñ yarın anuñ ile elbet

Bilürsün cümle insân Rûz-ı Maĥşer
Umarlar Fahr-i ‘Âlem’den şefâ’at

* Cihânda Seyfiyâ nesl-i Resül’e *

* Muĥabbet eyleyen bulur selâmet *

Muhabbet eyle evlâda muhabbet
Müyesser ola tâ kim saña cennet

Ri'âyet idegör Âl-i Resûl'e
Geçe tâ itdiğün tevbe kabûle

Sevenler Muştafâ neslini bunda
Sa'âdetler bulurlar yarın anda

Sa'âdetdür sa'âdetdür sa'âdet
Muhammed nesline itmek muhabbet

* Nedâmetdür nedâmetdür nedâmet *

* Şakın seyyidlere itmek ihânet *

Şabiler şanmañ evlâd-ı Resûl'ı
Ki 'ömri bunlaruñ dünyâdan evlâ

Cihâna [v]urmadın Hâkık dañı bünyâd
İderdi Muştafâ rûhını irşâd

Şamer-i ervâh-ı sâdât anda idi
Ki şudret nûrı şandilinde idi

Sebeb oldı Resûl Fahr-i 'Âlem
'Adem'den zâhir oldı cümle âdem

Bil imdi bunları şehzâdelerdür
Bulara bendeler âzâdelerdür

Bulardur nûr-ı pâk-i mażhar-i Zât
Bulardur cümle mevcûdâta mir'ât

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ri'âyet eylemekde her birisün
Berâber gör ufağın hem irisün

Ki zîrâ bunlar evlâd-ı 'Alî'dür
Buları sevmeyeni öldürmelidir

* Var imdi Seyfiyâ sen dahı cehd it *

* Farîk-i Âl-i Aĥmed'den yaña git *

Yapış Âl-i Resûl'ün dâmenine
İletsün seni Ĥaĥķ'ın rahmetine

Muĥabbet eyleyen anlara bunda
Yarın dergâh-ı Ĥaĥķ'da ol sevine

İtâ'at kılmayañ Âl-i Resûl'e
Yüzi üstine Maĥşer'de sürine

Muĥibb-i Âl-i Aĥmed ola şâdân
İhânet eyleyen münkir yerine

* Muĥibb ol Seyfiyâ Âl-i Resûl'e *

* Cemâl-i Ĥaĥķ saña yarın görine *

Beyt

Fâze kelbi bi-ĥubbi Aşĥâbi'l-Keyfi
Keyfe yeşķî muĥibbi Âli'r-Resûli

Nażm

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Zamâne şeyhleri şimdi 'acebdür
Hemân şeyh adı anlara laqabdur

'Azîzüz deyu da'vâlar iderler
Binüb kürsiye ğavġâlar iderler

Çıkar silsilemüz dirler 'Alî'ye
Erenler şâhı sulţân-ı veliye

Kaçan görseler evlâd-ı Resûl'
Geçerler üst yanına tâ fuzûlî

Olan zerrâk [ü] sâlûs [ü] mürâyî
Ne bilsün n'idüġün Âl-i 'Abâ'yı

Dimezler 'âlemün ser-çeşmesidür
Kamumuz bunlaruñ perverdesidür

Utanmazlar Muġammed Muştâfâ'dan
Daġı 'ârr eylemezler Mürtezâ'dan

Oşurlar 'ilmi dünyâ 'izzet için
Deġildür şanma Âġiret rif'ati-çün

İşitseler ağır yerden ölüyi
Varurlar anda şoluyı şoluyı

Giderler ölü evine sevine
Şanasuñ kim varurlar döġen evine

Cihânı kendine tıpdurmaġ ister
İrişdiġine el öpdürmek ister

Şûfiler ile girmez bile zikre
Düşünür bir bucaġda ġayrı fikre

Ki ya'nî bu cihân içre tûruşmuş
Disünler zîkr-i şalbîye irişmüş

Nice istün derd-mend cüftin bozanlar
Cihânda lâ-mekân olub gezenler

Görürler tekyenün şûrbâsı hâzır
Kimi şeyhi olur kimisi nâzır

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Bu şeyhe ben 'aceb şeyhdür dimemi
Yâ varub aña dervîş olayın-mı

Budur tahsîl-i 'ilmün iktizâsı
Ola her fi'li Allâh muktezâsı

İdersün 'ilmi bu dünyâya âlet
Olur evvelde hemân bir başka san'at

Şular kim mürşid-i kâmil geçerler
Resûl'ün 'ilmine 'âmil geçerler

Seve gâyetde evlâd-ı Resûl'
Hem ide bî'at anlardan şabûl

Şabûl itmeye ta'yîn ite tekye
'îbâdet itdiği yer ola tekye

'Îmâret şûrbâsuñ yimeye hergiz
Gerekdür mürşid-i kâmilde perhîz

Şaçan bir yolda bilseñ vardır uğrı
Haber vir ol yola gidene toğrı

Eger mü'minlere ardaş iseñ señ
Haber vir var ise yolunda rehzen

Müsâvî ıybet olmaz hiç cevâbuñ
Kitâbında ziyâde olur şevâbuñ

* Murâduñ Seyfi'nüñ şanmañ şikâyet *

* Hemân ancak hikâyetdür hikâyet *

Kim-ki sevmez Muştafa evlâdını
Bilmişdür dîninüñ bünyâdını

anğ1 mel'ûn sevmese seyyidleri
Olıser anlar cehennem itleri

Her kim anlara ri'âyet kılmayı
Muştafa'dan hiç şefa'at bula mı

İtmeyen Âl-i Resûl'e 'izzeti
La'netidür la'netidür la'neti

* Seyfiyâ sev cân ü cilden anları *

* Famuya girmez sevenler bunları *

(Mef'ûlü-Mefâ'ilü-Mefâilü-Fe'ûlün)

— — . / . — — . / . — — . / . — —

Yâ Rabb beni dür eyleme evlâd-ı 'Alî'den
Kim bende sîm ben bunların âlû Belâ'dan

Dönmem ger eger Hâriciler başumı kese
Sînemde muhâbbetleri vardur ezelden

Cân ü dil ile bende olur Âl-i Resûl'e
Her kime 'inâyet nazârı irse veliden

A'mâ idi dîdelerüm oldı çü bîdâr
Hâk-i rehi seyyidlere 'aynum süreliden

* Çün buldı hâyâtı ezeli bunlara Seyfî *

* Cânını fedâ başını toz eyleyelden *

2.4. MA'DENÜ'L-MA'ARİF

Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Sipâs-ı bî-nihâyet ol Kerîm'e

Şenâ-yı bî-'add ol Şâh-ı Kâdîm'e

Görinen evvel âhir her ne kim var
Ezel 'ilminde mevcûd idi ey yâr

Diledi kim ide bunlar: zâhir
Ne kim var ise eşyâ evvel âhir

Tecellî eyleyüb zâtına zâtı
Şifâtından yaratdı mahlûkâtı

* Biline tâ ki o Hallâk kimdür *

* Fenâ kim ola Hây ü Bâkî kimdür *

Küntü kenzen mahfiyyen fe-aâbebtü en u'rafe fe-halaqtü'l-halkaⁱ

Çamudan eyledi insânı tahsîs
Nitekim fi'il-i nefsdan cânı tahsîs

Aña hem virdi esfâr-ı haşâyık
Dañı keşf itdi esrâr-ı deşâyık

Anuñ-çün Haşş yaratdı ins ü cânı
'İbâdetle biline kendi ya'nî

Çâlellâhü Te'âlâ "Ve mâ halaqtü'l-inse ve'l-cinne illâ li-ya'büdün"ⁱⁱ

Bilür zâtını ancağ girü zâtı
Ara yerde sebep olmuş şifâtı

Şalât ü hem selâm ol şâdına
Ki rahmet oldı bu rûy-ı zemîne

Sebeb-i icâdına oldı cihânuñ
Hem oldur mebd'e'-i kevn ü mekânuñ

* Cihâna ger Muhammed gelmeye-yidi *

* Bu mevcûdât dañı olmayay-idi *

Medh-i Resûl 'Aleyhi's-salâti [ve's]-selâm

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Ûamudan evvel oldı nûr-ı Aĥmed
Onardı ĥalkı olan 'aķlı Muĥammed

* Resûl'ün 'ilmün evvel itdi ma'bûd *

* Bulardan soñra icâd oldı mevcûd *

Der-medh-i Resûl 'Aleyhi's-salâti ve's-selâm

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Cemâlün âftâbından iki 'âlem münevverdi
Mu'anber-i bûy-ı müyuñdan sekiz cennet mu'aahhardur

Yüzün bir mâh-ı tâbândur ki nûrundan cihân-ı rûşen
Ki eetrâfında mürseller şanaşuñ 'ayn-ı aĥterdür

Senün evlâdına her kim muĥabbet eylemez bunda
O mel'ûnlar Kıyâmet'de şeyâinde ebterdür

Ĥabîbüm zıkr ider her kim mübârek nâmuñı eurmaz
Muķarrerdür ki ol kimisine muahhardur muahhardur

* Cemâlün nûrnuñ şevķi tecellî ideli ķalbe *

* Anuñ-çün Seyfi'nün gönli ki çağ 'arşa berâberdür *

Der-medh-i evlâd ü aşĥâb-ı Resûl 'Aleyhisselâm

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Daħı evlâdına tuħfe [vü] taħıyyât
Kim anlardan beter cümle murâdât

Hem aşhâbından olsun râzî Allâh
Ki dâ'im râzî idi Ĥazret-i Şâh

Huśûsan Çâr-Yâr'i Fahr-i 'Âlem
Ebûbekr ü 'Ömer ü 'Osmân [ü] 'Alî hem

* Farîķ-i dінде bunlar çok çalışdı *

* Ĥavâricler'le her biri duruşdı *

Der-medħ-i Çehâr-Yâr bâ-safâ vü aşhâb-ı vefâ

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . — —

Çâr-Yâr'ın sevgisi cân ü dilün bürhânıdur
Sînemün bu taħt üzre derdi-de sulţânıdur

Biri Sıddîķ biri Fârûķ birisi Ehl-i Ĥayâ
Birisi Şâhîb-i Dûldül 'Alî'dür

Ķıl Ĥasan-ile Ĥüseyn'ün rûhuna dâ'im du'â
Anlara itmek du'â ehl-i dînün erkânıdur

Çün İmâm'ın Ca'feri pâk-dîni sen var yürü
Mezhebüne daħl iden kendüzünün noķsânıdur

* 'Aşere-i Mübeşşere'yle Ĥaşr ola gör Seyfiyâ *

* Anlar ile Ĥaşr olanın ravżası Rızvân'dur *

Sebeb-i Te'lifi Kitâb-ı Bâ-savâb

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. — — — / . — — — / . — — —

Biraz fazlın beyân itdik Hudâ'nuñ
Biraz medhini itdik Muştafâ'nuñ

Murâd olan ne ise diñle imdi
Hâkîkat sözlerinden añla imdi

Sebeb ne oldı bu te'lif-i kitâba
Kıulağ [v]ur ideyüm işbu hitâba

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Cihânuñ kıutb-ı devrân-ı 'azizi
Kıamu ebrâr-ı 'aşkıñ iki gözi

Şerî'atde anuñ yokdur kıusûrı
Müveccehdür tarîkınde 'ubûrı

Mükemmeldür kemâli ma'rifetde
Ne var 'ârifler olsa aña bende

Hâkîkat 'âleminüñ mâhıdur ol
Anuñ-içün ehl-i 'aşkıñ şâhıdur ol

Ki İbrâhîm'dür anuñ ism-i pâki
Vücûdı nûr-ı Hâkîk'dur şanma hâki

Anuñ 'aşkına niyyet eyledüm ben
Bu nazm hatm itdüm a'lâ vü ahsen

Hediyeyletem anı hâzretine
Murâdum mażhar olmağ himmetine

* Okıuyub bi't-temâm bulsa kıusûruñ *

* Keremdür ger temâm ide kıusûruñ *

Der-medh-i Hâzret-i Şeyh İbrâhîm kıddise sirrahû'l-'azîz

(Fe'ilâtün- Fe'ilâtün- Fe'ilâtün-Fe'ilün)

. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _

Menba'-ı kân-ı kerem ma'den-i mürüvvedür ol

Başdan ayağa kamu 'ayn-ı kerâmetdür

Güneş kânde görür gözleri olanuñ huffâş

Bu cihân halkına nûr-ı hidâyetdür ol

Her dem irer keremi bî-kes bîcârelere

Fuķarâ bendelere bâb-ı sa'âdetdür ol

Zemm-i a'dây-ile birdür aña dostuñ midhâti

İkisinden-de bile şöyle ferâgatdür ol

* Şeyh Nizâmoghı kemâl-ile anı medh idemez *

* Mażhar-ı Zât-ı Hudâ sırr-ı vilâyetdür ol *

2.4.1. Meşnevî-Gûyende

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Sözüm gûş eyle âvâre dervîş

Yüreği 'aşk-ı Hâķķ'dan yâre dervîş

Yeter lâ didik illâdan haber al

İkilükden güzer kııl birlüğe gel

Kaçan kaç' itse sâlik seyrün-fillâh

Olur ol sâlik seyri me'allâh

İrişür Hû dimekle Hû'ya andan

Ki Hâķķ'a yol bulur sırr 'âleminden

Kaçan Kayyûm'a olsa idik müdâvim
Tecelli irişdi saña dâ'im

şular kim i'tibâr itmez sıfâta
İrişür Hâyî ile bâkî hayâta

* Çalış yoğ eyleye görsün seni var *
* Çıkařuñ sen aradan kıala Kıahhâr *

2.4.2. Münaâcât-Gûyende

Beni vaıl eyle bensiz saña yâ Rabb
Ki ben gidem aradan señ kıala heb

Ne diyim ben-ki bilmezsiñ anı
Ne kıudret var ki ben-de depredelem leb

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Beni 'aşkıña benden eyle ma'v it
Ne dîn kıalsun ne küfr ü ne mezheb

Çü sensün Evvel ü Âhir muqadder
Da'ı hem zâhir ü bâ'tın müretteb

* Ara yerde ne kıaldı Seyfiyâ pes *
* Olıcaq "Küllü şey'in hâlikün"ⁱⁱⁱ heb *

2.4.3. Meşnevî

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Eger var ise 'akluñ itdün idrâk
Olur mir'ât-ı dil bunlar-ile pâk

Hızır-veş yidi iqlîmi geç imdi
 Karañuda hayât âbuñ iç imdi

Bu yolda yedi başlı ejderhâ var
 Yolundan ürküdür kişiyi her-bâr

Gerekdür saña muhkem âlet-i harb
 Kaçan yolña gelse [v]urasuñ zarb

Bu yollarda kulağuzsız geçilmez
 Kuş olsañ rehber olmasa uçulmaz

Baňa feyz irmese Ümmî Sinân'dan
 Haber duymaz-idüm kevn ü mekândan

Haber virdi baňa râh-ı Resûl'ı
 Dañı gösterdi bu 'ilm-i usûl

* Mürîd olan aña şaşmaz yolundan *

* Kõomaz bir lahza tevâhîdi dilinden *

2.4.4. Şi'r-est

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

İrişdirdi bu cânı cânâ mürşid
 Bizi vaş eyledi cânâna mürşid

Giderdi mülk-i dilden mâsivâyı
 Gönülde kõomadı bigâne mürşid

Bize gösterdi Râh-ı Müstaķîm'i
Delâlet eyledi Kıur'ân'a mürşid

Resûl'ün sırrıdur kim oldı žâhir
Bizi irşâd ider erkâna mürşid

Hâķîķat derdine tâlib olursañ
Seni bahrî kııdur 'ummâna mürşid

Tutanlar pîr elinden dest-i tevbe
Anı şaķlar kıomaz şeytâna mürşid

* Gözet Seyfi yüri şeyhün rızâsuñ *

* Ki derdün döndere dermâna mürşid *

2.4.5. Meşnevî-Gûyende

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Gel imdi diñle bu bülbül nevâsuñ
Ki kıanğı perdeden tatar hevâsuñ

Nażar kıı bu demi gevher-feşâna
Kıulaķ [v]ur nuṫ-ı 'aşkı 'âşıkâna

Ki tâ rüşen ola gönlün çerâğı
Ola 'Adn uçmağı cânuñ tırağı

Nażar kııldum kıtâb-ı Zülcelâl'e
Nice tenbih olunmuş ehl-i hâle

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Velî ma'nâsını zâhir alurlar
Hemân Kıur'ân bir ma'nâ sanurlar

Murâdum ol-ki kıâdir oldığumca
Me'ânî-i ma'nevîden bildiğümçe

Beyân idem tarîkı ehline anı
Biline tâ kim envâ' me'ânî

Benüm dahı murâdum budur ancak
Mürîd mürşid olan tâlib ancak

Eger girmek dilerlerse şevâba
Du'â eyleyeler şâhib-i kitâba

* Sırât-ı Müstakîm'den düşmeyem hiç *

* Kıoyub şer'-i Resûl'ı şaşmayam hiç *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

Rivâyet eyleyüb dir İbn Mes'ûd
Ki bir gün otururken Şâh-ı Mevcûd

Zemîne çekdi barmağ-ile bir hatt
Didi budur tarîk-i fazl-ı kudret

Anuñ e'râfına çok hatlar itdi
Didi şunlar ki bu yollara gitdi

Hatlar var aña maqsûda irince
O gördi çekdiğüm yola girince

Ki ol yollarda vardur niçe şeytân
Yolundan azdurur kişiyi her ân

Ĥabîb'ün ĥürmeti-çün yâ İlâhî
Ki sensün cümle mahlûkun penâhı

Şaşırma bizi râh-ı Muştâfâ'dan
Düşürme ayrı aşhâb-ı şâfâdan

* Cemâlüñi görenlerden olayum *

* Vişâliñe irenlerden olayum *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

'Aceb şanğı 'ameldür kim didi Ĥaqq
Kim işlerse göriser beni mu'laqq

İşit idem nedür ol şâlih a'mâl
Kim işlerse göre Ĥaqq'ı beher-hâl

'Amel-i dünyâda dervîş iki nevi'dür
Birisi şuverî biri ma'nevîdür

Budur žâhir-i ferâ'iz her ne kim var
Dañı sünnetleri fi'l-cümle ey yâr

Edâ idüb çalışa gice gündüz
Ki andan Muştâfâ döndürmeye yüz

Ne kim var ise şer'ün muştezâsın
Yerine getüre Ĥaqq'ın rızâsın

'Amel kim ma'nevîdür işit imdi
Ki sen-de aña göre iş it imdi

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Göñül kim nûr-ı zâtuñ mażharıdur
Anuñ-çün feyz-i Raĥmân'uñ yeridür

Revâ mı sen añâ ĥayvân kıoyasuñ
Varub-da fi'il-i şeytâna uyasuñ

Kaçan bulunsa ol o da behâyim
Ki ya'nî dürlü aĥlâkı-ı zemâyim

Bulardan olmayınca dil-i mücellâ
Şanur mısuñ ki Ĥaķķı ide tecellî

Kaçan mir'ât-ı dil pasdan arınmaz
Cemâl-i Ĥazret-i Mevlâ görünmez

İdersuñ biñ belâdan Ĥaķķ'a tât
Olursuñ Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâ'at

Şular kim zıkr-i zâhirde kıılurlar
Muķarrerdür ki ebrârdan olurlar

Bu cismânî ne-kim var zıkr ü tât
Kamusı ma'iyete olmuşdur âlet

Yüri tevĥîde kıalbüñ ile me'vâ
Bu dil tırursa ol tırmaya kıatâ

Olasuñ sen muķarreb ehli ey yâr
Hem ehlüllâĥ olasıñ şâĥib-i esrâr

* Bulursañ kıalbüñ emrâz-ı devâsın *

* Görürsuñ yarın Allâĥ'uñ liķâsın *

2.4.6.Güfte-i İlâĥî

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

· _ _ _ / · _ _ _ / · _ _ _ / · _ _ _
 Eger vuślat-ı ŧebinde cān-ı hıcāb olursa cānāna
 Ki terk eyleyem ol cānı virem yolıña ŧükrāna

Muĥabbet bezminüñ cāmın için cān kıymetin bilmez
 Gezer ŧūrīde vü ŧeydā iki ‘ālemde mestāne

Viśālüñ isteyen ‘āŧıŧ muĥabbet eylemez ğayre
 Murādı vāsıl itmekdür hemān cānını cānāne

Muśaffā eyle gel ŧalbüñ evin emmāre fi‘ilinden
 ŧurıla taĥt-ı Süleymān’ı geçüb otura ŧāhāne

* Muĥabbet gencine maĥzen olaldan Seyfi’nüñ göñüli *

* Anuñ-çün her ŧaçan baŧsuñ görünür ŧöyle vırāne *

(Mefā’ülün-Mefā’ülün-Fe’ülün)

· _ _ _ / · _ _ _ / · _ _ _
 Muĥālif iki ma’nā birbirine
 Biri sevine hem biri yerine

Birine var-imiŧ ŧorŧu ĥāzer ŧıl
 Birine ŧorŧma ‘arŧumdan gezer ŧıl

Dilerüm ma’nī sen śāĥib-i nefsdan
 Tesellā bula ĥāııı bu hevesden

ŧu ĥācı kim gider Ka’be yoluna
 Nażar eyler śağına hem śoluna

Ki nāğāĥ [v]urmaya yolunı źālim
 İriŧe menziline śağ ü śālim

Veyāĥūd çıŧmaya yırtıcı ĥayvān
 Emān üzre ola ol yolda her ān

Kaçan kim irişe Hacc'a selâmet
İder kırbân kıılır şükr-i itâ'at

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Halâs olur kamu havf-ı haerdan
Müberrâ olur ol cümle zarardan

Şu tâlib kim ol ehl-i tarîkat
Hem ol sâliki râh-ı hâkîkat

Halâs olmak gerek nefsin elinden
Gerekdür çıka şeytânın yolundan

İşitmeye sözün halk-ı cihânuñ
Hemân maqsûdı didâr ola anuñ

Muqayyed olmaya bu mülk ü mâle
Muhabbet itmeye ehl ü 'iyâle

Kaçan nefis 'ileti olmaz irâde
O vâkıte irişür sâlik murâda

'Avâyıkdan kaçan-kim gice tâlib
Hevâ-yı 'aşk-ı Mevlâ ola gâlib

* Varub mülk-i beķâda şâh olurlar *

* Tecerrüd 'âleminde şâh olurlar *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Hesâb eyler Hudâ çün fi'il-i nefsi
Gerek zâhir gerekse ola mahfi

Niçün didi Resûl ol Nûr-ı A'zam
Bilürler bu hâdişi cümle 'âlem

Kaçan-kim bir hatâ olunsa hâtır
Zuhûra gelmeyüb olmasa zâhir

Melekler anı itmezler kitâbet
Kerîm itmişdür anlardan ferâgat

Muâbık olmadı ikisi ya'nî
Beyân itse bize bir ehl-i ma'nî

Eger var ise kalbünde muhabbet
Cenâb-ı Hâzret-i Hâkık'a be-gâyet

Sözüm gevherleriñ mengûş idersün
Perişân hâtırıñı hoş idersün

Resûl'ün iki bölük ümmeti var
Birinüñ adına dinildi ebrâr

Kaçan-kim fikr iderler bir günâhı
Anı itmeyeler añub Allâh'ı

Yazılmaz ol hatâ yerine kat'â
Budur kavlı-i Resûl-ı Hâkık Te'âlâ

Anuñ bir bölüğü ehl-i muqarreb
Vu'sûl-ı ma'rifet olmuş durur heb

Göñüllerine gelse mâsivâdan
İrağ olurlar envâr-ı Hudâ'dan

Ba'id olmak 'azâbı ki katıdur
Ki Cennet'de Cehennem'den itidür

Dilerdi dâ'im anlar Hâkık cemâlün
Anuñ için kıodılar dünyâ hayâlün

İrişse kalbiñe dünyâ hayâli
Görünmez saña ma'hubuñ visali

2.4.7. Münâcât [ü] Niyâzât

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Beni redd eyleme yâ Rabb cemâlün şevk-i tâbından
Gönül mir'âtını pâk it bu dünyânuñ hayâlinden

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ne deñlü bir gönül bir pars olursa anı nerm eyler
Kaçan-kim yağa ol kalbe ilâhî feyzüñ âbından

Şu 'âşıklar kim isterler vişâlün vaşlını dâ'im
Ferâgat eylemişlerdür sekiz cennet şevâbından

Yetürdüm 'aql ü idrâki ilâhî fikr-i zâtuña
Olurmuş mest [ü] lâ-ya'kı için 'aşkuñ şerâbından

* Ümidüm vardı ey Seyfî cemâlün görmeğe Hâkık'uñ *

* Ki cismümde eşer vardır Resûlüllâh türâbından *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nedür Hâkık "cennetî" didiği Cennet
Muzâf itmüş anı kendine Hâzret

Bu h kmetden bizi  g h ideydün
Ged  iken fak iri Ő h ideydün

Su' l itdün işit imdi cev b 
Ki tah sil idev z bizde Őev b 

Yaratmuş H k k Te' l  Cennet'i ' mm
 diser Őullarına anı in' m

Ez f olan Hud 'ya Cennet'i h s 
Giriserlerd r a a ehl-i ihl s

Bil imdi sen bu nefsi mu ma'inn n
 ki dürlü Őif t  vardur anu n

Őif t-  r ziye dirler birine
Őif t-  marziyye dirler birine

Bulunur Cennet-i ' mm içre Şehvet
Yimek içmek dah  env '-  lezzet

Budur ol Cennet-i h s  ey bir der
Tecelli ide ol Z t-  Mu ahhar

Hem n anda olan did r-  H k k'dur
Ara yerde dah  bir nesne yo dur

* A a girerler ehl ll h olanlar *

* Őif t  terk idüb Z t'  bulanlar *

2.4.8. * Der-Na't [ ] M n c t *

(Mef 'ilün-Mef 'ilün-Fe' l n)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

İlâhî kıoma benlük bende yâ Rabb
Vücûdum bî-vücûd it sen-de yâ Rabb

Göñül âyînesinüñ seyl-i ğubârın
Hemân sen ol görinen anda yâ Rabb

Baña nûrundan ihsân ile biriñüz
Cemâlün seyr idem her anda yâ Rabb

Göñül ister ezel ol “küntü kenz”i
İrişdür ‘aşkıñ ile anda yâ Rabb

Cihânı görmeyem baķduķça hergiz
Seni görem beķâ resm ķande yâ Rabb

Hemân sensin senüñdür cümle varluķ
Fenâdur her görinen bunda yâ Rabb

* İrişdür Seyfi’yi ķurb-ı viśâle *

* Kıuluñdur ķalmasun dermânde yâ Rabb *

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Nice nefis ki âdem olsa ölmez

Nice nefis ki olur girü gelmez

Nice nefis ki uyurken olur ol

Nice nefis ki bedende ķalır ol

Bize bundan haber virseñ keremdür

Devâsuz derdimüze ğâyet ümmdür

Su'âl itdüñ baña sırr 'âleminden
İşit imdi cevâbın sen-de benden

Ölen öldükde çünkim bu bedendür
Hemân zâhirde fevt olan bu tendür

Beden öldükçe hiç levvâme olmaz
Bu nefsi mu'ema'inne zâ'il olmaz

Birine rûh-ı hayvânî dinilür
Birine rûh-ı insânî dinilür

Eger bunlar da öldükde olaydı
Şevâb-ile hatâ yeksân olaydı

Uyurken bu beden ölmez der-idi
Ve lîkin ayrılın rûhuñ biridür

Uyurken ayrılır bu rûh-ı hayvân
İder berzahda mahsûlını seyrân

Bedenle âşinâ olmuş be-gâyet
İder mi ihtiyâr-ile ferâgat

Uyanıklıkda ol girer yerine
Bu sırrı bilmeyen gönül yerine

Kaçan cân kuşları dürüb uçarlar
Yuvalu yuvasına dek giderler

* Yüri terk eyle nefsinüñ hevâsuñ *

* Ki tahsîl idesüñ cânüñ yuvasuñ *

2.4.9. * Şi'r-i Nasîhat *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Olur çün 'âkıbet ten-i hâke yeksân
 Kıoyub dünyâyı îmân itse îmân

Bu cânuñ çıkımadan bıçâre tenden
 Gönül derdine cehd it eyle dermân

Mücellâ eyle dil mir'âtını var
 Tecellâ-yı cemâl eyleye sultân

Vücûduñzerredür žâhirde ammâ
 Bulunur on sekiz biñ dürlü elvân

Eger hâyvân ma'âdin-i cinn [ü] melekdür
 Şeyâîn [ü] dîv ile hem perî [vü] insân

Bunuñ mazmûnlaruñ maııbûle döndür
 Olasuñ kendi mülkünde Süleymân

* Çalış Seyyid Nizâmoglı yürü var *
 * Ola gör olmadan bir ehl-i 'irfân *

Kitâbında buyurmuş Hâkık Te'âlâ
 Bulunur raıab ü yâbis nice ma'nâ

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Didi "kıul Rabbi zidni" Hâzret-i Hâkık
 Resûlüllâh'a vahy olundu muılaık

Kitâb-ı Hâkık Te'âlâ ey birâder
 Çü vardur raıab [ü] yâbisden muıarrer

Nice 'ilm ola bes ol 'ilm-i kıudret
 İrişür 'âleme anuñla raımet

Ziyâde olmasıyla Muştafâ'ya
Tesellâ virdi ol kân-1 sehâya

Bu müşkil işi hâll itmek gerekdür
Kaçan hâll olmasa müşkil elemdür

Eger hâl ehli iseñ diñle dervîş
Su'âline cevâbum añla dervîş

İşit imdi diyem bir nuşk-1 sâfi
Olasuñ şübheden sen dañı sâfi

Görinür gözine bu deñlü keşret
Budur ol ratâb [ü] yâbis didi Hâzret

Şular kim ol âhir halkı olundı
Bulara ratâb [ü] yâbisden dinildi

Didi "kul Rabbi zidni 'ilmen" Allâh
Odur 'ilm-i Ülühiyyet ol âgâh

Budur ol 'ilm-i Hâlik ey tüvânâ
Ki olmuşdur sıfâtı Zât'a ma'nâ

* 'Ulûm-1 Hâkık'a hiç yoğdur nihâyet *

* Bulunmaz Hâlik'ün 'ilmine gâyet *

2.4.10. * Şi'r-i Gûyende *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Te'ağkul ide mi yâ Rabb seni bu 'ağl-1 insânî
Cemâlün göre mi yâ Rabb yâhûd bu rûh-1 hayvânî

İlâhî zâtınuñ 'ilmi bilinmez bî-nihâyetdür
O bir deryâ-yı vahdetdür ki yoqdur hadd ü pâyânı

Qaçan idrâk ider mahlûk olan 'ilmini Hallâk'ıuñ
İhâta ide mi kaere olan hiç baır-i 'ummânı

İrüşse zerrece rûy-ı zemîne zâtuñ envârı
Olur nûrına pervâne cihânuñ mihr-i tâbânı

* Qoyub bu 'ilm-i eşyâyı vuşûl-ı Hâkık olan kıullar *

* İderler Seyfiyâ anlar kıamu 'arş üzre cevelânı *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Muhammed tayyib ü tahir kıamudan

Bizi ol kıurtarırserdür tamudan

Yoğ-idi anda ahlâk-ı zemâyim

'İbâdet [ü] tât idi işi dâyim

Dir-idi günde yetmiş kerre ol şâh

Cenâb-ı Hâzret'e "Estagfirullâh"

Bize bu sırrı taqrîr eyleyeydiñ

Yine rûhânî sözler söyleyeydiñ

'Aceb birden baña itdün su'âli

Nedir imdi bilün bunuñ me'âli

Günâh için değıldir Muştafâ'nuñ

Hudâ'ya dâ'im istiğfârı anuñ

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Kaçan kim vâridâtı kibriyâdan
Bugün bir feyz irişeydi Hudâ'dan

Bugünkü feyz idrâk ide rûşen
Hicâb olurdu evvelki irişen

Anuñ def'ine istigfâr iderdi
Aradan kır ol perde giderdi

Teraqqî eyleyüb kırbı visâle
Karıb olurdu her gün ittisâle

* Eger evvel eger âhir demâdem *

* Budur ben bildiğüm vallâhü A'lem *

Der-sıfat-ı medh-i münâsib-hâl

Cemî' dertlere dermân Muhammed
Cihân ten gibi aña cân Muhammed

Zemîn ü âsmân olmazdı peydâ
Senüñ-çün oldu bu eyvân Muhammed

Günehkâr ümmetiñe kııl şefâ'at
Su'âl itdiği vaqt gufrân Muhammed

Vücûduñ mażhar-ı nûr-ı ilâhî
Yüzüñdür Süre-i Raḥmân Muhammed

* Senüñ Seyyid Niżâmoğlı kıuluñdur *

* Hiç âzâd eyleme sultân Muhammed *

Şalât oldu çü men'-i faḥş [ü] münker
Niçün dinildi "Zikrüllâhü ekber"

'İbâdet-i ekber-i erkân-ı İslâm
Nedendür ekber oldu zikr-i 'Allâm

Bu sırrı dañı ger rûşen ideydüñ
Göñül mülkün şıamu gülşen ideydüñ

Su'âl itdüñ baña sırr-ı şadımi
İşit imdi Şırâet-ı Müstaşım'ı

Şaçan-kim bir kişi tursa nemâza
Cenâb-ı Hâzret-i Hâşş'a niyâza

Dise el şaldırub Allâhü Ekber
Görünmez anda hiç faşşâ' [ü] münker

Beden-i halşuñ naşargâh yeridür
Anuñ-çün fuşş [ü] münkerden beridür

Naşargâh-ı Hudâ'dur şalb-i insân
Ki andan yol bulınur Hâşş'a her ân

Şu kim faşşâ' [ü] münker bâetindur
Saña bâetin didi-kim şalb evidür

Anı men' idemez şâhir 'ibâdet
Gerekse eylesüñ biñ kerre tât

Allâh'ın şikri şeytânı eridür
Ki ya'nî şalbi münkerden arıdur

Olur dil-i levh anuñla mücellâ
İrişür soñra envâr-ı tecellâ

* Anuñ-çün oldı "Şikrüllâhü ekber" *

* Anı şikr ile şâhir [ü] bâetin ezber *

Şi'r-i Güyende *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

İlâhî nefis-i emmârem yaqarsuñ âteş-i lâ'dan
Folar bu hâne-i kâlbüm benüm envâr-ı illâ'dan

İdenler zıkr Mevlâ'yı bulurlar câh-ı a'lâyı
Kıomayadan dâr-ı dünyâyı nasîbi olmaz 'uqbâdan

Eger bildüñse Hallâk'ı idersüñ 'ömrini bâkî
Olurmuş Hızır aña sâkî içün bu câm-ı sâhbâdan

Kaçan-kim eylese hayrı veyâhûd sehv-ile şerri
Görür mahsûlünü fevrî bilen ta'bîr-i rü'yâdan

* Yürî Allâh'ı zıkr eyle ne ise Hâkık'a şükr eyle *
* Olursuñ Seyfi fikr eyle ferâgat eyle dünyâdan *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Niçün Maşşer yerinde halkı-i 'âlem
Kaçarlar birbirinden ibn-i Âdem

Bu sırruñ remzine vâkıf olayduñ
Bunuñ dahı nedür asluñ bileydüñ

Su'al itdüñ cevâbıñ diñle benden
Kimesne kaçmaya Maşşer'de senden

Muhammed ümmetinden evvel ümmet
Kaçan kim bir günâh itseler elbet

Dönerdi yüzleri hayvân yüzine
Gel imdi i'tikâd it Hâkık sözine

Muhammed ümmetine olmaz ol iş
Bizüm Peyğamber'e Hakk itdi bahşış

Kağan-kim nâgehân bir şuc iderler
Özine yâhûd gayra güc iderler

Olurmuş mesh-i bâtin anlara bil
Ki sen-de mesh-i bâtinandan hâzer kıl

Kağan kim dünyâda olsañ dil-âzâr
Kıyâmet'de yüzün müziye beñzer

Hârâma korğmayub elin şunanlar
Olurmuş şekl-i hanzîra dönerler

Muhabbet eyleyen dünyâya bunda
Yüzi kelb yüzine dönermiş anda

Hârîs olma şağîn cem'ine mâlûñ
Karınca hâline dönmeye hâlûñ

Şağîn gill-i hased itmekden öziñi
Soğlucan gibi görürsün yüziñi

Bilürlerdi seni kavmün cihânda
Görürler sûretün mesh olmuş anda

Yüzün gördükleri gibi kaçarlar
Olursañ cânları senden geçerler

Ne kim halk itdi Hâlik-i Evvel [ü] Âhir
Eyü yâdlu ne ise gizli zâhir

Bularuñ cem' idüb ahlâkîn: Hakk
Kodı bal-şovasında aña muşlak

Kaçan nefsünle cismün el bir eyler
Hemân emmâre fi'îlün tedbîr eyler

Gelür bi'l-fîle ahlâk-ı zemâyim
Kalışa sûreti hâyvânda dâ'im

Eger rü'yânda bir hâyvân görürseñ
Senün fi'îlindür añlayı bilürseñ

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Uyurken seni incidse bir arslan
Hücûm itse veyâhûd saña kaplan

Hîsâruñ-derinden kaçub girersün
Uyanur kendüñi şîhâatde görürsün

Bilürsün yıkılur bu kal'a-i ten
Tedârük itmedün ahvâlün erken

Hücûm itdükde düşmenler n'idersün
Hîsâruñ yok kaçub kânde gidersün

Saña hiç kimse anda yardım itmez
Senünle bundan anda kimse gitmez

Ne fi'îl itdünse hey biçâre bunda
Anuñla hâşr olursun yârün anda

Var imdi elde iken ma'nî-i sûret
Çalış kendiñe bir muhkem hisâr it

Anı bekleyeler dâ'im felekler
İçinde kâ'im olalar melekler

Kaçan rûhâ itâ'at itse nefsuñ
Kelâmüllâh olur dilekde lafzuñ

Melekler hâsıl olur ol sözüñden
Feriştehler hicâb eyler yüzüñden

Ecel topı irişse nâgehânî
Yıkılsa kal'a-i cismüñ revânı

'Adüvler seni aluben kaçarlar
Yidi tamu sekiz cennet geçerler

Seni ma'sûkuña vâsıl iderler
Murâduñ ne ise hâsıl iderler

2.4.11.* Şi'r-i Münâsib-Îâl-i Gûyende *

(Mefûlü-Mefâîlü-Mefâîlü-Fe'ûlün)

— — . / . — — . / . — — . / . — —

Cânân iline zînet için cân iledürler
Dîdâr-ı Hâkık'ı görmeğe insân iledürler

Yûsuf gibi şâh olduñsa eger Mısr-ı vücûda
Dil-i Ya'kûb'uña ismüñi andan iledürler

Şunlar ki nedür bilmediler 'ilm-i ledüñni
İnsân getürüb dünyâya hayvân iledürler

Her kim-ki içer bunda mey-i 'aşk-ı İlâhî
Ol 'âleme ol 'âşık-ı mestân iledürler

Manşûr gibi her kim-ki diye dâ'im "Ene'l-Haqq"
Dost zülfine dâr itmeğe 'ürân iledürler

Çorçutma bizi nâr-ı cahîm ile vâ'iz
'Aşk-ı ehl gözi yaşını 'ummân iledürler

* Seyfi kime kim telkîn irer Ümmî Sinân'dan *

* Giryân getirüb dünyâya handân iledürler *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nedendür pes bu eâlibler demâdem
[V]ururlar ma'rifetde rü'yâda dem

Mu'âbık düşmedi âyet sözine
'Aceb sâlikleriñ dahı sözine

Bu remzün sırrını her kişi bilmez
Bu bahrün gevherün her bahrî bilmez

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Bizim-çün bir başar var bir basîret
Bulnur bir kişide ma'nî-i sûret

Başarla kimse itmez Haqq'ı idrâk
Anuñ-çün didi "ahmedü mâ-'arafnâk[e]"

Çaçan kim Haqq saña virdi basîret
Ki ya'nî ma'nide mahv olsa sûret

* Anuñla görünürmüş nûr-ı Mevlâ *

* Olurmuş menzilün a'lâdan a'lâ *

* Şî'r-Gûyende *

(Fâ'ilâtün-Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Yâ ilâhî cümle sensün cümle sen
Señ dururken diyemezem baña ben

Zât-ı Hâkık'a vâsıl olmaz ol kişi
Geçmeyince cümle kendi kendiden

Rü'yeti dîdâr-ı dost olmaz naşîb
Nâr-ı 'aşka yanmayınca bu beden

Cümle varluğ varluğundur varı yok
Varluğundur varı yoğı var iden

Ben baña bakşam görünmez baña ben
Görinen dîdâr-ı Hâkık'dur cümle ten

Ben-de bilmedüm-ki bilinmez yâreden
Kişi kendi çıkmayınca âreden

* Görinen Hâkık'dur gören Hâkık gösteren *

* Yâ Nizâmoglı iki görmek neden *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. — — — / . — — — / . — —

Getürmediğini yerler ü gökler
Getürdi anı Âdemoğlı dirler

Emânetdür boyun virüb getürdi
Hâkık'ın emriñi yerine getürdi

Niçün dinildi câhil žâlim aña
Haber virseñ bunuñ sırrından baña

İşit imdi bu esrârûñ rümûzuñ
Saña keşf idin sırruñ künûzuñ

Bu mañlûkât-ı ‘âlemden çün Âdem
Mufazżal oldı dahı hem mükerrem

Ĥaqq’uñ ‘arz itdiği halqa emânet
‘Azîz vehm-i şerif-idi be-ğâyet

Gerekdür pâk olanı getüre pâk
Getürmedi anı bu arz [ü] eflâk

* Ĥudâ kalb itmedi bunlara el-ĥaqq *

* Anuñ-çün itdiler ibâ vü eşfâk *

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Benî Âdem’de vardur ‘âlem-i dil
Göñül dirler anuñ bir adına bil

Evlâdur mü’minüñ kalbi cihândan
Ki ya’nî bu zemîn ü âsmândan

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ĥaqqât sırrına andan ayrılır
Cemâl-i Zû’l-Celâl andan görünür

Bu ervâhı Beşer-i Evvel’de žâhir
Emânet emrine olmuşdı hâzır

Küdûrâtı tabî'atle çü Mevlâ
Mükedder itmeğe ervâh ma'hzâ

Bedenle münğamis kıldı buları
Olundı ğafleti nisyân-ı târî

'Alâyık bunlara kıyad oldı ğâyet
Unudulı hemnâm ol emânet

Anuñ-çün bunlara dinildi câhil
Unutmaz eylediği 'ahd-i kâmil

Emânet sırruñ idrâk itmeyenler
Hakıq'ıñ didiği yola gitmeyenler

Çamu nefsine žulm itmüş olurlar
Cehennem'den yaña gitmiş olurlar

* Emânet sırrına olmazsañ 'âlim *

* Dinilür Rûz-ı Ma'hşer saña žâlim *

* Şi'r-i münâsib-hâl-gûyende *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Emânet tokuna cânlar ezel çün tutdı gerdânı

Bize lu'fuñla kuvvet vir olunca tutavuz anı

Çeker 'aşkıñ yükiñ tırmaz senüñ 'âşıkıların da'im

Şımazlar emrini hergiz virürler yolña cânı

İlâhî zâtuñ envârı muhît-i "Küllü şey'in" olmuş

Gözüm her kıande kim bakısa görünür nûr-ı Sübhânî

Sücûd it vech-i Raĥmân'a tekebbür olma ey nefsum
 Sınub emrini Allâh'ıñ saķın gıll olma şeytânî

* Behey Seyfî 'acâyıbdür bu bir sırrı gavâ'ıbdür *

* Bu derdüñ kim tıyar zevküñ nedür derdine dermânı *

* Tefekkürü sâ'atü hayr min 'ibâdeti elfi senetin

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Tefekkür itmeden olmağa kıâ'im
 Tezekkür eylemek pek Ĥaķķ'ı dâ'im

Açar zıkr eylemek gönül göziñi
 Saña hem gösterür ma'nî yüzini

Tefekkür kim şevâba ola akşreb
 Gönül gözi ile görmek gerek heb

Ķamu eşyâ-yı ĝaybiyye ne kim var
 Gönül gözüyle görünür ne kim var

* Muvâfıķdur dimüşler zıkre anı *

* 'Ayân itmüş meşâyih bu beyânı *

*Tefekkerü fi'l-âlâ'illâh ve lâ tetefekkerûfî Zâtillâh

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Ki zîrâ ol muķaddes Zât-ı Pâk'i
 Kıaçan fikr ide bu insân-ı ĥâki

* Tefekküden tezekkür efzal oldı *

* Ĥaķķat añlayanlar böyle bildi *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Budur ol ıayyib ü ıâhir kelime
Müyesser olser ıalb-i selıme

Ki aşlı şâbit anuñ fer'i gökde
Anı zıkr eyler îman ehli yirde

Devâm-ile yumuşar yiri gönlün
Habâsetden olur hem arı gönlün

Qurıdur tevâhidün ol yirde tahtı
Köküyle yıqıdur nefsuñ dırahtı

Şunuñ gibi marîz olsa bir âdem
Ki andan gitmese hastelük her dem

Tabîb ol kişye virürse şerbet
Bulser o kişi elbetde sıhhat

Marazdur sendeki nefsuñ hevâsı
Çıqardı seni başdan itdi 'âsî

Var imdi bir ıabîbden iste dermân
Senüñ derdine dermân ide her ân

* Saña telqîn ide tevâhid darbı *

* Qılasuñ leşker-i nefsuñle harbi *

2.4.12. * Şi'r-i Ta'rîf-i Kelime-i Tevâhid-i Bârî Te'âlâ *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Hidâyet bâbınuñ miftâh-ı tevâhid
 Hâkikat 'âleminüñ râh-ı tevâhid

Giderür mülk-i dilden mâsivâyı
 Kõmaz ma'siyet hiç vallâhi tevâhid

'Adâlet yüridür dil 'âlemine
 Eger olursa gönülün şâh-ı tevâhid

Kelâm-ı lâ'da 'âlem mahv olur heb
 O vaqt isbât ider Allâh'ı tevâhid

Karağuş kalbüne virür ziyâ'ı
 Gönül göğünde toğâ mâh-ı tevâhid

Kıyâmet Günü tamu heybetinden
 Halâs eyler seni billâhi tevâhid

* Dilinde zıkr sensüñ gice gündüz *
 * Ulaşdur Hâkık'a Seyfüllâh'ı tevâhid *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Kaçan bir kişi kõrkar Rabb senden
 Kıyâmet Günü kalkıncağ yerinden

Muqarrer olur ol kişiye rahmet
 Virilürmüş dahı hem iki Cennet

Biri zâhirde Hâkık'dan kõrkdığı-çün
 Hâkık'ın nehy itdiğün terk itdiği-çün

Anuñ-çün var-imiş bir ulu Cennet
 Ki vardur yimek içmek anda lezzet

Biri bâ'tında kırkarsuñ Hudâ'dan
Derûnuñda yoğ-ise mâsivâdan

* İrişür Hâzret-i Hâk'ın katında*
* Girersüñ dost cemâli cennetine *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Göziñe görünür işbu âfâk
Ne-kim halk itdi ise anda Hallâk

Gerek 'ulvî gerek süflî birâder
Mişâli sende dahı var muqarrer

Hicâb olmuş velî bu nefis [ü] irâde
Anıñ-çün sâlik irüşmez murâda

Kaçan ref' olsa bu nefsüñhicâbı
Görinür dost elinüñ âftâbı

* Bulınur enfüsünde cümle eşyâ *
* Olur zâhirdeki bâ'tında peydâ *

2.4.13. * Şi'r-i Münâsib-Hâl-Güyende *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nažar kııl kudret-i Hâk'a * yaratdı çünkü insânı
Aña kalb eyleyüb i'tâ * idindi âyine anı

'Acâyib ka'tredür ümm * bulnur nice biñ deryâ
'Acâyib zerredür kim var * nice hürşid-i rahşânî

Hîcâb oldı ara yerde * benüm bu nefs-i bed-kârum
Aradan perde ref' olub * görünse cânımuñ cânı

Vaatan terk eyleyüb düşdüñ * diyâr-ı ğurbete añsuz
Yine 'azm eylerüz anda * kıoyub dünyâ-yı vîrânî

* Eger Seyyid Nizâmoghı dilerseñ vuşlat-ı Bârî *
* Ferâğat eyle sen senden * bulasın sende sen anı *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Kaçan kim açılur gönlüñkulağı

Vişâl-i yâr olur gönlüñturağı

Gönülle istimâ' it nutk-ı Hâkık'ı

Dilerseñ cânib-i Hâkık'a terakki

Kaçan kim sâliküñ gönli işide

Koyun eğri yolu toĝrıya gide

Budur gönül kulağımuñ vişâli

İşit imdi nicedür vaşf-ı hâli

Başından şâhinüñ borkün çıkarub

Şalarlar bir şikâre anı varub

Gözünden gitdiĝi gibi hîcâbı

Düşer ol şâhine av ıztırâbı

Karâr itmez şikârın almayınca

Hârîs oldıĝı saydı bulmayınca

Şuña ki irişe vecd-i îlâhî

Mübeddel ola kalbine salâhı

Sükûn itmez gezer ma'nî yüzüyle
Mağâmın görmeyince cân gözüyle

Benüm devrânımı inkâr idenler
Baña raqıs idici raqqâs diyenler

Görünmez Hâkık yüzi bâtıl gözüyle
Kimesne oqumaz 'aşkı yazıyla

Kimesne bâdı görmez hîç esince
Velî her zerre raqıs [v]urur öñünce

Temevvüc ide mi yok yire deryâ
Döner mi kendide bu çerh-i bînâ

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Egerçi zâhiren oqur yazarsuñ
Rümûz-ı 'aşk bilmezsuñ sezersuñ

Añarsuñ baluñ adını yemezsuñ
'Aceb bal var mıdur ola dimezsuñ

Eger diñlerseñ 'aşk ehli cevâbuñ
Oqursuñ levh-i mahfûzuñ kitâbuñ

Girüb dil mülküni seyrân idersuñ
Çıqub 'arş üstine cevelân idersuñ

* Melekler devr ider 'arşı görürsuñ *

* Hemân sen-dahı devrânı olursuñ *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Semâ'ı görince dir ey merd-i 'âkıll
Tevâcüd-i 'aşk-ı hâletdür yiriñ bil

Vücûdudur semâ'uñ yirin añla
Beyânuñ ideyüm fi'l-cümle diñle

Tevâcüd ehli işitse çü anı
Düşer cismine 'aşkıuñ ıztırâbı

Değirmen çerhine beñzer mişâli
'Acebdür ey birâder 'aşk'hâli

Ziyâde olsa çerhuñsuyı tâlib
Olur devrânı anuñ dahı gâlib

Birisi ehl-i devrânuñ vücûdı
İderler Hâzret-i Hâk'k'a sücûdı

Bular tefsîr-i insândan oğurlar
Cihânuñ 'ilmini cândan oğurlar

Görürler hayr ü şerrüñ ne kim var
Anuñ-çün oldı bunlar ehl-i esrâr

Günâhuñ cümle zıkr ile yıkarlar
Dahı var mı deyu kalbe baqarlar

Eger var ise az çok mâsivâdan
Görinürse dahı bâd-ı hevâdan

Anuñ define dünyâda yanarlar
Şikâyet eyleyüb Hâk'k'a dönerler

İrüşse bunlara nefsün şudâ'ı
İderler ihtiyâr ile semâ'ı

Şular kim ideler nefsânî devrânı
Mübeddel olsa ta'hkîka her ân

* Ha'âdur aña devrân itse gâyet *
* Meger bir ehl-i Hâkık ide delâlet *

2.4.14. * Şi'r-Der-Vaśf-ı Devrân-Gûyende *

(Müstefîlün- Müstefîlün- Müstefîlün- Müstefîlün)

— — . — / — — . — / — — . — / — — . —

Zâhid bize dahl eyleme * hem zühd hem taqvâ bizüz
Keşret-i gâmmdan kırtılan * şol 'âşık-ı yektâ bizüz

Biz bu fenâdan geçmişiz * dâr-ı be'âya göçmişiz
Va'hdet şerâbuñ içmişiz * şol mest-i bî-pâyân bizüz

O'şumadı'ş biz hiç kitâb * kemdür viren bize cevâb
Yarınki gün Yevmü'l-Ĥisâb * hem müftî hem mollâ bizüz

'Ârifleriz 'âşıklarız * biz hızmeye lâyıqlarız
Her dâ'im uyanıklarız * Hâkık'ı gören bînâ bizüz

Seyfî cihânuñ hîkmetüñ * bildüñ şamu mâhiyetüñ
Gelsün görenler sûretüñ * âyîne-i cilâ bizüz

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. — — — / . — — — / . — — —

Hudâ'dan şor'şman'ın budur nişânı
Futas'ın emrini anuñ revânı

Eger k̇oṙkmȧk ziyâde olsa andan
Gelür emrini tutmȧk dȧhı senden

Anuñ emrini tutmȧkdan ol âgâh
Dilerseñ olmȧkla 'âlim-billâh

Budur 'âlem ki ide nefse k̇ahrı
K̇ıla emmâreye ġayetde cebri

Hudâ'dan k̇oṙkmayañ emrũñ yerine
Getürmezse K̇ıyâmet'de yerine

Ġurûr itmeye bȧkub cebesine
Ġarıs olmaya dünyâ cifesine

* Giriftâr olmaya k̇aydı cihâna *

* Harid'âr ola 'ömr-i câvidâna *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

Fenâyî ol fenâyî ol fenâyî
Dilerseñ bulmȧğa mülk-i bėkâyı

Yürü sen senlüĝi terk eyle dervîş
Müyesser ola tâ görmek Hudâ'yı

Muĥammed Muştafâ nûrına mȧzhar
Bulursuñ pek yapış bir evliyâyı

K̇ulu k̇urbân ol var cân ü dilden
Gider gitsün gönüldeñ mâsivâyı

Bu dil pâzârı yol pâzârı dirler
Bu dergâhda k̇abûl olmaz mürâyı

Eger dertli iseñ var bir ʔabîbe
Oñulmaz derdiñe iste devâyı

* Varılmaz Seyfi yol menzil alınmaz *

* İdinmeyince rehber Muṣṭafâ'yı *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Tarîk-i Hâkḳ'a ger ʔâlib baṣarsa
Ecel yili añña añsuz eserse

Muḳarrer hâcı hem ğâzî olurmuş
Şehâdet menzilüñ dahı bulurmuş

İderler idi nefis-ile cihâdı
'Aceb-mi ğâzîler dinilse adı

Vefât itse kişi 'aşḳ içre nâĝâh
Şehâdet menzilüñ virürmüş Allâh

Kaçan kim ʔâlib-i Hâkḳ yolsa gelse
İrişmeden murâda anlar olsa

* Hâkḳîkat ka'besi hâcîlarıdur *

* Resûl'üñ ümmet-i nâcîleridür *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Şoĝutsa göñlüñi nefsüñ hevâsı
İhâta eylese ḳalbüñ ma'nâsı

Derûnuñtoñsa emmâre ḳıṣıyla
Ki ya'nî nefis-i bed-şûmuñ işiyle

Kaçan kim zikre tâlib olsa meşgûl
Olur kalbi anuñgâyetde ma'kûl

Eriyüb toñları göñlüñ yumuşar
Muhabbet tohm[ı] andan soñra düşer

* Biter ol yirde rûhânî günâhı *

* Şu'ûd eyler haqîkat mihr [ü] mâhı *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Şadr kim dinilür dil 'âlemidür
Anuñ'ilmüñ bilenler âdemidür

Kaçan kim olsa kalbüñ inşirâhı
İner ol kalbe envâr-ı İlâhî

Göñül kim inşirâh olsa ziyâde
Dañı feyz irer 'akl-ı ma'âde

Olur zikr ile temînân kalbüñ
Oķursañ kendi kendiñden kitâbuñ

Mücerred dimekle olmaz ammâ
Nedür bilmek gerek tevâhîde ma'nâ

Kaçan bir kişi şusuz olsa gâyet
Añarsa şuyun aduñ bî-nihâyet

Şusuzluķ ol kişiden zâ'il olmaz
Nitekim içmek için şuyı bulmaz

Kaçan-kim zikre meşgûl olsa tâlib
Olur zühd ü şalâhı dañı gâlib

* Kıdır albine iemînân hâsıl *

* Olur zev-i visâle dahı vâsıl *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Göñül tahtında kim nefsün hevâsı

Bulnursa dinilür saña 'âsî

Revâ mıdur bu nefsün divine señ

Çıkarub hâtemiñi virmek elden

Dive tapucılardan oldu aduñ

Ki zirâ nefsüne uyma murâduñ

açan dil mülküni nefs itse temlik

O yiri rûhuñ idinmez dahı mülk

Şunuñ gibi bir 'avret olsa âdem

Nikâhı içre anuñ olsa âdem

Biri dahı anı 'ad itse olmaz

Şerî'at ehli olan bunı kılmaz

Göñülden itmese nefsün ferâgat

İrişmez albüne rûhânî hâlet

* Göñül kim sâf ola kibr ü riyâdan *

* Aña feyz irer elbet Kibriyâ'dan *

* Şi'r-i münâsib-hâl-gûyende *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün- Mefâ'îlün-Mefâ'îlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Bilürsün kendiñi olduñ göñül mülk-i Süleymân'ı
Serâser mülkiñe fermân o yiriñ mirmîrânı

Yüri rûhûhla me'nûs ol hevâ-yı nefsine uyma
Elüñden hâtemüñ eldür alur ol dîv-i yâbânî

Temâşâ eyle gör ıalbüñ 'aceb mülk-i mu'ażżamdur
Bulnur mağrib ü maşrıķ [ü] Şemerķand [ü] Horâsân'ı

Baķub ârâyiş-i dehre şaķın aldanma fânîdür
Yüri bir nefse dil vir kim anı naķş itmedi fânî

* Cenâb-ı Hâzret'e çünkim teveccüh eyledüñ Seyfi *

* İrince vuşlat-ı yâre ķo aķsuñ gözleri kanı *

2.4.15. Meşnevî-Gûyende

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

'İlmde râsih olan añla kimdür

Hâķîķat 'âleminüñ âdemidür

Virüb bu pîrezen dehre talâķı

Anuñ-çün itdiler idrâķ Hâķķ'ı

Cemî' ilm-i eşyâyı bilürler

Ķamusuñ kendiden te'vî ķılurlar

Bilürler žâhir 'ilminüñ žuhûruñ

Ki ya'nî kendinüñ keşf-i ķubûrun

Bulurlar bâdemi kıabuñ yimezler

Görüb tışını içidir dimezler

Ufadub kıabını içüñ bulurlar

Şıkarlar yağını dañı alurlar

Cevâbum añladuñsa merd-i ‘âkıil

Yürü zâhirde kıalma bâtını bil

* ‘Ulûm-ı kıalbi bunda añlayı gör *

* Kıyâmet Güni olmaya gözün kör *

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Sübül kim didi Ĥaķķ eh mâh-ı tal’at

Şerî’atdür tarîķatdür Ĥaķķat

Şerî’at bendi ile nefsi bend it

Tarîķatde tarîķ-i Ĥaķķ’a ‘azm it

Ĥaķķat gönli ile kıat’-ı menzil

İderseñ irişürsünĤazret’e bil

Bu cismânî vü nefsânî hevâlar

Dañı envâ’ dürlü mâsivâlar

* Ara yerde Ĥicâb olmasa bunlar *

* Görürdi Ĥaķķ’ı bî-perde erenler *

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gönül gözi eger görmezse bunda

Görünmez saña Ĥaķķ envârı anda

İderseñ bunda taḥsîl-i basîret
Müyesser olur anda dahı rü'yet

Bugün yarın görenler bunda ey yâr
Görinür yarın elbet aña didâr

Gören göz Ḥaqq'ı bil insân gözidür
Şaķuñsanma ki bu ḥayvân gözidür

2.4.16. Şi'r-i Naśîhat-Âmîz-Gûyende

(Fâ'ilâtün -Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . — —

Hâb-ı gâfletden gözüñ aç kendüñ idrâk ide gör
Üstüvânı fehm idüb gel sineñi çâk ide gör

'Âlem-i kalbünde isterseñ tecellâ ide Ḥaqq
Sil süpür dil şehrini sulţân için pâk ide gör

Gel tekebbür olma şeytân gibi görün kendini
Secde toprağa olundı kendini ḥâk ide gör

Derde düş derdüñ yoğ-ise bize dermân derdedür
'Aşķ-ı Ḥaqq'dan gâfil olma dide gamm-nâk ide gör

* Nefsün ejderhâsı Seyyid Seyfî yutmasuñ seni *

* Zîkr-i Ḥaqq'ı dâ'imâ diliñde tiryâķ ide gör *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. — — — / . — — — / . — — —

Virenler Âhîret mülküñharâba
Muķayyed olmayañ hergiz şevâba

Fenâ mülkünü ma'mûr eyleyenler
 Hâkîkat 'âlemüñ hor eyleyenler

Bu fânî sûreti zînet kılanlar
 Cihânı kendine cennet kılanlar

Hârîs olan kişiler mülk ü mâle
 Muhabbet eyleyen ehl ü 'iyâle

Şanur mısıñ Hâkîk'a tutduñ yüziñi
 Nażar kııl putperest itdüñ öziñi

Uyub bu nefsimüz şerrine her ân
 İderüz Âhiret mülkini vîrân

* 'Aceb-mi bize zâlim dise Allâh *

* Muhâlifdür işimüz aña her gâh *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

Cihân içinde var ba'zı kişiler
 Kaçan Hâkîk'a muvâfık bir iş işler

Anı Hallâk-ı 'Âlem'den bilürler
 Şükürler eyleyüb â'at kıılurlar

Kaçan kim bir haetâ olunsa sâdır
 Dimezler bunu dahı virdi Kâdir

Varurlar nefsine isnâd iderler
 Senüñdür şuc deyu feryâd iderler

* Bunı nefsimüz Bârî Te'âlâ *

* Nażar kııl görendür âtîde ma'nâ *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Ve lîkin hayradur Hâkık'ın rızâsı
Habâsetdür bu nefsün muqtezâsı

Var imdi muqtezâ-yı nefse uyma
Öziñi göz göre tamuya salma

Girersün nefsüne uyub vebâle
Şaķuñ ğayl itme taqdire havâle

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Anuñ-çün Âdem'e olundı rahmet
Haâsuñ kendine itdi izâfet

Olundı çünki ol iblise la'net
Günâhuñ itdi taqdire havâlet

Şular kim Hâzret-i Hâkık'ın kuldur
Eger kulluķda olursa velîdür

Aña çünki muhâbbet itdün izhâr
Var imdi emrini terk itme zinhâr

Eger ma'sûķuña 'âşık olayduñ
Ne ise hîzmet anuñ göreydün

* Kazây-ile kader bahşinden itme *

* Delik bilmediğün yerlerden ötme *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Göñül açıklığındandır muqarrer
Sehâvet oldığı sende birâder

Açılsa zîkr-ile göñlün be-ğâyet
Bulunur sende hulq-ile sehâvet

Göñül kim münkeşif olsa şafâya
Elünde münkeşif olur sehâya

Göñül açılsa tevâhid-i Hudâ'dan
Gider ol nefsün açıklığı aradan

Sehâvet ehline hâl ehli dirler
Muhabbet itmedi dünyâya anlar

Hasîs olub diseñ hâl ehliyüm ben
Yalancısün yalancısün dirüm ben

Cilâ-yı kalb olursa sende her ân
Ziyâde okser kalbüñde imân

Tevekkülle Hakk'a itmek niyâzı
Hużûr-ı kalble kılmak nemâzı

Ve hem kesb itmeyüb dünyâ vebâlün
Tasadduq eylemek fuqarâya mâlün

* Derûna zîkri tebdil itmedendür *

* Göñülden hubb-ı dünyâ gitmedendür *

2.4.17. Şi'r-i Nefrîn-Hâl-i Gerdûn

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

— — — / . — — — / . — — — / . — — —

Bu dünyânuñ hayâline şakuñ aldanma ey gönlüm
Anuñ mekrine âline şakuñ aldanma ey gönlüm

Belâdur balı dünyânuñ fenâdur devlet [ü] tahtı
Bunuñ mülkine mâline şakuñaldanma ey gönlüm

Bu dünyânuñ hevâsına heves itme hebâdur heb
Yalandur kııl [ü] kâline şakuñaldanma ey gönlüm

Olursañ 'âlemüñ şâh-ı cihânı 'âkıbet mevtür
Fenâdur ittisâline şakuñ aldanma ey gönlüm

* Eliñ çek Şeyh Nizâmoğlı bu dehr-i pîrezenden sen *

* 'Azâb çok vebâline şakuñ aldanma ey gönlüm *

Çul olan kişiye Mevlâ'ya elbet
Gerekdür tâ ide olunca hıızmet

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Halâs olub bu nefsuñ hııdmetinden
İrağ olma şakuñ Hâkık Hâzreti'nden

Yaşın-ile visâle iresin sen
Ki ya'nî dost cemâlün göresin sen

Çaçan kalbünde tevâid olsa bünyâd
Olursın hıızmet-i nefsuñden âzâd

Eger kalbün evinde zerre deñli
Bulunsa fi'il-i nefsuñ habbe deñli

* Daħı ul sin-ki zad olmamısın *

* Hzura iriub ad olmamısın *

(Mef'ln-Mef'ln-Fe'ln)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

aan bir kii itse nefsu idrk

Bilrm ol kii Allh'ın pk

Budur bilmek ola nefsini 'arif

Daħı kesb ide rhn ma'arif

Ki ya'n nefsu 'aybın bile ol

Anu slh zre ola megl

Eer-i alemiyye nefsan hevadan

Teberr eyleye bu msivadan

aan bir u afesden olsa zad

Olur ol-dem be-gayet hurrem  ad

Hemn gkden yaa pervz ider ol

Grr her cnibn ande gider yol

Gidicek reden nefsu 'uyb

Bilrsin sen-de Gffr'z-Zunb'

Bu nefsi nice ta'br eylemler

Beyanu drl drl sylemler

* Benm 'alum bua yetidi anca *

* Eger 'aybu bilrse bilinr Ha *

2.4.18. i'r-i Mnsib-Hl-Gyende

(F'ltn -F'ltn- F'ltn- F'ln)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Kim-ki bilmez kendüzüñ ma'bûd bilmez n'idüğüñ
Bu cihâna gelmeden maķsûd bilmez n'idüğüñ

Şûret-i Raĥmân'ı kim her yerde hâzır görmedi
Câhil ü nâdândur ol mevcûdbilmez n'idüğüñ

Kim-ki "Vescüd vaķterib" sırrından âgâh olmadı
Emr-i Ĥaķķ'ı terk iden merdûdbilmez n'idüğüñ

Mü'minüñ ĳalbi nażargâh-ı Hudâ'dur bilmeyen
Bî-ĥaberdür sâcid ü Mescûd'ı bilmez n'idüğüñ

* 'Ömrinüñ sermâyesin Seyfi hevâ sarf eyleme *
* Ol basîretsüz zebânı sûd bilmez n'idüğüñ *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. — — — / . — — — / . — —

İşitmüş Muştafâ'dan İbni Mes'ûd
Ana raĥminde iken virdi Ma'bûd

Şaķâvet hem sa'âdet bir ĳişiye
Gerek erkeĳe ve gerek dişiye

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. — — — / . — — — / . — —

İşitdüñ-mi nedür ol Fahr-i 'Âlem
ĳaçan-kim ĥalķ olundı işbu Âdem

Çamusuñ itdi İslâm üzre Hâlîk
Ne ise evvel âhir bu halâyîk

Yehûdî olsa anlaruñ atası
Girer ol dîne elbet olur 'âsî

Ana rahminde yazılsa şakâvet
Müyesser olsa hem anda sa'âdet

Nice iderdi atası anası
Yehûdî zındîka dañı Mecûsî

İki söz birbirine muhâlif
Beyân itse bu sırrı bize 'ârif

İşit imdi virem saña tesellâ
Muhâlif düşmedi bu iki ma'nâ

Murâd olan ba'ndan ba'ın tendür
Sa'âdet andaki kesbi hâsenedür

Şakâvet-i nefse uymağdur hâzer kııl
İresuñ nefsi ba' Hâkık'a güzer kııl

Toğunca tıfl-ı cân bu ba'ın-ı tenden
Sa'âdet sorılır vallâhi senden

* Şakâvet ehline rahmet olur mı *

* Uyanlar nefesine Cennet bulur mı *

Bize Hâkık şâh tarmardan çok yağındur
Çarîb olan ilâh'a ehl-i dindür

'Aceb seyri ilâllâh seyri fillâh
Nice râst geliser seyri me'allâh

Hudâ çünkim münezzeh cümle şeyden
Nice gelür me'allâh seyri senden

'Aceb gördüm seni ey nûr-ı dîde
Su'âlün şimdi gâyetde güzîde

Ĥaķîķat bahrinün derün sorarsuñ
Ma'ârif ehlinün sırruñ sorarsuñ

Olur seyri me'allâh ey birâder
Ki ya'nî bu'd-ı nefis-ile muķarrer

Ĥicâb-ı nefis aradan gitse her gâh
Bilürsin n'idüğün seyri ilâllâh

Ne deñlü eyleseñ ķat'-ı menâzil
Gidersin yoluña olmaya hâ'il

Muķayyed olmasañ bu mümkinâta
İrişsün bir sıfâtdan bir sıfâta

Budur fehm eyle imdi seyri fillâh
Dinilür buña seyri sıfâtüllâh

Henüz bunlar daħı telvînde dirler
İdüb ķat'-ı mesâfe gideyorlar

Sülûkı sâlikün olduķda âħir
Olur seyri me'allâh aña žâhir

Ma'iyet vahdeti Ĥaķķ sanma bunda
Ki ya'nî olmaya hiç keşret anda

Kaçan bir ķatre-i bahre berrâķsuñ
Beden gözüyle dönsün aña baķsuñ

O bahrũn vahdetinde şöyle kim var
Olubdur kaçere müstağırık behey yâr

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Velî sırran nažar kılsañ bahre
Turur yerinde deryâ kaçere kaçere

Gedâ iken kaçan şâh olasın sen
Varub yıldız iken mâh olasın sen

* Cevâbum añlar olan ehl-i hâlet *

* Ne bilsün sırr-ı 'aşkı bî-hâlâvet *

2.4.19. Şi'r-Der-Ahvâl-i 'Aşkı-Gûyende

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

_ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Hâkîkat sırr-ı esrârũn cihânda ehl-i hâl añlar
'Avâm olan ne bilsün hâlet-i 'aşkı vebâl añlar

Görür mi her ahâretsüz sanursuñ 'âlem-i kalbde
Göñül seyrũn beyân itseñ basîretsüz hayâl añlar

Oğurlar Levh-i Mahfûz'ũn kitâbuñ ehl-i 'aşkı olan
Kalan zâhirde billâh hemân bir kıl ü kâl añlar

Beķâ cāmı Őerâbımdan müyesser olmayan Őahsa
Cihânũ zehrini nũŐ idüben biçâre bâl añlar

* Tefekkür ide mi Seyfi rümûz-ı ‘aşkı her âdem *

* Hâķlķat sözlerũ her Şahs ne bilsün hoş hısâl añlar *

2.4.20. Meşnevî Âġâzest

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Bizim-çün çünki var keşf-i kerâmet
Ķadem-i himmet idüb olmaķ murâdet

İşitdüm nice ehlüllâh dirler
Ħicâb olur tarîķ ehline bunlar

Ħicâb olan nice keşf olabilseñ
Tedârük bizde aña göre ķılsañ

Su’âl itdũñ Ħicâb sâlikini
Cevâbuñ vireyim ben diñle anı

Anuñ-içün sâlike keşf oldu perde
Devâ olmaz bilürsũñ ehl-i derde

Keşîşler itseler bâıl ‘ibâdet
Bulur anlar dahı keşf-i kerâmet

Ħicâb olur ķadem kim didi vâsıl
Olurmuş cinn ile Şeytâna hâsıl

Dilerse anı vaķt içre çiniler
Varurlar maġrib ü maşrıkça anlar

Ĥicâb olur kerâmet didi pîrler
Kerâmet var ki istidrâc dîrler

Bulara ĥaķķ [ü] bâel müştarekdür
İşit keşf-i ķadem nice gerekdür

Budur ol ma'nevî keşf añlar-iseñ
Bilürsin kendi 'aybuñı arısañ

Derûnuñ 'aybın añla eyle ıslâğ
Budur fehm eyle imdi keşf-billâh

¶tulum âhirün ĥâlün bilürsin
Anı bilmekde ne ĥâsıl ķılursın

Derûnuñda 'alâyıķ ķaet' idersün
Göñülden mâsivâyı heb gidersün

Kerâmet budur idrâk eyle imdi
Derûnuñ murâd iseñ pâk eyle imdi

¶tulum etâğı etururken yürüdüñ
Kerâmet gösterüb etâşı eriddün

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Yoluñdan alıķor ĥiç nef' yokķdur
Sözime i'tiķâd it nuetķ-ı Ĥaķķ'dur

Muĥammed'de risâlet ĥatm olundu
Kerâmet [ü] mu'cizât anda bulundu

Çadem taşra başarsuñ mülk-i tenden
Sefer itmek görünür saña tenden

Varub cân mülkine irişesin sen
Melâ'ik[e] birle hoş görüşesin sen

Futalum žâhiren kuş gibi ucduñ
'İbâdât itmeğe ka'beye geçdüñ

Büyükdür kalbünü ka'be kılasın
Gice gündüz her ân onda olasın

Bular tevâhîd-ile hâsıl olur heb
Yüri cehr-ile zıkr it yumma ğıl leb

Eyüdüz zıkr-i cehr itmek kişiye
Gerek erkek ü gerek dişiye

İderler ba'zılar tevâhîd ihfâ
Haetâ yokdur meger anlarda ka'â

Çaçan kim müntehilerden olasın
O vaqtüñ zıkr-i kalbünden kılasın

Su'âl idüb saña dirse bir âdem
Tezekkür-i cehrümi ihfâmı a'lem

Cevâb virüb diyesin aña sen-de
'Adûy-ile muqâbil olduğunda

Yarağı aña süst [v]urmağ-mı yegdür
Veyâ berk [v]urub öldürmek-mi yegdür

Çaçan kim zıkr-i cehr-ile kılasın
Bu žâhir cismünü sâlih kılasın

Eger señ eyleyeydüñ zîkr-i zâhir
Beden ıslâh olurdı elbet âhir

* İrişür kalbe andan-soñra tevâhid *

* Mübeddel olıser tahkîka taqlid *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Toğub büyüdiği yerlere elbet
Kıılır Naşrâniler dahı muhâbbet

Vaatan sevmek nice imândan oldı
Muhâbbet yerine kâfir de kııldı

Vaatan didükleri ey rûh-ı şânî
Şaķuñ şanma ki zâhirdür señ anı

Ezel 'ilminde rûhuñ 'ulüvv didi
Bu cism ise be-gâyet süflî didi

Ezelde var ise rûhuñ şafâsı
Müşâhed-idi dâ'im muķtezâs

Beden her dem kudüretde olurdı
Habâ'is itmeğe hâzır tururdı

Yoğ-idi bunlaruñ hiç ittilâdı
Nice itdiler işit ihtilâtı

Kaçan zîkr-ile tâ'atde olasın
Bu nefsi rûhuña tâbî' kıılasın

Mezkûr rûh-ı me'ûnet-i nefsi añla
İkisinden ne hâsıl olur añla

Bular kim imtizâc itseydi her ân
Hemân-dem hâsıl olur rûh-ı hayvân

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Bu ikisi-de çünkim oldı maķbûl
Anuñ-çün muķsemün-bih oldı bes ol

Anuñ rûh 'âlemine nisbeti var
Dañı hem nefis-ile ünsiyyeti var

Kaçan kim bir 'Arab gelse 'Arab'dan
Alaydı bir 'Acem kızuñ 'Acem'den

'Arab bilmez 'Acem dilüñ bilürsin
'Acem-de bilmese nice kılırsın

Gerekdür bunlar için bir zürriyyet
İkisinüñ-de dilün bile elbet

Arada tercümân ola ol oğlan
Bile ikisinüñ-de 'ilmüñ ey cân

Beyân ide bu nefse 'ilm-i cânı
Dileye bilmeğe nefsüñde anı

Seni 'âşık ider rûh 'âlemine
Ki ya'nî ol ezel vuslat demine

Vatānuñ ehlidür ârzü kılasın
Varub evvelki zevķüñde olasın

Eger asluñ ise yine murâduñ
Bil imdi ehl-i imân oldı aduñ

* İmdi vaṭan sevmek îmandan oldı *

* Şalâyı bâṭını dırsün bil imdi *

2.4.21. Şi'r-Gûyende

(Fâ'ilâtün -Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Dost ilinden bu ile geldüm mekânım andadur
Bunda tendür seyr iden ma'nide cânım andadur

Pâdişâhım ben kılunı gönderdi bunda hızmeye
Tâvûs-ı kuds-i Hudâ'yım âşinâyım andadur

Žulmet-i dünyâya geldüm içmeğe âb-ı hayât
Bunda ârâm eylemez dil-i mihribânım andadur

Cûşa geldi baḥr-i vahdet taşra atdı kaṭresin
Bî-karâr oldım anuñ-çün ârzûmânım andadur

* Bunda Seyyid Seyfi Rûmî gerçi didiler baña *

* Aşl adım bu değıldir adı şanım andadur *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. — — — / . — — — / . — —

Resûl eydür: 'İbâdet on bölükdür

Doğuzı loğma-i âhir yimekdür

Birisdür anuñ sâ'ir 'ibâdet
İdersüñ señ olasn ehl-i Cennet

Çaçan bir kişi tevâhid itse dâ'im
'İbâdetde dahı hem olsa kâ'im

Yir ise ol ta'âm-ı tayyibâtı
Gönül kuvvet bula tâ'atde katı

Çaçan kim havsâlasına irişür
Varur ol loğma cân-ile bitişür

Seni meyl itdirür zühdi salâha
Kul olursañ gönülden Pâdişâh'a

Yir-iseñ sehv-ile ahsuz harâmı
Olursuñ ehl-i İslâm'ıñ'avâmı

Şu vaktüñ havsâlaña kim irişür
Varur ol loğma cismüñle qarışur

2.5. ESRARÜ'L-ÂRİFİN

Bismi'l-lâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Ehl-i 'aşkıñ diñle hâlüñ evvelâ
 'Aşk-ı Hâkık'dur vâcib olan her kula

Mazhar olan 'aşka evvel ey şafâ
 Fahr-i 'Âlem Muştafâ'dur Muştafâ

Muştafâ 'aşkına oldı her ne var
 'Arş ü Kürsî, Levh, Kalem, leyl ü nehâr

Muştafâ âyîne-i Rahmânî'dür
 Muştafâ esrâr-ı gevher kânıdur

Altı Hâkık'dur Muhammed 'âleme
 Hâkık dilinden söyler işbu âdeme

Ol gönül kim her gönülden yücedür
 İşit idem anı dahı nicedür

Muştafâ nûrına mazhardur özi
 Levh-i Mahfûz'a bakar dâ'im gözi

Her ne söylerse anı Hâkık söyledür
 Her ne eylerse anı Hâkık iledür

Mâsivâdan pâk olubdur kalb heb
 Anda ne vardur sükûnet ne taleb

Görmesi işitmesi söylemesi
 Cümle Hâkık'dur mahv olubdur kendisi

Bahr-i vahdetden kim aldıysa haber
 'Âleme kılmaz ikilükden nazar

Şirk ile bir yerde imân olmadı
 Müşrik olan hergiz insân olmadı

Ben-ki geldüm 'âlem-i ervâhdan
Olmadum hâli figân ü âhdan

Kim benüm nâlânımı eylerse gûş
Çerha girüb tâ olunca ide cûş

İsterüm bir sîne ez-derd ü firâk
Şerhâ şerhâ itmüş ola iştiyâk

Tâ aña şerh eyleyem ahvâlümü
'Âlemi vuşlatda olan hâlümü

Bilmeyen ol 'âlemüñ esrârını
Kande bilsün işbu hasret nârını

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — —

Bahre ğarķ olan bilür kim ğarķ nedür
Vaĥdet-i keşretde olan farķ nedür

Kande kim her meclise başsam kadem
Dilerüm derdi dilümden şerh idem

Alalar evtân-ı aşlından haber
Açalar ol cânibe tâ bâl ü per

Ol ki kendüñ itdi aşlından ırâk
Gitmedi cân ü gönülden hiç firâk

Kim muĥabbet itdi aşlından yaña
Ĥaķķ müyesser eyledi îmân aña

Saña sende var iken señ ben dimek
Baña hem râz olmaduñ çekme emek

Ol-ki kendi varluğundan geçmedi
Bizüm vahdet cür'asından içmedi

Diler-iseñ bilmeğe esrârımı
Cân ü dilden diñle âh ü zârımı

Çeşm-i gûş ü zâhir ile ey civân
İşidüb görünmez ol râz-ı nihân

Kişide üç dürlü göz var görmeğe
Ol göz-ile sırr-ı Hâkık'a irmeğe

Biri cânuñ biri gönliñ gözidür
Biri başuñ gözi sûret yüzidür

Cân gözidür kim görür evvel Hâkık'ı
Görür andan dil gözi ey müttakî

Olur andan ten gözine muttasıl
Cân ü ten bir nûr olur ol-demde bil

Ten gözi kalb gözine eyler nażar
Kalb gözi cân gözini eyler güzâr

Cân gözi Hâkık yüzünüñ hayrânıdur
'Âlemn-i envâr anuñ seyrânıdur

Bunda sâlik-i zâta müstağrıķ olur
Ya'nî bir katreydi bahre garķ olur

* Vuślatı hicrânda olmaz orada *

* Zîrâ varluķ mahv olubdur ârede *

2.5.1.Şi'r-i münâsib-hâl

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Baňa baḡ sũfi baňa gör ben mir'ât olmuşum
'Arş ü Kürsî, Levh [ü] Kalem, arz ü semâvât olmuşum

'İlmü'l-Esmâ benüm benden žuhûr eyler ḡamu
Kâmilüm noḡsân yoḡ ehl-i kemâlât olmuşum

Ka'be'yüm Zemzem benüm savm ü salâtum mâh-ı sâl
Sâcid ü Mescûd benüm hem yine evḡât olmuşum

Münkire zehrüm nebâtum sũkkerüm mü'minlere
Her ne isterseñ gel al ben şöyle lezzât olmuşum

* Evvel Âhir, Hüve'l-Hayyü'l-lezî'dür Lâ-Yemût *
* Âre yerde Seyfiyâ ben bir hayâlât olmuşum *

2.5.2. Meşnevî

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Cân ü ten biri birinden dũr deḡil
Liki cânı görmeḡe düstũr deḡil

Cân görünmez tensüz ey cânum benüm
Cân içündür bunda seyrânım benüm

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Düstũr oldu bize çünkim şâhdan
Andıñ 'aḡlı gele nũrüllâhdan

Andıñ andan nefis gele ey aħî
Hem nücûma hem ‘anâsıra daħı

Hem nebâta ma‘dene geldüñ ey cân
Cism-i ĥayvânda gelüb tutduķ mekân

Ĥaķķ ‘inâyet itdi geldüñ Âdem’e
Yol açıldı yine evvelki deme

Ol seferlerden gelürken hemçû tâb
Eyledüñ nûrânî yetmiş biñ ĥicâb

‘Âlem-i ecsâda geldi çünki cân
Oldı yetmiş biñde žulmânî ‘ayân

Bunlara cümle fenâ virmek gerek
Ba‘dezîn dost yüzini görmek gerek

Olmaz ammâ ırmeyince mürşide
Cân ü başı virmeyince mürşide

Bu benüm nâlânımı şanmañ sadâ
Âteşi ‘aşķdur ki yaķmışdur Ĥudâ

Kim söndürmek diler bu âteşi
Bulmasun Ĥaķķ’dan ebed-baħşâyışı

Zirâ bu âteşle yaķdum özümü
Âteş-i ‘aşķ-ile buldum yârümi

Kimde kim bu âteşi ‘aşķ olmadı
Şûreti insâna hergiz gelmedi

Âteş-i ‘aşķdur ki düşmüş ‘aleme
Yire göģe ‘arşa girse âdeme

Ger eger bu 'aşk ıkaydı âreden
Nesne hiç kılmazdı ağıdan karadan

'Aşk anuñ yoldaşındur hâldaşındur
Hemdemî hemrâz bağı başındur

Aşlma gitmeğe her kim 'azm ider
'Aşk anı terk eylemez bile gider

Âh ü zârüm dem virür mü'minlere
Ğamm virür bî-derd olan bî-dînlere

Bu inlediğüm olur benden 'ayân
Añub ol vuslat-ı demin eyler figân

Râh-ı pür-hûndan virür size haber
Kıssa-i Leylâ-yı Mecnûn'dan meger

Kâr-ı 'aşka mahrem olmaz 'aql-ı cüz
Sırr-ı 'aşkıdan gösteremez 'aqla yüz

'Aşk hemrâzı olan bîhûslara
Câm-ı vahdetden için serhûslara

Bilür ancak n'idiğün ahvâlimüz
'Aql-ile idrâk olunmaz hâlimüz

Žâhir ü bâtin bir olmuşdur baña
Kıplamışdur cismümi cân bağısaña

'İsâ bin Meryem gibi ister hemân
Cânib-i eflâke gide cism ü cân

Görmeye bu dide-i yârân beni
Gizleye kendinde ol Sulţân-ı Nebî

Kimi göğe başka kimi yerlere
Kimi gence başka kimi pîrlere

Kimi K̄udüs'e gide kimi Mekke'ye
Kimi mescide kimisi tekyeye

Kimi tura kimi anda isteye
Kimi dilde kimi cânda isteye

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — —

Gözlerinden cümleñ olam nihân
Topuolu ola yine benden cihân

* Bu sözi fehmi itmeğe ki er gerek *

* Kendüñ idrâk eylemiş sürûr gerek *

2.5.3. Şî'r-Gûyende

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . — —

Bî-haberler derd-i dilden gelmesün bu meclise
Geçmeyenler kâl ü kilden gelmesün bu meclise

Biz ezel bezmüñ şerâbuñ nûş iden ser-mestleriz
'Âr idenler ta'an idenler gelmesün bu meclise

Âteş-i 'aşk-ile cümle varluğñ yaşımuşlarız
Kavmin varlığın elden gelmesün bu meclise

Âşinâ-yı âşiyân-ı cân olan gelsün berü
Kim haber bilmez ol ilden gelmesün bu meclise

* K̄uş dilũñ söyler Süleymân-ı Zemân oldum yine *

* Seyfi kim bilmez bu dilden gelmesün bu meclise *

2.5.4. Meşnevî-Gûyende

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

K̄o ki geçsün dermesün leyl ü nehâr

Cân ü dil dost ile ıutsun tek k̄arâr

Bize lâzım cân ü dildir cân ü dil

Bâkî k̄almaz bize çün bu ay ü yıl

Pâke irer yine evvel pâk olan

Hâk olur aşında yine hâk olan

Mâhiler deryâya doymaz rûz ü şeb

Cân idübdür anlara deryâyı Rabb

Baâr-ile görür yürür alur virir

Baâr-iledür kim bular k̄â'im ıurur

Ger eger bir ân deñizsüz ıuralar

K̄almaya bir diri heb cân vireler

Mâhiler bilür deñizler n'idüğün

Ehl-i Hâk̄k añlar bu sözi n'idüğün

Puhte-hâlũñ k̄ande bilsün hâm olan

Şohbeti hâss bilür mi 'âmm olan

Cevheri bilür cevâhir k̄ıymetin

K̄ande bilsün k̄arğa k̄anaduñ lezzetin

Medh idersin Leylî-i Mecnûn'a it
Derd-i yâri bir dili pür-hûna it

Serçe 'Ankâ loğmasuñ hazm idemez
Kûh-1 Kâf'a mûr-1 leng 'azm idemez

Añlamaz hayvânlar insânı cevâb
Söz budur: "Vallâhü A'lemü bi's-savâb"

Ma'rifet suyu ile bostân-1 cân
Topuolu olmuşdur ey cân ü cihân

Çanı bir dil-teşne kim nûş eyleye
Bu hâkîkat sözlerüñ gûş eyleye

Bulsa bâzîrgân-1 metâ'a müşterî
Çıkarur pâzâra la'li gevheri

Çatre-i nisana açarlar dehân
Kim şadeflerde olur dirler 'ayân

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Ol bilür sırr-1 Celâl'i ey velî
Lâl ola şuşan gibi anuñ dili

Virmeye esrâr-1 sultândan haber
Piş ü zâğa dökmeye şehd ü şeker

Bahr-i vahdet mürğiyüz biz ey civân
Dilimüz deryâ bilür ancağ hemân

Şüreti üzre yaratdı bizi Hâkık
Vaşf-1 Hâkık'dan vaşfımız alur sebağ

Nice görsün bizi bu hâlk-ı cihân
Bir çöpüñ altında baîr olmuş nihân

Ma'denüm şanadum nebâtum sükkerüm
Şande kim sükker yinür heb ben yirim

Cismümi şakn görüb aldanmañuz
Žâhir âdem gibi âdem şanmañuz

Mu'stafâ'yı gördi kâfirler meger
Didiler ki bu beşer biz de beşer

Bilmediler cismüni hem nûr idi
Şandılar kim kendilerden bir idi

Gün gibi ğarķ olmuşum envâra ben
Nûrdan fark olmağa yok çâre ben

Ben nemâz kılub riyâzet itdüğim
Hem zekât virüb Hicâz'a gitdüğim

Ta'lim içündür hemân dervîşlere
Fâlibânı râh-ı Hâķķ dil-rîşlere

Yoksa bundan deĝişürdüm raĝmeti
Dost elinde kıurar idim tahtumı

Hâva varsam gördüğim ben düş deĝil
Fâlibe düş satmaķ anı iş deĝil

Düş bu 'âlemdür ki kıalur bunda bu
Şandıĝuñ düş bâķî kıalur cânda o

Çünkü göz yok sende bâ'ın görmeĝe
Yüzde yok görîşe yüzler sürmeĝe

Bârî dâhl itme şakın görmüşlere
Şol Cenâb-ı Hâzret'e irmüşlere

Var ise sende eger 'ayne'l-yağîn
Görinür her zerrede bir nûr-ı 'ayn

Seni âgâh eyleye Hâkık'dan yaña
Her biri vire hâver dostdan saña

Añılmaz dervîşleri her kör ger
Her kişi almaz bu esrârdan haber

Hâkık-ile dervîşler işler işleri
Şanmañuz beyhüdedür cünbüşleri

Pâdişâhlardur ki yok 'azl anlara
'Âlemi Hâkık eylemiş bezl anlara

Gözlerine hiç görünmez mülk-i mâl
Dâ'imâ istekleri ol Zû'l-Celâl

Bu göze olmaz 'ayân-ender-'ayân
Bağma sûret 'âlemine ey civân

Cân gözün ac sûret-i Rahmân'a bağ
Çeşm-i iblîse görünmez nûr-ı Hâkık

Bağlaya gör çeşm-i iblîsden gözün
Hâkık'a döndür meger telbîsden yüzün

Bundan itdün gönülünü vîrân sen
Dañ idersün cân virmiş câna sen

Halk-ı 'âlem anuñ için azdılar
Evliyâyı zâhir âdem sezdiler

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Ya'nî az kimse haberdâr oldılar
Evliyâyı biñde biri buldılar

* Evliyânunñ cismidür mir'ât-ı Hâkık *
* Hâkık'ı görmek isteseñ bunlara bak *

2.5.5. Ender-Hâtime-Gûyende

Âyîne-i ilâhî didâr-ı evliyâdur
Bu âyîne gel bak câm-ı cihân-nümâdur

Bakduğca âftâba sûfi gözünñ kamaşur
'Aksini aya sâlsa bakmağ aña revâdur

Bir mürşidi kâmile teslim-i cân ü dil kııl
Zîrâ ki mażhar-ı Hâkık hem sırr-ı evliyâdur

Nitekim sende senlük vardur aña varılmaz
Yoğ yire dökme yaşıñ tâ'atlerünñ hebâdur

Dünyâda görmeyenler hiç görmez Âhîret'de
Ac gözini aña bak bu kul Muştafâ'dur

Benden saña nasîhat señ senlüğî terk it
Varluğ aña yaraşur ez-ğayr-ı Hâkık fenâdur

* Seyyid Niżâmoghı'nuñ 'aşğdur murâdı Hâkık'dan *
* 'Aşğ olmayan 'ameller heb cümle mâsivâdur *

Şu'bü'l-ârifin, gavşü'l-vâsılîn, hâzret-i pîr Seyyid Seyfüllâh Efendi ibn Es-Seyyid Niżâmüddîn Efendi hâzretlerinünñ dîvân-ı belâğat-'unvânlarıdur. Ve müşârun ileyh hâzretleri zirde mezkûr olan ehâdîs-i Nebeviyye 'aleyhi efzali's-sâlevât ve't-tahîyyeyi dîvân-ı mezkûruñ ibtidâsında zîkr eylemiş olduklarından teberrüken bu ma'halle tahîr olundu. Ve fi'l-keşşâfi 'inde tefsîri şavlihi Te'âlâ:

İmdi ma'lûm oldu-ki Âl-i Resûl'e ve bu tî'ife-i şerîfeye buğz ü ihânet eyleyen
mel'ûnlar mu'elâkâ kâfirdür. Ne'ûzü-billâh.

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Velî ma'nâsını zâhir alurlar
Hemân Kır'ân bir ma'nâ sanurlar

Murâdum ol-ki kâdir oldığumca
Me'ânî-i ma'nevîden bildiğümçe

Beyân idem tarîk ehline anı
Biline tâ kim envâ' me'ânî

Benüm dahı murâdum budur ancağ
Mürîd mürşid olan tâlib ancağ

Eger girmek dilerlerse şevâba
Du'â eyleyeler şâhib-i kitâba

* Şîrâ'î Müstakîm'den düşmeyem hiç *

* Koyub şer'-i Resûl'ü şaşmayam hiç *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Rivâyet eyleyüb dir İbn Mes'ûd
Ki bir gün otururken Şâh-ı Mevcûd

Zemîne çekdi barmağ-ile bir hatt
Didi budur tarîk-i fazl-ı kudret

Anuñ eṣrâfına çok haṣṣlar itdi
Didi şunlar ki bu yollara gitdi

Haṣṣlar var aña maḳsûda irince
O gördi çekdiğüm yola girince

Ki ol yollarda vardur niçe şeytân
Yolundan azdurur kişiyi her ân

Ĥabîb'ün ĥürmeti-çün yâ ilâhî
Ki sensün cümle maḥlûkun penâhı

Şaşırma bizi râh-ı Muṣṣâfâ'dan
Düşürme ayrı aşhâb-ı şafâdan

* Cemâlünü görenlerden olayum *

* Vişâliñe irenlerden olayum *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

'Aceb ıanğı 'ameldür kim didi Ĥaḳḳı
Kim işlerse göriser beni muṣṣaḳ

İşit idem nedür ol sâlih a'mâl
Kim işlerse göre Ĥaḳḳı'ı beher-hâl

'Amel-i dünyâda dervîş iki nevi'dür
Birisi suverî biri ma'nevîdür

Budur žâhir-i ferâ'iz her ne kim var
Daḥı sünnetleri fi'l-cümle ey yâr

Edâ idüb çalısa gice gündüz
Ki andan Muṣṣâfâ döndürmeye yüz

Ne kim var ise şer'üñ muqtezâsın
Yerine getüre Hâkık'üñ rızâsın

'Amel kim ma'nevîdür işit imdi
Ki sen-de aña göre iş it imdi

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Göñül kim nûr-ı zâtuñ mażharıdur
Anuñ-çün feyz-i Raĥmân'üñ yeridür

Revâ mı sen aña hayvân kıoyasuñ
Varub-da fi'il-i şeytâna uyasuñ

Kaçan bulunsa ol o da behâyim
Ki ya'nî dürlü ahlâkı-ı zemâyim

Bulardan olmayınca dil-i mücellâ
Şanur mısuñ ki Hâkık ide tecellî

Kaçan mir'ât-ı dil pasdan arınmaz
Cemâl-i Hâzret-i Mevlâ görünmez

İdersüñ biñ belâdan Hâkık'a tâ'at
Olursuñ Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâ'at

Şular kim zıkr-i zâhirde kıulurlar
Muqarrerdür ki ebrârdan olurlar

Bu cismânî ne-kim var zıkr ü tâ'at
Kamusı ma'yyete olmuşdur âlet

Yürî tevâhîde kıalbüñ ile me'vâ
Bu dil tırursa ol tırmaya kıat'â

Olasuñ sen muḳarreb ehli ey yâr
Hem ehlüllâh olasıñ sâhib-i esrâr

* Bulursañ ḳalbüñ emrâz-ı devâsın *

* Görürsüñ yarın Allâh'ıñ liḳâsın *

2.5.6. Güfte-i İlâhî

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün- Mefâ'îlün-Mefâ'îlün)

— — — / . — — — / . — — — / . — — —

Eger vuślat-ı ŧebinde cân-ı hîcâb olursa cânâna
Ki terk eyleyem ol cânı virem yolına ŧükrâna

Muḥabbet bezminüñ cânın için cân ḳıymetin bilmez
Gezer ŧûrîde vü ŧeydâ iki 'âlemde mestâne

Viśâlüñ isteyen 'âŧıḳ muḥabbet eylemez ğayre
Murâdı vâśıl itmekdür hemân cânını cânâne

Muśaffâ eyle gel ḳalbüñ evin emmâre fi'ilinden
Ḳurıla taht-ı Süleymân'ı geḳüb otura ŧâhâne

* Muḥabbet gencine maḥzen olaldan Seyfi'nüñ göñüli *

* Anuñ-cün her ḳaçan baḳsuñ görünür ŧöyle vîrâne *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ülün)

. — — — / . — — — / . — — —

Muḥâlif iki ma'nâ birbirine
Biri sevine hem biri yerine

Birine var-imiş ḳorḳu ḥâzer ḳıl
Birine ḳorḳma 'arşumdan gezer ḳıl

Dilerüm ma'nî sen şâhîb-i nefsdan
Tesellâ bula hâer bu hevesden

Şu hâcî kim gider Ka'be yoluna
Nażar eyler şaġına hem soluna

Ki nâġâh [v]urmaya yolunı žâlim
İrişe menziline şaġ ü sâlim

Veyâhûd çıkmaya yırtıcı hâyvân
Emân üzre ola ol yolda her ân

Kaçan kim irişe Hacc'a selâmet
İder kırbân kıılır şükri-i itâ'at

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

· _ _ _ / · _ _ _ / · _ _ _

Halâs olur kıamu havf-ı haerdan
Müberrâ olur ol cümle zarardan

Şu tâlib kim ol ehl-i tarîkat
Hem ol sâliki râh-ı hâkîkat

Halâs olmaġ gerek nefsin elinden
Gerekdür çıka şeytânın yolundan

İşitmeye sözün halk-ı cihânuñ
Hemân maķsûdı didâr ola anuñ

Muķayyed olmaya bu mülk ü mâle
Muhabbet itmeye ehl ü 'iyâle

Kaçan nefis 'ileti olmaz irâde
O vâķit irişür sâlik murâda

'Avâyıkdan kaçan-kim gice tâlib
Hevâ-yı 'aşk-ı Mevlâ ola gâlib

* Varub mülk-i beķâda şâh olurlar *

* Tecerrüd 'âleminde şâh olurlar *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ĥesâb eyler Ĥudâ çün fi'il-i nefsi
Gerek žâhir gerekse ola mahfi

Niçün didi Resûl ol Nûr-ı A'zam
Bilürler bu ĥadişi cümle 'âlem

Kaçan-kim bir ĥatâ olunsa ĥatır
Žuhûra gelmeyüb olmasa žâhir

Melekler anı itmezler kitâbet
Kerîm itmişdür anlardan ferâgat

Mu'âbık olmadı ikisi ya'nî
Beyân itse bize bir ehl-i ma'nî

Eger var ise kalbünde muĥabbet
Cenâb-ı Ĥazret-i Ĥaķķ'a be-gâyet

Sözüm gevherleriñ mengûş idersün
Perîşân ĥatırınıñ hoş idersün

Resûl'ün iki bölük ümmeti var
Birinün adına dinildi ebrâr

Kaçan-kim fikr iderler bir günâhı
Anı itmeyeler añub Allâh'ı

Yazılmaz ol hatâ yerine kıtâ'â
Budur kıavl-i Resûl-ı Hakk Te'âlâ

Anuñ bir bölüğü ehl-i muqarreb
Vuşûl-ı ma'rifet olmuş durur heb

Göñüllerine gelse mâsivâdan
İrağ olurlar envâr-ı Hudâ'dan

Ba'îd olmak 'azâbı ki kıatıdur
Ki Cennet'de Cehennem'den itidür

Dilerdi dâ'im anlar Hakk cemâlün
Anuñ için kıodılar dünyâ hayâlün

İrişse kıalbiñe dünyâ hayâli
Görünmez saña ma'hubuñ visâli

2.5.7. Münâcât [ü] Niyâzât

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

— — — / . — — — / . — — — / . — — —

Beni redd eyleme yâ Rabb cemâlün şevk-i tâbından
Göñül mir'âtını pâk it bu dünyânuñ hayâlinden

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

— — — / . — — — / . — — — / . — — —

Ne deñlü bir göñül bir pars olursa anı nerm eyler
Kıaçan-kim yağa ol kıalbe ilâhî feyzüñ âbından

Şu 'âşıkklar kim isterler visâlün vaşkıñı dâ'im
Ferâğat eylemişlerdür sekiz cennet şevâbından

Yetürdüm ‘aql ü idrâki İlâhî fikr-i zâtuña
Olurmuş mest [ü] lâ-ya‘kıl için ‘aşkıñ şerâbından

* Ümîdüm vardı ey Seyfî cemâlün görmeğe Hâkık’uñ *

* Ki cismümde eşer vardır Resûlüllâh türâbından *

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nedür Hâkık “cenneti” didiği Cennet
Muzâf itmüş anı kendine Hâzret

Bu hîkmetden bizi âgâh ideydün
Gedâ iken fakîri şâh ideydün

Su’âl itdün işit imdi cevâbı
Ki tahsîl idevüz bizde şevâbı

Yaratmuş Hâkık Te’âlâ Cennet’i ‘âmm
İdiser kullarına anı in’âm

Ezâf olan Hudâ’ya Cennet’i hâss
Giriserlerdür aña ehl-i ihlâs

Bil imdi sen bu nefsi muema’innün
İki dürlü şifâtı vardır anuñ

Şifât-ı râziye dirler birine
Şifât-ı marziyye dirler birine

Bulnur Cennet-i ‘âmm içre şehvet
Yimek içmek dahı envâ’-ı lezzet

Budur ol Cennet-i hâss ey birâder
Tecellî ide ol Zât-ı Muṭahhar

Hemân anda olan dîdâr-ı Hâkîkî'dur
Ara yerde daħı bir nesne yokdur

* Aña girerler ehlüllâh olanlar *

* Şifâtı terk idüb Zât'ı bulanlar *

2.5.8. * Der-Na't [ü] Münâcât *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

İlâhî kıoma benlük bende yâ Rabb
Vücûdum bî-vücûd it sen-de yâ Rabb

Gönül âyînesinüñ seyl-i ğubârın
Hemân sen ol görinen anda yâ Rabb

Baña nûrundan ihsân ile biriñüz
Cemâlün seyr idem her anda yâ Rabb

Gönül ister ezel ol "küntü kenz"i
İrişdür 'aşkıñ ile anda yâ Rabb

Cihânı görmeyem bakduķça hergiz
Seni görem beķâ resm ķande yâ Rabb

Hemân sensin senüñdür cümle varluķ
Fenâdur her görinen bunda yâ Rabb

* İrişdür Seyfi'yi ķurb-ı viśâle *

* Kıuluñdur ķalmasun dermânde yâ Rabb *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nice nefis ki âdem olsa ölmez
Nice nefis ki olur girü gelmez

Nice nefis ki uyurken olur ol
Nice nefis ki bedende alur ol

Bize bundan haber virseñ keremdür
Devâsuz derdimüze âyete ümmdür

Su'âl itdüñ baña sırr 'âleminde
İşit imdi cevâbın sen-de benden

Ölen öldükde çünkim bu bedendür
Hemân zâhirde fevt olan bu tendür

Beden öldükçe hiç levvâme olmaz
Bu nefis-i muema'inne zâ'il olmaz

Birine rûh-ı hayvânî dinilür
Birine rûh-ı insânî dinilür

Eger bunlar da öldükde olaydı
Şevâb-ile hatâ yeksân olaydı

Uyurken bu beden ölmez der-idi
Ve lîkin ayrılın rûhuñ biridür

Uyurken ayrılır bu rûh-ı hayvân
İder berzahda mahsûlını seyrân

Bedenle âşinâ olmuş be-âyete
İder mi ihtiyâr-ile ferâgat

Uyanıkluda ol girer yerine
Bu sırrı bilmeyen gönül yerine

Kaçan cân kuşları dürüb uçarlar
Yuvalu yuvasına dek giderler

* Yüri terk eyle nefsinüñ hevâsuñ *

* Ki tahsîl idesüñ cânüñ yuvasuñ *

2.5.9. * Şi'r-i Nasîhat *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Olur çün 'âkıbet ten-i hâke yeksân
Koyub dünyâyı imân itse imân

Bu cânüñ çıkımadan bîçâre tenden
Gönül derdine cehd it eyle dermân

Mücellâ eyle dil mir'âtını var
Tecellâ-yı cemâl eyleye sultân

Vücûduñzerredür zâhirde ammâ
Bulunur on sekiz biñ dürlü elvân

Eger hayvân ma'âdin-i cinn [ü] melekdür
Şeyâ'in [ü] div ile hem perî [vü] insân

Bunuñ mazmûnlaruñ maqbûle döndür
Olasuñ kendi mülkünde Süleymân

* Çalış Seyyid Nizâmoğlu yüri var *

* Ola gör olmadan bir ehl-i 'irfân *

Kitâbında buyurmuş Hakk Te'âlâ
Bulunur ra'ab ü yâbis nice ma'nâ

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Didi “k̇ul Rabbi zidnî” Ḣazret-i Ḣak̇k̇
Resûlüllâh’a vahy olundı muṭlaḳ

Kitâb-ı Ḣak̇k̇ Te‘âlâ ey birâder
Çü vardur raṭab [ü] yâbisden muḳarrer

Nice ‘ilm ola bes ol ‘ilm-i ḳudret
İrişür ‘âleme anuñla raḥmet

Ziyâde olmasıyla Muṣṭafâ’ya
Tesellâ virdi ol kân-ı sehâya

Bu müşkil işi ḣall itmek gerekdür
Ḳaçan ḣall olmasa müşkil elemdür

Eger ḣâl ehli iseñ diñle dervîş
Su‘âline cevâbum añla dervîş

İşit imdi diyem bir nuṭḳ-ı sâfi
Olasuñ şübheden sen daḥı sâfi

Görinür gözine bu deñlü keşret
Budur ol raṭab [ü] yâbis didi Ḣazret

Şular kim ol âhir ḥalkı olundı
Bulara raṭab [ü] yâbisden dinildi

Didi “k̇ul Rabbi zidnî ‘ilmen” Allâh
Odur ‘ilm-i Ülühiyyet ol âgâh

Budur ol ‘ilm-i Ḣalîḳ ey tüvânâ
Ki olmuşdur sıfâtı Zât’a ma’nâ

* ‘Ulûm-ı Ḣak̇k̇’a hiç yokdur nihâyet *

* Bulunmaz Ḣalîḳ’uñ ‘ilmine ğâyet *

* Şî'r-i gûyende *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün- Mefâ'îlün-Mefâ'îlün)

— — — / . — — — / . — — — / . — — —

Te'aşkûl ide mi yâ Rabb seni bu 'aql-ı insânî
Cemâlûñ göre mi yâ Rabb yâhûd bu rûh-ı hayvânî

İlâhî zâtınuñ 'ilmi bilinmez bî-nihâyetdür
O bir deryâ-yı vahdetdür ki yoğdur hadd ü pâyanı

Kaçan idrâk ider mahlûk olan 'ilmîni Hallâk'ıuñ
İhâta ide mi kaere olan hiç baır-i 'ummânı

İrüşse zerrece rûy-ı zemîne zâtuñ envârı
Olur nûrına pervâne cihânuñ mihr-i tâbânı

* Koyub bu 'ilm-i eşyâyı vuşûl-ı Hâkık olan kullar *

* İderler Seyfiyâ anlar kamu 'arş üzre cevelânı *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. — — — / . — — — / . — — —

Muhammed tayyib ü tahir kamudan
Bizi ol kırtarırserdür tamudan

Yoğ-idi anda ahlâk-ı zemâyim
'İbâdet [ü] tât idi işi dâyim

Dir-idi günde yetmiş kerre ol şâh
Cenâb-ı Hâzret'e "Estagfirullâh"

Bize bu sırrı taqrîr eyleyediñ
Yine rûhânî sözler söyleyediñ

'Aceb birden baña itdüñ su'âli
Nedir imdi bilün bunuñ me'âli

Günâh için değıldir Mu'stafa'nun
Hudâ'ya dâ'im istiğfârı anun

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Kaçan kim vâridâtı kibriyâdan
Bugün bir feyz irişeydi Hudâ'dan

Bugünkü feyz idrâk ide rûşen
Hicâb olurdı evvelki irişen

Anun def'ine istiğfâr iderdi
Aradan kıurı ol perde giderdi

Teraqqî eyleyüb kıurbı visâle
Karıb olurdı her gün ittisâle

* Eger evvel eger âhir demâdem *

* Budur ben bildiğüm vallâhü A'lem *

Der-sıfat-ı medh-i münâsib-hâl

Cemî' dertlere dermân Muhammed
Cihân ten gibi aña cân Muhammed

Zemîn ü âsmân olmazdı peydâ
Senüñ-çün oldı bu evvân Muḥammed

Günehkâr ümmetiñe kııl şefâ'at
Su'âl itdiği vaqt ğufrân Muḥammed

Vücûduñ mażhar-ı nûr-ı ilâhî
Yüzüñdür Süre-i Raḥmân Muḥammed

* Senüñ Seyyid Niżâmoğlı kşuluñdur *
* Hiç âzâd eyleme sultân Muḥammed *

Şalât oldı çü men'-i faḥş [ü] münker
Niçün dinildi "Zikrüllâhü ekber"

'İbâdet-i ekber-i erkân-ı İslâm
Nedendür ekber oldı zikr-i 'Allâm

Bu sırrı daḥı ger rûşen ideydüñ
Göñül mülkün kşamu gülşen ideydüñ

Su'âl itdüñ baña sırr-ı kşadîmi
İşit imdi Şırât-ı Müstaḳîm'i

Kşaçan-kim bir kişi eursa nemâza
Cenâb-ı Ğazret-i Ğaḳḳ'a niyâza

Dise el kşaldırub Allâhü Ekber
Görünmez anda hiç faḥşâ' [ü] münker

Beden-i ḥalḳuñ nażargâḥ yeridür
Anuñ-çün fuḥş [ü] münkerden berîdür

Nażargâḥ-ı Ğudâ'dur kşalb-i insân
Ki andan yol bulnur Ğaḳḳ'a her ân

Şu kim faḥşâ' [ü] münker bâṭındur
Saña bâṭın didi-kim ƙalb evidür

Anı men' idemez žâhir 'ibâdet
Gerekse eylesün biñ kerre tâ'at

Allâh' uñ žikri şeyṭânı eridür
Ki ya'nî ƙalbi münkerden arıdur

Olur dil-i levḥ anuñla mücellâ
İrişür soñra envâr-ı tecellâ

* Anuñ-çün oldı "Žikrüllâhü ekber" *

* Anı žikr ile žâhir [ü] bâṭın ezber *

* Şi'r-i gûyende *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

İlâhî nefsi emmârem yaƙarsuñ âteş-i lâ'dan
Tolar bu hâne-i ƙalbüm benüm envâr-ı illâ'dan

İdenler žikr Mevlâ'yı bulurlar câh-ı a'lâyı
Ƙomayadan dâr-ı dünyâyı nasıbi olmaz 'uƙbâdan

Eger bildünse Hallâƙ'ı idersün 'ömrini bâƙî
Olurmuş Hızır aña sâƙî içün bu câm-ı saḥbâdan

Ƙaçan-kim eylese hayrı veyâhüd sehv-ile şerri
Görür maḥsûlüni fevrî bilen ta'bîr-i rü'yâdan

* Yürî Allâh'ı žikr eyle ne ise Hâƙƙ'a şükr eyle *

* Olursuñ Seyfi fikr eyle ferâğat eyle dünyâdan *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Niçün Maḥşer yerinde ḥalk-ı 'âlem
 Kaçarlar birbirinden ibn-i Âdem

Bu sırruñ remzine vâkıf olayduñ
 Bunuñ daḥı nedür aḥluñ bileydüñ

Su'âl itdüñ cevâbıñ diñle benden
 Kimesne kaçmaya Maḥşer'de senden

Muḥammed ümmetinden evvel ümmet
 Kaçan kim bir günâh itseler elbet

Dönerdi yüzleri ḥayvân yüzine
 Gel imdi i'tikâd it Ḥaḳḳ sözine

Muḥammed ümmetine olmaz ol iş
 Bizüm Peyğamber'e Ḥaḳḳ itdi bahşîş

Kaçan-kim nâgehân bir şuc iderler
 Özine yâhûd gayra güc iderler

Olurmuş mesh-i bâtin anlara bil
 Ki sen-de mesh-i bâtından ḥâzer kııl

Kaçan kim dünyâda olsañ dil-âzâr
 Kıyâmet'de yüzüñ müziye beñzer

Ḥarâma kırılmayub elin şunanlar
 Olurmuş şekl-i ḥinzîra dönenler

Muḥabbet eyleyen dünyâyâ bunda
 Yüzi kelb yüzine dönermiş anda

Ḥarîs olma şakîn cem'ine mâlüñ
 Kañınca ḥâline dönmeye ḥâlüñ

Şaķın ğill-i ĥased itmekden öziñi
Soğlucan gibi görürsün yüziñi

Bilürlerdi seni ķavmün cihânda
Görürler sûretün mesh olmuş anda

Yüzün gördükleri gibi kaçarlar
Olursañ cânları senden geçerler

Ne kim ĥalk itdi Hâlik-i Evvel [ü] Âhir
Eyü yâdlu ne ise gizli žâhir

Bularun cem' idüb aĥlâķîmî Ĥaķķ
Ķodı bal-ķovasında añla muĤlaķ

Ķaçan nefsünle cismün el bir eyler
Hemân emmâre fi'lün tedbîr eyler

Gelür bi'l-fîle aĥlâķ-ı zemâyim
Ķalursañ sûreti ĥayvânda dâ'im

Eger rü'yânda bir ĥayvân görürseñ
Senün fi'ilindür añlayı bilürseñ

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Uyurken seni incidse bir arslan
Hücüm itse veyâhûd saña ķaplan

Ĥîsâruñ-derinden kaçub girersün
Uyanur kendüni sıĥhatde görürsün

Bilürsüñ yıqılur bu qal'a-i ten
Tedârük itmedüñ ahvâlün erken

Hücûm itdükde düşmenler n'idersüñ
Hîsârün yoq kaçub qande gidersüñ

Saña hiç kimse anda yardım itmez
Senüñle bundan anda kimse gitmez

Ne fi'il itdünse hey biçâre bunda
Anuñla hâşr olursuñ yârün anda

Var imdi elde iken ma'nî-i sûret
Çalış kendiñe bir muhkem hîsâr it

Anı bekleyeler dâ'im felekler
İçinde qâ'im olalar melekler

Qaçan rûha itâ'at itse nefsün
Kelâmüllâh olur dilekde lafzuñ

Melekler hâsıl olur ol sözüñden
Feriştehler hicâb eyler yüzüñden

Ecel topı irişse nâgehânî
Yıqılrsa qal'a-i cismün revânı

'Adüvvler seni aluben kaçarlar
Yidi tamu sekiz cennet geçerler

Seni ma'sûkuña vâsıl iderler
Murâduñ ne ise hâsıl iderler

2.5.10. * Şi'r-i Münâsib-Hâl-i Gûyende *

(Mefûlü-Mefâilü-Mefâilü-Fe'ülün)

— — . / . — — . / . — — . / . — —

Cânân iline zînet için cân iledürler
Dîdâr-ı Hâkîk'ı görmeğe insân iledürler

Yûsuf gibi şâh olduñsa eger Mısr-ı vücûda
Dil-i Ya'kûb'uña ismüñi andan iledürler

Şunlar ki nedür bilmediler 'ilm-i ledünni
İnsân getürüb dünyâya hâyvân iledürler

Her kim-ki içer bunda mey-i 'aşk-ı İlâhî
Ol 'âleme ol 'âşıkı mestân iledürler

Manşûr gibi her kim-ki diye dâ'im "Ene'l-Hâkîk"
Dost zülfine dâr itmeğe 'üryân iledürler

Çorçutma bizi nâr-ı cahîm ile vâ'iz
'Aşk-ı ehl gözi yaşını 'ummân iledürler

* Seyfi kime kim telkîn irer Ümmî Sinân'dan *
* Giryân getürüb dünyâya handân iledürler *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. — — — / . — — — / . — —

Nedendür pes bu eâlibler demâdem
[V]ururlar ma'rifetde rü'yâda dem

Mu'âbık düşmedi âyet sözine
'Aceb sâlikleriñ dahı sözine

Bu remzüñ sırrını her kişi bilmez
Bu baħrũñ gevherũñ her baħrĩ bilmez

(Mefâ'îlũn-Mefâ'îlũn-Fe'ûlũn)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Bizim-çũn bir başar var bir başiret
Bulnur bir kişide ma'nĩ-i řũret

Başarla kimse itmez Ħaķķ'ı idrâk
Anuñ-çũn didi "aħmedũ mâ-'arafnâk[e]"

Kaçan kim Ħaķķ saña virdi başiret
Ki ya'nĩ ma'nide mahv olsa řũret

* Anuñla görünũrmüş nũr-ı Mevlâ *

* Olurmuş menzilũñ a'lâdan a'lâ *

* şi'r-gũyende *

(Fâ'ilâtũn-Fâ'ilâtũn-Fâ'ilũn)

_ . _ _ _ / _ . _ _ _ / _ . _

Yâ ilâhĩ cümle sensũñ cümle sen
Señ dururken diyemezem baña ben

Zât-ı Ħaķķ'a vâsil olmaz ol kişi
Geçmeyince cümle kendi kendiden

Rũ'yeti didâr-ı dost olmaz nařĩb
Nâr-ı 'aşķa yanmayınca bu beden

Cümle varluķ varluęuñdur varı yoķ
Varluęuñdur varı yoğı var iden

Ben baña bakşam görünmez baña ben
Görinen didâr-ı Hâkık'dur cümle ten

Ben-de bilmedüm-ki bilinmez yâreden
Kişi kendi çıkmayınca âreden

* Görinen Hâkık'dur gören Hâkık gösteren *

* Yâ Nizâmoglı iki görmek neden *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Getürmediğini yerler ü gökler
Getürdi anı Âdemoğlı dirler

Emânetdür boyun virüb getürdi
Hâkık'ın emriñi yerine getürdi

Niçün dinildi câhil zâlim aña
Haber virseñ bunuñ sırrından baña

İşit imdi bu esrârın rümûzuñ
Saña keşf idin sırrın künûzuñ

Bu mahlûkât-ı âlemden çün Âdem
Mufazzal oldı dahı hem mükerrem

Hâkık'ın 'arz itdiği halqa emânet
'Azîz vehm-i şerîf-idi be-gâyet

Gerekdür pâk olanı getüre pâk
Getürmedi anı bu arz [ü] eflâk

* Hudâ kalb itmedi bunlara el-hâkık *

* Anuñ-çün itdiler ibâ vü eşfâk *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Benî Âdem'de vardur 'âlem-i dil
Göñül dirler anuñ bir adına bil

Evlâdur mü'minüñ kalbi cihândan
Ki ya'nî bu zemîn ü âsmândan

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Êakîkât sırrına andan ayrılır
Cemâl-i Zû'l-Celâl andan görünür

Bu ervâhı Beşer-i Evvel'de zâhir
Emânet emrine olmuşdı hâzır

Küdûrâtı tabî'atle çü Mevlâ
Mükedder itmeğe ervâh ma'hzâ

Bedenle münğamis kıldı buları
Olundı ğafleti nisyân-ı târî

'Alâyık bunlara kayd oldı ğâyet
Unudulı hemnâm ol emânet

Anuñ-çün bunlara dinildi câhil
Unutmaz eylediği 'ahd-i kâmil

Emânet sırruñ idrâk itmeyenler
Êakıķ'uñ didiği yola gitmeyenler

Çamu nefsine žulm itmüş olurlar
Cehennem'den yaña gitmiş olurlar

* Emânet sırrına olmazsañ 'âlim *

* Dinilür Rûz-ı Maḥşer saña žâlim *

* Şi'r-i münâsib-hâl-gûyende *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

— — — / . — — — / . — — — / . — — —

Emânet toḡuna cânlar ezel çün tutdı gerdânı

Bize luḡfuñla kuvvet vir olunca tutavuz anı

Çeker 'aşḡuñ yükiñ ırmaz senüñ 'âşıḡlarıñ dâ'im

Şımazlar emrini hergiz virürler yolña cânı

İlâhî zâtuñ envârı muhît-i "Küllü şey'in" olmuş

Gözüm her ḡande kim baḡsa görünür nûr-ı Sübhânî

Sücûd it vech-i Raḡmân'a tekebbür olma ey nefsum

Şınub emrini Allâh'ıñ şaḡın ḡıll olma şeytânî

* Behey Seyfi 'acâyıbdür bu bir sırrı ḡavâ'ıbdür *

* Bu derdüñ kim ıyar zevküñ nedür derdine dermânı *

Tefekkürü sâ'atü ḡayr min 'ibâdeti elfi senetin

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. — — — / . — — — / . — — —

Tefekkür itmeden olmaḡa ḡâ'im

Tezekkür eylemek pek ḡaḡḡ'ı dâ'im

Açar zıkr eylemek gönül göziñi
Saña hem gösterür ma'nî yüzini

Tefekkür kim şevâba ola aķreb
Gönül gözi ile görmek gerek heb

Çamu eşyâ-yı ğaybiyye ne kim var
Gönül gözüyle görünür ne kim var

* Muvâfıķdur dimüşler zıkre anı *
* 'Ayân itmüş meşâyih bu beyânı *

*Tefekkerü fi'l-âlâ'illâh ve lâ tetefekkerûfî Zâtillâh

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ki zîrâ ol muķaddes Zât-ı Pâk'i
Çaçan fikr ide bu insân-ı hâki

* Tefekküden tezekkür efzal oldı *
* Hâķîķat añlayanlar böyle bildi

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Budur ol ıayyib ü ıâhir kelime

Müyesser okser ķalb-i selime

Ki aşlı şâbit anuñ fer'i gökde
Anı zıkr eyler îmân ehli yirde

Devâm-ile yumuşar yiri göñlüñ
Habâşetden olur hem arı göñlüñ

Çurılur tevâhdüñ ol yirde tahtı
Köküyle yıqılur nefsiñ dırahtı

Şunuñ gibi marîz olsa bir âdem
Ki andan gitmese hastelük her dem

Tabîb ol kişiye virürse şerbet
Bulser o kişi elbetde sıhhat

Marazdur sendeki nefsiñ hevâsı
Çıkardı seni başdan itdi 'âsî

Var imdi bir tabîbden iste dermân
Senüñ derdine dermân ide her ân

* Saña telkîn ide tevâhd darbı *

* Kılasuñ leşker-i nefsiñle hârbi *

2.5.11. * Şi'r-i Ta'rîf-i Kelime-i Tevâhd-i Bârî Te'âlâ *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Hidâyet bâbınuñ miftâh-ı tevâhd
Hâkıkat 'âleminüñ râh-ı tevâhd

Giderür mülk-i dilden mâsivâyı
Çomaz ma'siyet hiç vallâhi tevâhd

'Adâlet yüridür dil 'âlemine
Eger olursa gönlüñ şâh-ı tevâhd

Kelâm-ı lâ'da 'âlem mahv olur heb
O vaqt isbât ider Allâh'ı tevâhd

Qarağı qalbüne virür ziyâ'ı
Göñül göğünde toğa mâh-ı tevhîd

Qıyâmet Güni kamu heybetinden
Halâs eyler seni billâhi tevhîd

* Dilinde zıkr sensün gice gündüz *
* Ulaşdur Hâkîk'a Seyfüllâh'ı tevhîd *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Qaçan bir kişi qorqar Rabb senden
Qıyâmet Güni qalkıncaq yerinden

Muqarrer olur ol kişiye rahmet
Virilürmüş dahı hem iki Cennet

Biri zâhirde Hâkîk'dan qorqdığı-çün
Hâkîk'ın nehy itdiğün terk itdiği-çün

Anuñ-çün var-imiş bir ulu Cennet
Ki vardur yimek içmek anda lezzet

Biri bâtinde qorqarsuñ Hudâ'dan
Derûnuñda yoğ-ise mâsivâdan

* İrişür Hâzret-i Hâkîk'ın qatında*
* Girersün dost cemâli cennetine *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Göziñe görünür işbu âfâk
Ne-kim halk itdi ise anda Hallâk

Gerek 'ulvî gerek süflî birâder
Mişâli sende dahı var muḳarrer

Ĥicâb olmuş velî bu nefis [ü] irâde
Anıñ-çün sâlik irüşmez murâda

Ḳaçan ref' olsa bu nefsüñhicâbı
Görinür dost elinüñ âftâbı

* Bulınur enfüsünde cümle eşyâ *

* Olur zâhirdeki bâtında peydâ *

* Şi'r-i münâsib-hâl-gûyende *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

— — — / . — — — / . — — — / . — — —

Naẓar ḳııl ḳudret-i Ĥaḳḳ'a * yaratdı çünki insânı
Aña ḳalb eyleyüb i'tâ * idindi âyîne anı

'Acâyib ḳaıredür ümm * bulınur nice biñ deryâ

'Acâyib zerredür kim var * nice hûrşîd-i rahşânî

Ĥicâb oldı ara yerde * benüm bu nefis-i bed-kârum

Aradan perde ref' olub * görünse cânımuñ cânı

Vaıtan terk eyleyüb düşdüñ * diyâr-ı ğurbete añsuz

Yine 'azm eylerüz anda * ḳoyub dünyâ-yı vîrânî

* Eger Seyyid Nizâmoĝlı dilerseñ vuşlat-ı Bârî *

* Ferâĝat eyle sen senden * bulasın sende sen anı *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. — — — / . — — — / . — — —

Kaçan kim açılır gönlün kulağı
Vişâl-i yâr olur gönlün turağı

Göñülle istimâ' it nutk-ı Hâkık'ı
Dilerseñ cânib-i Hâkık'a terakkî

Kaçan kim sâlikün göñli işide
Koyun eğri yolu doğruya gide

Budur göñül kulağın vişâli
İşit imdi nicedür vaşf-ı hâli

Başından şâhînüñ borkün çıkarub
Salarlar bir şikâre anı varub

Gözünden gitdiği gibi hicâbı
Düşer ol şâhîne av ıztırâbı

Karâr itmez şikârın almayınca
Harîs oldığı saydı bulmayınca

Şuña ki irişe vecd-i ilâhî
Mübeddel ola kalbine salâhı

Sükûn itmez gezer ma'nî yüzüyle
Mağâmın görmeyince cân gözüyle

Benüm devrânımı inkâr idenler
Baña rakş idici rakşâs diyenler

Görünmez Hâkık yüzi bâtil gözüyle
Kimesne okumaz 'aşkı yazıyla

Kimesne bâdı görmez hiç esince
Velî her zerre rakş [v]urur önünce

Temevvüc ide mi yok yire deryâ
Döner mi kendide bu çerh-i bînâ

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Egerçi zâhiren oğur yazarsuñ
Rümûz-ı 'aşk bilmezsüñ sezersüñ

Añarsuñ baluñ adını yemezsüñ
'Aceb bal var mıdur ola dimezsüñ

Eger diñlerseñ 'aşk ehli cevâbuñ
Oğursuñ levh-i mahfûzuñ kitâbuñ

Girüb dil mülküni seyrân idersüñ
Çıķub 'arş üstine cevelân idersüñ

* Melekler devr ider 'arşı görürsüñ *

* Hemân sen-dahı devrânı olursuñ *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Semâ'ı görünce dir ey merd-i âķil
Tevâcüd-i 'aşk-ı hâletdür yiriñ bil

Vücûdudur semâ'ıñ yirin añla
Beyânuñ ideyüm fi'l-cümle diñle

Tevâcüd ehli işitse çü anı
Düşer cismine 'aşk-ıñ ızetirâbı

Değirmen çerhine beñzer mişâli
'Acedür ey birâder 'aşk-hâli

Ziyâde olsa çerhûñsuyı tâlib
Olur devrânı anuñ dañı ğâlib

Birisi ehl-i devrânıñ vücûdı
İderler Hâzret-i Hâkîk'a sücûdı

Bular tefsîr-i insândan oğurlar
Cihânıñ 'ilmini cândan oğurlar

Görürler hayr ü şerrüñ ne kim var
Anuñ-çün oldı bunlar ehl-i esrâr

Günâhuñ cümle zîkr ile yıkarlar
Dañı var mı deyu kalbe bakarlar

Eger var ise az çok mâsivâdan
Görinürse dañı bâd-ı hevâdan

Anuñ def'ine dünyâda yanarlar
Şikâyet eyleyüb Hâkîk'a dönerler

İrüşse bunlara nefsüñ şudâ'ı
İderler ihtiyâr ile semâ'ı

Şular kim ideler nefsânî devrânı
Mübeddel olsa tahkîlka her ân

* Ha-tâdur aña devrân itse ğâyet *

* Meger bir ehl-i Hâkîk ide delâlet *

2.5.12. * Şi'r-Der-Vaáf-ı Devrân-Gûyende *

(Müstefilün- Müstefilün- Müstefilün- Müstefilün)

— — . — / — — . — / — — . — / — — . —

Zâhid bize dahî eyleme * hem zühd hem takvâ bizüz
Keşret-i gammdan kırtılan * şol 'âşık-ı yektâ bizüz

Biz bu fenâdan geçmişiz * dâr-ı beķâyâ göçmişiz
Vaĥdet şerâbuñ içmişiz * şol mest-i bî-pâyân bizüz

Oķumadık biz hiç kitâb * kemdür viren bize cevâb
Yarıki gün Yevmü'l-Hisâb * hem müftî hem mollâ bizüz

'Ârifleriz 'âşıklarız * biz hıżmete lâyıklarız
Her dâ'im uyanıklarız * Hâķķ'ı gören bînâ bizüz

Seyfi cihânuñ hîkmetüñ * bildüñ ķamu mâhiyetüñ
Gelsün görenler sûretüñ * âyîne-i cilâ bizüz

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Hudâ'dan ķorķmanıñ budur nişânı
Tutasıñ emrini anuñ revânı

Eger ķorķmaķ ziyâde olsa andan
Gelür emrini tutmaķ dahî senden

Anuñ emrini tutmaķdan ol âgâh
Dilerseñ olmağla 'âlim-billâh

Budur 'âlem ki ide nefse ķahrı
Ķıla emmâreye ğayetde cebri

Hudâ'dan ķorķmayañ emrüñ yerine
Getürmezse Ķıyâmet'de yerine

Ğurûr itmeye baķub cebesine
Ĥarîs olmaya dünyâ cîfesine

* Giriftâr olmaya kıaydı cihâna *

* Harîd'âr ola 'ömr-i câvidâna *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Fenâyî ol fenâyî ol fenâyî

Dilerseñ bulmağa mülk-i beķâyı

Yüri sen senlüği terk eyle dervîş

Müyesser ola tâ görmek Hudâ'yı

Muhammed Muṣṭafâ nûrına mażhar

Bulursuñ pek yapış bir evliyâyı

Ḳulı Ḳurbân ol var cân ü dilden

Gider gitsün gönülden mâsivâyı

Bu dil pâzârı yol pâzârı dirler

Bu dergâhda Ḳabûl olmaz mürâyî

Eger dertli iseñ var bir tabîbe

Oñulmaz derdiñe iste devâyı

* Varılmaz Seyfî yol menzil alınmaz *

* İdinmeyince rehber Muṣṭafâ'yı *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Farîķ-i Hâķķ'a ger tâlib basarsa

Ecel yili añna añsuz eserse

Muḳarrer ḥâcı hem ğâzî olurmuş
Şehâdet menzilüñ daḥı bulurmuş

İderler idi nefis-ile cihâdı
'Aceb-mi ğâzîler dinilse adı

Vefât itse kişi 'aşk içre nâgâh
Şehâdet menzilüñ virürmüş Allâh

Çağan kim tâlib-i Hâḳḳ yolsa gelse
İrişmeden murâda anlar olsa

* Hâḳîḳat ka'besi ḥâcılarıdur *

* Resûl'üñ ümmet-i nâcileridür *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Şoğutsa göñlüni nefsüñ hevâsı
İhâta eylese ḳalbüñ ma'nâsı

Derûnuñtoñsa emmâre ḳışıyla
Ki ya'nî nefis-i bed-şûmuñ işiyle

Çağan kim zikre tâlib olsa meşğûl
Olur ḳalbi anuñğâyetde ma'ḳûl

Eriyüb toñları göñlüñ yumuşar
Muḥabbet toḥm[ı] andan soñra düşer

* Biter ol yirde rûhânî günâhı *

* Şu'ûd eyler ḥâḳîḳat mihr [ü] mâhı *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Şadr kim dinilür dil 'âlemidür
Anuñ 'ilmüñ bilenler âdemidür

Kaçan kim olsa kalbün inşirâhı
İner ol kalbe envâr-ı İlâhî

Gönül kim inşirâh olsa ziyâde
Dañı feyz irer 'akl-ı ma'ade

Olur zıkr ile i'tmînân kalbün
Okursañ kendi kendiñden kitâbuñ

Mücerred dimekle olmaz ammâ
Nedür bilmek gerek tevâhîde ma'nâ

Kaçan bir kişi şusuz olsa gâyet
Añarsa şuyun aduñ bî-nihâyet

Şusuzluğ ol kişiden zâ'il olmaz
Nitekim içmek için şuyı bulmaz

Kaçan-kim zıkre meşğül olsa e'âlib
Olur zühd ü salâhı dañı gâlib

* Kılur kalbine i'tmînân hâsıl *

* Olur zevk-i vişâle dañı vâsıl *

(Mefâ'ülün-Mefâ'ülün-Fe'ülün)

· _ _ _ / · _ _ _ / · _ _ _

Gönül tahtında kim nefsün hevâsı
Bulnursa dinilür saña 'âsî

Revâ mıdur bu nefsün dîvine señ
Çıkarub hâtemiñi virmek elden

Dîve tapucılardan oldı aduñ
Ki zîrâ nefsüne uymağ murâduñ

Kaçan dil mülküni nefis itse temlik
O yiri rûhuñ idinmez dañı mülk

Şunuñ gibi bir 'avret alsa âdem
Nikâhı içre anuñ olsa âdem

Biri dañı anı 'ağd itse olmaz
Şer'at ehli olan bunı kılmaz

Göñülden itmese nefsün ferâğat
İrişmez kalbüñe rûhânî hâlet

* Göñül kim şâf ola kibr ü riyâdan *

* Aña feyz irer elbet Kibriyâ'dan *

* Şi'r-i münâsib-hâl-gûyende *

(Mefâ'îlün-Mefâ'îlün- Mefâ'îlün-Mefâ'îlün)

— — — / . — — — / . — — — / . — — —

Bilürsün kendiñi olduñ göñül mülk-i Süleymân'ı
Serâser mülkiñe fermân o yiriñ mîrmîrânı

Yüri rûhuñla me'nûs ol hevâ-yı nefisine uyma
Elüñden hâtemüñ eldür alur ol dîv-i yâbânî

Temâşâ eyle gör kalbüñ 'aceb mülk-i mu'ażzamdur
Bulnur mağrib ü maşrıq [ü] Şemerķand [ü] Horâsân'ı

Bağub ârâyiş-i dehre şakın aldanma fânîdür
Yürü bir nefse dil vir kim anı nağış itmedi fânî

* Cenâb-ı Hâzret'e çünkim teveccüh eyledüñ Seyfi *

* İnce vuslat-ı yâre şo ağısuñ gözleri kanı *

Meşnevî-güyende

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

'İlmde râsih olan aña kimdür
Hâkikat 'âleminün âdemidür

Virüb bu pîrezen dehre talâkı
Anuñ-çün itdiler idrâk Hâkık'ı

Cemî ilm-i eşyâyı bilürler
Kamusuñ kendiden te'vî kıllurlar

Bilürler zâhir 'ilminün žuhûruñ
Ki ya'nî kendinün keşf-i şubûrun

Bulurlar bâdemi şabuñ yimezler
Görüb eşinı içidir dimezler

Ufadub şabını içüñ bulurlar
Şıkarlar yağını dahı alurlar

Cevâbum añladuñsa merd-i 'âkil
Yürü zâhirde şalma bâtinı bil

* 'Ulûm-ı şalbi bunda añlayı gör *

* Kıyâmet Güni olmaya gözüñ kör *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Sübül kim didi Hâkık eh mâh-ı tal'at
Şerî'atdür Farîkatdür Hâkîkat

Şerî'at bendi ile nefsi bend it
Farîkatde Farîk-i Hâkık'a 'azm it

Hâkîkat gönli ile kat'-ı menzil
İderseñ irişürsün Hâzret'e bil

Bu cismânî vü nefsânî hevâlar
Dahı envâ' dürlü mâsivâlar

* Ara yerde hicâb olmasa bunlar *
* Görürdi Hâkık'ı bî-perde erenler *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Gönül gözi eger görmezse bunda
Görünmez saña Hâkık envârı anda

İderseñ bunda tahsîl-i basîret
Müyesser olur anda dahı rü'yet

Bugün yarın görenler bunda ey yâr
Görinür yarın elbet aña didâr

Gören göz Hâkık'ı bil insân gözidür
Şakıñsanma ki bu hayvân gözidür

2.5.13. Şi'r-i Nasîhat-Âmîz-Gûyende

(Fâ'ilâtün -Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilün)

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Hâb-ı gâfletden gözüñ aç kendüñ idrâk ide gör
 Üstüvâñı fehm idüb gel sineñi çâk ide gör

'Âlem-i kâlbüñde isterseñ tecellâ ide Hâkık
 Sil süpür dil şehrini sultân için pâk ide gör

Gel tekebbür olma şeytân gibi görün kendiñi
 Secde toprağa olundı kendini hâk ide gör

Derde düş derdüñ yog-ise bize dermân derdedür
 'Aşk-ı Hâkık'dan gâfil olma dide gamm-nâk ide gör

* Nefsüñ ejderhâsı Seyyid Seyfî yutmasuñ seni *

* Zikr-i Hâkık'ı dâ'imâ diliñde tiryâk ide gör *

(Mefâ'ülün-Mefâ'ülün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Virenler Âhiret mülküñharâba
 Muqayyed olmayañ hergiz şevâba

Fenâ mülküni ma'mûr eyleyenler
 Hâkîkat 'âlemüñ hor eyleyenler

Bu fânî sûreti zînet kılanlar
 Cihânı kendine cennet kılanlar

Hârîs olan kişiler mülk ü mâle
 Muhabbet eyleyen ehl ü 'iyâle

Şanur mısıñ Hâkık'a utduñ yüziñi
 Nażar kııl putperest itdüñ öziñi

Uyub bu nefsimüz şerrine her ân
 İderüz Âhiret mülkini vîrân

* ‘Aceb-mi bize žâlim dise Allâh *
 * Muĥâlîfdür işimüz aña her gâh *

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Cihân içinde var ba’zı kişiler
 Kaçan Ĥaqq’a muvâfıq bir iş işler

Anı Ĥallâk-ı ‘Âlem’den bilürler
 Şükürler eyleyüb tâtat kırlurlar

Kaçan kim bir ĥatâ olunsa sâdır
 Dimezler bunı dahı virdi Kâdir

Varurlar nefesine isnâd iderler
 Senüñdür şuc deyu feryâd iderler

* Bunı nef eylemüş Bârî Te’âlâ *
 * Nażar kııl görendür âtîde ma’nâ *

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Ve lîkin ĥayradur Ĥaqq’uñ nızâsı
 Ĥabâşetdür bu nefsüñ muqtezâsı

Var imdi muqtezâ-yı nefse uyma
 Öziñi göz göre tamuya şalma

Girersüñ nefsüne uyub vebâle
 Şaqq’uñ ĥayl itme taqdire ĥavâle

(Mefâ’îlün-Mefâ’îlün-Fe’ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Anuñ-çün Âdem'e olundı rahmet
Ha  suñ kendine itdi iz  fet

Olundı çünki ol ibl se la'net
G n huñ itdi ta  dire h v let

 ular kim H zret-i H k k' uñ  uludur
Eger  ullu da olursa velidür

A a çünki muh bbet itdün izh r
Var imdi emrini terk itme zinh r

Eger ma'  ku a '   k olayduñ
Ne ise h zmet anuñ göreydün

*  az y-ile  ader bah şinden itme *

* Delik bilmedi n yerlerden  tme *

(Mef 'ilün-Mef 'ilün-Fe' l n)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gönül a ı lı ındandur mu arrer
Seh vet oldı ı sende bir der

Açılsa z kr-ile gönlün be-  yet
Bulunur sende hul -ile seh vet

Gönül kim m nke if olsa  af ya
Elünde m nke if olur seh ya

Gönül açılsa tev h d-i H d 'dan
Gider ol nefs n açığı aradan

Seh vet ehline h l ehli dirler
Muh bbet itmedi d ny ya anlar

Hasîs olub diseñ hâl ehliyüm ben
Yalancısuañ yalancısuañ dirüm ben

Cilâ-yı kalb olursa sende her ân
Ziyâde okser kalbünde îmân

Tevekkülle Hâkık'a itmek niyâzı
Hużûr-ı kalble kıılmağ nemâzı

Ve hem kesb itmeyüb dünyâ vebâlün
Taşadduğ eylemek fuğarâya mâlün

* Derûna zikri tebdil itmedendür *

* Göñülden hubb-ı dünyâ gitmedendür *

2.5.14. Şi'r-i Nefrîn-Hâl-i Gerdûn

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

— — — / . — — — / . — — — / . — — —

Bu dünyânuñ hayâline şakuñ aldanma ey gönlüm
Anuñ mekrine âline şakuñ aldanma ey gönlüm

Belâdur balı dünyânuñ fenâdur devlet [ü] tahtı
Bunuñ mülkine mâline şakuñaldanma ey gönlüm

Bu dünyânuñ hevâsına heves itme hebâdur heb
Yalandur kııl [ü] kâline şakuñaldanma ey gönlüm

Olursañ 'âlemün şâh-ı cihânı 'akıbet mevtdür
Fenâdur ittisâline şakuñ aldanma ey gönlüm

* Eliñ çek Şeyh Nizâmoglı bu dehr-i pîrezenden sen *

* 'Azâb çoğ vebâline şakuñ aldanma ey gönlüm *

Ûul olan kişiye Mevlâ'ya elbet
Gerekdür tâ ide olunca hıızmet

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Halâs olub bu nefsün hııdmetinden
İrağ olma ŝaķuñ Hâķķ Hâzreti'nden

Yaķın-ile vişâle iresin sen
Ki ya'nî dost cemâlün göresin sen

Ûaçan ķalbünde tevâid olsa bünyâd
Olursın hıızmet-i nefsünden âzâd

Eger ķalbün evinde źerre deñli
Bulunsa fi'il-i nefsün hâbbe deñli

* Daħı ķul sin-ki âzâd olmamıŝsın *

* Huzûra irişüb şâd olmamıŝsın *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Ûaçan bir kişi itse nefsün idrâk
Bilürmüŝ ol kişi Allâh'ını pâk

Budur bilmek ola nefsini 'ârif
Daħı kesb ide rûhânî ma'ârif

Ki ya'nî nefsün 'aybını bile ol
Anuñ ıslâhı üzre ola meşğül

Eşer-i ķalemiyye nefsânî hevâdan
Teberrâ eyleye bu mâsivâdan

Kaçan bir kuş kafesden olsa âzâd
Olur ol-dem be-ğâyet hurrem ü şâd

Hemân gökden yaña pervâz ider ol
Görür her cânibüñ kânde gider yol

Gidicek âreden nefsün 'uyûbı
Bilürsin sen-de Ğaffârü'z-Zünûb'ı

Bu nefsi nice ta'bîr eylemişler
Beyânuñ dürlü dürlü söylemişler

* Benüm 'aqlum buña yetişdi ancağ *
* Eger 'aybuñ bilürseñ bilinür Hâğğ *
* Eger 'aybuñ bilürseñ bilinür Hâğğ *

Şi'r-i münâsib-hâl-güyende

(Fâ'ilâtün -Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Kim-ki bilmez kendüzüñ ma'bûd bilmez n'idüğüñ
Bu cihâna gelmeden mağsûd bilmez n'idüğüñ

Şûret-i Raĥmân'ı kim her yerde hâzır görmedi
Câhil ü nâdândur ol mevcûdbilmez n'idüğüñ

Kim-ki "Vescüd vağterib" sırrından âğâh olmadı
Emr-i Hâğğ'ı terk iden merdûdbilmez n'idüğüñ

Mü'minüñ kalbi nağargâh-ı Hudâ'dur bilmeyen
Bî-ĥaberdür sâcid ü Mescûd'ı bilmez n'idüğüñ

* 'Ömrinüñ sermâyesin Seyfi hevâ şarf eyleme *
* Ol basîretsüz zebânı sûd bilmez n'idüğüñ *

* Ömrinüñ sermâyesin Seyfi hevâ şarf eyleme *
* Ol basîretsüz zebânı sûd bilmez n'idüğüñ *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

İşitmüş Muştafâ'dan İbni Mes'ûd
Ana rahminde iken virdi Ma'bûd

Şakâvet hem sa'âdet bir kişiye
Gerek erkeğe ve gerek dişiye

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ûlün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

İşitdün-mi nedür ol Fahr-i Âlem
Kaçan-kim halk olundı işbu Âdem

Kamusuñ itdi İslâm üzre Hâlık
Ne ise evvel âhir bu halâyık

Yehûdî olsa anlaruñ atası
Girer ol dine elbet olur 'âsî

Ana rahminde yazılsa şakâvet
Müyesser olsa hem anda sa'âdet

Nice iderdi atası anası
Yehûdî zındıka dañı Mecûsî

İki söz birbirine muhâlif
Beyân itse bu sırrı bize 'ârif

İşit imdi virem saña tesellâ
Muhâlif düşmedi bu iki ma'nâ

Murâd olan baından baın tendür
Sa'âdet andaki kesbi hasendür

Şakâvet-i nefse uymağdur hâzer kııl
İresuñ nefsi baş Hâkık'a güzer kııl

Foğunca tıfl-ı cân bu ba'n-ı tenden
Sa'adet sorulur vallâhi senden

* Şekâvet ehline rahmet olur mı *

* Uyanlar nefesine Cennet bulur mı *

Bize Hâkık şâh tarmardan çok yakındur
Karîb olan ilâh'a ehl-i dindür

'Aceb seyri ilâllâh seyri fillâh
Nice râst geliser seyri me'allâh

Hudâ çünküm münezzehe cümle şeyden
Nice gelür me'allâh seyri senden

'Aceb gördüm seni ey nûr-ı dide
Su'âlün şimdi gâyetde güzide

Hâkikat bahrinün derün sorarsuñ
Ma'ârif ehlinün sırruñ sorarsuñ

Olur seyri me'allâh ey birâder
Ki ya'nî bu'd-ı nefis-ile muqarrer

Hicâb-ı nefis aradan gitse her gâh
Bilürsin n'idüğün seyri ilâllâh

Ne deñlü eyleseñ kat'-ı menâzil
Gidersin yoluña olmaya hâ'il

Muqayyed olmasañ bu mümkinâta
İrişsün bir sîfâtdan bir sîfâta

Budur fehm eyle imdi seyri fillâh
Dinilür buña seyri sîfâtüllâh

Henüz bunlar dañı telvînde dirler
İdüb kıt'ı mesâfe gideyorlar

Sülûkî sâliküñ olduğda âhir
Olur seyri me'allâh aña zâhir

Ma'iyet vahdeti Hâkıķ şanma bunda
Ki ya'nî olmaya hiç keşret anda

Kaçan bir kıt're-i bahre berrâkısuñ
Beden gözüyle dönsüñ aña bakısuñ

O bahrüñ vahdetinde şöyle kim var
Olubdur kıt're müstağrıķ behey yâr

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Velî sırran nażar kılsañ bahre
Furur yerinde deryâ kıt're kıt're

Gedâ iken kaçan şâh olasın sen
Varub yıldız iken mâh olasın sen

* Cevâbum añlar olan ehl-i hâlet *

* Ne bilsün sırr-ı 'aşkı bî-hâlâvet *

2.5.15. Şi'r-Der-Ahvâl-i 'Aşķ-Gûyende

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün- Mefâ'ilün-Mefâ'ilün)

_ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Hâķîķat sırr-ı esrâruñ cihânda ehl-i hâl añlar
'Avâm olan ne bilsün hâlet-i 'aşkı vebâl añlar

Görür mi her t̄ahâretsüz şanursuñ 'âlem-i k̄albede
Göñül seyrüñ beyân itseñ basîretsüz hayâl añlar

Oķurlar Levh-i Mahfûz' uñ kitâbuñ ehl-i 'aşk olan
K̄alan zâhirde billâh hemân bir k̄ıl ü k̄âl añlar

Beķâ câmı şerâbından müyesser olmayan şahsâ
Cihânüñ zehrini nûş idüben biçâre bâl añlar

* Tefekkür ide mi Seyfi rümûz-ı 'aşkî her âdem *

* Hâķîķat sözlerüñ her şahs ne bilsün hoş hısâl añlar *

2.5.16. Meşnevî Âgâzest

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Bizim-çün çünki var keşf-i kerâmet
K̄adem-i himmet idüb olmaķ murâdet

İşitdüm nice ehlüllâh dirlər
Hicâb olur t̄arîķ ehline bunlar

Hicâb olan nice keşf olabilseñ
Tedârük bizde aña göre k̄ılsañ

Su'al itdün hicâb sâlikini
Cevâbuñ vireyim ben diñle anı

Anuñ-içün sâlike keşf oldı perde
Devâ olmaz bilürsün ehl-i derde

Keşîşler itseler bâtıl 'ibâdet
Bulur anlar daħı keşf-i kerâmet

Hîcâb olur kıadem kim didi vâsıl
Olurmuş cinn ile şeytâna hâsıl

Dilirse anı vakt içre çiniler
Varurlar mağrib ü maşrıka anlar

Hîcâb olur kerâmet didi pîrler
Kerâmet var ki istidrâc dirler

Bulara hâkık [ü] bâtil müşterekdür
İşit keşf-i kıadem nice gerekdür

Budur ol ma'nevî keşf añlar-iseñ
Bilürsin kendi 'aybuñı arısañ

Derûnuñ 'aybın añla eyle ıslâğ
Budur fehm eyle imdi keşf-billâh

Tutalum âhirüñ hâlün bilürsin
Anı bilmekde ne hâsıl kıılursın

Derûnuñda 'alâyık kıa' idersün
Göñülden mâsivâyı heb gidersün

Kerâmet budur idrâk eyle imdi
Derûnuñ murâd iseñ pâk eyle imdi

Tutalum tağı tururken yürüdüñ
Kerâmet gösterüb taşı eriddün

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Yoluñdan alıkor hiç nef' yoğdur
Sözime i'tikâd it nuğ-ı Hâkık'dur

Muhammed'de risâlet hatm olundu
Kerâmet [ü] mu'cizât anda bulundu

Çadem taşra başarsuñ mülk-i tenden
Sefer itmek görünür saña tenden

Varub cân mülkine irişesin sen
Melâ'ik[e] birle hoş görüşesin sen

Tutalum zâhiren kuş gibi ucduñ
'İbâdât itmeğe ka'beye geçdüñ

Büyükdür kalbünü ka'be kılasın
Gice gündüz her ân onda olasın

Bular tevâhid-ile hâsıl olur heb
Yürü cehr-ile zıkr it yumma gıl leb

Eyüdür zıkr-i cehr itmek kişiye
Gerek erkek ü gerek dişiye

İderler ba'zılar tevâhid ihfâ
Haetâ yokdur meger anlarda kat'â

Çaçan kim müntehilerden olasın
O vaqtüñ zıkr-i kalbünden kılasın

Su'âl idüb saña dirse bir âdem
Tezekkür-i cehrümi ihfâmı a'lem

Cevâb virüb diyesin aña sen-de
'Adûy-ile muqâbil olduğunda

Yarağı aña süst [v]urmağ-mı yegdür
Veyâ berk [v]urub öldürmek-mi yegdür

Kaçan kim zıkr-i cehr-ile kılasın
Bu zâhir cismüni sâlih kılasın

Eger señ eyleyediñ zıkr-i zâhir
Beden ıslâh olurdu elbet âhir

* İrişür kalbe andan-soñra tevâd *

* Mübeddel olser tahkîka taqlid *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Toğub büyüdiği yerlere elbet
Kılur Nasrâniler dahı muhabbet

Vatan sevmek nice imândan oldu
Muhabbet yerine kâfir de kıldı

Vatan didükleri ey rûh-ı sâni
Şaķuñ sanma ki zâhirdür señ anı

Ezel 'ilminde rûhuñ 'ulüvv didi
Bu cism ise be-gâyet süflî didi

Ezelde var ise rûhuñ şafâsı
Müşâhed-idi dâ'im muķtezâs

Beden her dem kudüretde olurdu
Habâ'is itmeğe hâzır tururdu

Yoğ-idi bunlaruñ hiç ittilâdı
Nice itdiler işit ihtilâtı

Kaçan zıkr-ile tâtde olasın
Bu nefsi rûhuña tâbi' kılasın

Mezkûr rûh-ı me'ûnet-i nefsi añla
İkisinden ne hâsıl olur añla

Bular kim imtizâc itseydi her ân
Hemân-dem hâsıl olur rûh-ı hayvân

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Bu ikisi-de çünkim oldı maqbûl
Anuñ-çün muqsemün-bih oldı bes ol

Anuñ rûh 'âlemine nisbeti var
Dañı hem nefis-ile ünsiyyeti var

Çaçan kim bir 'Arab gelse 'Arab'dan
Alaydı bir 'Acem kızuñ 'Acem'den

'Arab bilmez 'Acem dilün bilürsin
'Acem-de bilmese nice kılırsın

Gerekdür bunlar için bir zürriyyet
İkisinüñ-de dilün bile elbet

Arada tercümân ola ol oğlan
Bile ikisinüñ-de 'ilmüñ ey cân

Beyân ide bu nefse 'ilm-i cânı
Dileye bilmeğe nefsüñde anı

Seni 'âşık ider rûh 'âlemine
Ki ya'nî ol ezel vuslat demine

Vatānuñ ehlidür ârzû kılasın
Varub evvelki zevküñde olasın

Eger asluñ ise yine murâduñ
Bil imdi ehl-i îmân oldı aduñ

* İmdi vaṭan sevmek îmândan oldı *

* Şalâyı bâṭını dırsuñ bil imdi *

Şi'r-gûyende

(Fâ'ilâtün -Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Dost ilinden bu ile geldüm mekânım andadur
Bunda tendür seyr iden ma'nide cânım andadur

Pâdişâhum ben kuluñ gönderdi bunda hızmeye
Ṭâvûs-ı kuds-i Hudâ'yum âşinâyım andadur

Žulmet-i dünyâya geldüm içmeğe âb-ı hayât
Bunda ârâm eylemez dil-i mihrîbânım andadur

Cûşa geldi baḥr-i vahdet taşra atdı kaṭresin
Bî-karâr oldum anuñ-çün ârzûmânım andadur

* Bunda Seyyid Seyfî Rûmî gerçi didiler baña *

* Aşl adım bu değıldir adı şanım andadur *

(Mefâ'ilün-Mefâ'ilün-Fe'ülün)

. — — — / . — — — / . — —

Resûl eydür: 'İbâdet on bölükdür
Toķuzı loķma-i ṭâhir yimekdür

Birisidür anuñ sâ'ir 'ibâdet
İdersuñ señ olasıñ ehl-i Cennet

Kaçan bir kişi tevâid itse dâ'im
'îbâdetde dahı hem olsa kâ'im

Yir ise ol ta'âm-ı tayyibâtı
Gönül kuvvet bula tâ'atde katı

Kaçan kim havâlasına irişür
Varur ol loğma cân-ile bitişür

Seni meyl itdirür zühdi salâha
Kul olursañ gönülden Pâdişâh'a

Yir-iseñ sehv-ile ahsuz harâmı
Olursuñ ehl-i İslâm'uhn'avâmı

Şu vaqtuñ havâlaña kim irişür
Varur ol loğma cismüñle karışur

2.5.17. Şi'r-gûyende

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Ehl-i 'aşkuñ diñle hâlüñ evvelâ
'Aşk-ı Hakk'dur vâcib olan her kula

Mažhar olan 'aşka evvel ey şafâ
Fahr-i 'Âlem Muştafâ'dur Muştafâ

Muştafâ 'aşkına oldı her ne var
'Arş ü Kürsî, Levh, Kalem, leyl ü nehâr

Muştafâ âyine-i Rahmâni'dür
Muştafâ esrâr-ı gevher kânıdur

Altı Hâkık'dur Muhammed 'âleme
Hâkık dilinden söyler işbu âdeme

Ol gönül kim her gönülden yücedür
İşit idem anı dañı nicedür

Muṣṭafâ nûrına maẓhardur özi
Levh-i Maḥfûz'a baķar dâ'im gözi

Her ne söylerse anı Hâkık söyledür
Her ne eylerse anı Hâkık iledür

Mâsivâdan pâk olubdur ķalb heb
Anda ne vardur sükûnet ne taleb

Görmesi işitmesi söylemesi
Cümle Hâkık'dur maḥv olubdur kendisi

Baḥr-i vaḥdetden kim aldıysa haber
'Âleme ķılmaz ikilükden nażar

Şirk ile bir yerde îmân olmadı
Müşrik olan hergiz insân olmadı

Ben-ki geldüm 'âlem-i ervâḥdan
Olmadum ḥâlî fiğân ü âhdan

Kim benüm nâlânımı eylerse gûş
Çerḥa girüb tâ olunca ide cûş

İsterüm bir sîne ez-derd ü firâķ
Şerḥa şerḥa itmüş ola iştiyâķ

Tâ aña şerḥ eyleyem aḥvâlümü
'Âlemi vuṣlatda olan ḥâlümü

Bilmeyen ol 'âlemüñ esrârını
 Kıandı bilsün işbu hasret nârını

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Bahre ğarķ olan bilür kim ğarķ nedür
 Vaĥdet-i keşretde olan farķ nedür

Kıandı kim her meclise başsam kıadem
 Dilerüm derdi dilümden şerĥ idem

Alalar evtân-ı aşlından haber
 Açalar ol cânibe tâ bâl ü per

Ol ki kendüñ itdi aşlından ırâķ
 Gitmedi cân ü gönülden hiç firâķ

Kim muĥabbet itdi aşlından yaña
 Ĥaķķ müyesser eyledi imân aña

Saña sende var iken señ ben dimek
 Baña hem râz olmaduñ çekme emek

Ol-ki kendi varluğundan geçmedi
 Bizüm vaĥdet cür'asından içmedi

Diler-iseñ bilmeğe esrârını
 Cân ü dilden diñle âĥ ü zârını

Çeşm-i gûş ü žâhir ile ey civân
 İşidüb görünmez ol râz-ı nihân

Kişide üç dürlü göz var görmeğe
 Ol göz-ile sırr-ı Ĥaķķ'a irmeğe

Biri cânuñ biri göñliñ gözidür
Biri başuñ gözi sûret yüzidür

Cân gözidür kim görür evvel Hâkķ'ı
Görür andan dil gözi ey müttakî

Olur andan ten gözine muttasıl
Cân ü ten bir nûr olur ol-demde bil

Ten gözi ıalb gözine eyler nażar
ıalb gözi cân gözini eyler güzâr

Cân gözi Hâkķ yüzünüñ hayrânıdur
'Âlemn-i envâr anuñ seyrânıdur

Bunda sâlik-i zâta müstağrıķ olur
Ya'nî bir ıatreydi bahre ğarķ olur

* Vuślatı hicrânda olmaz orada *

* Zirâ varluķ mahv olubdur ârede *

2.5.18. Şi'r-i Münâsib-Hâl

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Baņa baķ sũfi baņa gör ben mir'ât olmuşum
'Arş ü Kürsî, Levh [ũ] ıalem, arz ü semâvât olmuşum

'ilmü'l-Esmâ benüm benden žuhûr eyler kıamu
Kâmilüm noķsân yoķ ehl-i kemâlât olmuşum

Ka'be'yüm Zemzem benüm şavm ü şalâtum mâh-ı sâl
Sâcid ü Mescûd benüm hem yine evķât olmuşum

Münkire zehrüm nebâtum sükkerüm mü'minlere
Her ne isterseñ gel al ben şöyle lezzât olmuşum

* Evvel Âhir, Hüve'l-Ĥayyü'l-lezî'dür Lâ-Yemût *
* Âre yerde Seyfiyâ ben bir hayâlât olmuşum *

2.5.19. Meşnevî

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Cân ü ten biri birinden dür değıl
Liki cânı görmeğe düstür değıl

Cân görünmez tensüz ey cânum benüm
Cân içündür bunda seyrânum benüm

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Düstür oldı bize çünkim şâhdan
Andıñ 'aķlı gele nûrüllâhdan

Andıñ andan nefis gele ey ahî
Hem nücûma hem 'anâsıra dahı

Hem nebâta ma'dene geldüñ ey cân
Cism-i Ĥayvânda gelüp ıtduķ mekân

Ħaķķ 'inâyet itdi geldüñ Âdem'e
Yol açıldı yine evvelki deme

Ol seferlerden gelürken hemçû tâb
Eyledüñ nûrâni yetmiş biñ ħicâb

'Âlem-i ecsâda geldi çünki cân
Oldı yetmiş biñde žulmânî 'ayân

Bunlara cümle fenâ virmek gerek
Ba'dezîn dost yüzini görmek gerek

Olmaz ammâ irmeyince mürşide
Cân ü başı virmeyince mürşide

Bu benüm nâlânımı şanmañ sadâ
Âteşi 'aşķdur ki yaķmışdur Ħudâ

Kim söndürmek diler bu âteşi
Bulmasun Ħaķķ'dan ebed-bahşâyışı

Zirâ bu âteşle yaķdum özümü
Âteş-i 'aşķ-ile buldum yârümi

Kimde kim bu âteşi 'aşķ olmadı
Şûreti insâna hergiz gelmedi

Âteş-i 'aşķdur ki düşmüş 'âleme
Yire göge 'arşa girse âdeme

Ger eger bu 'aşķ çıkaydı yâreden
Nesne hiç kılmazdı aķdan karadan

'Aşķ anuñ yoldaşındur hâldaşındur
Hemdemi hemrâz bağrı başındur

Aşlma gitmege her kim 'azm ider
 'Aşk anı terk eylemez bile gider

Âh ü zârüm dem virür mü'minlere
 Ğamm virür bî-derd olan bî-dînlere

Bu iñlediğüm olur benden 'ayân
 Añub ol vuslat demin eyler figân

Râh-ı pür-hûndan virür size haber
 Kıssa-i Leylâ-yı Mecnûn'dan meger

Kâr-ı 'aşka mahrem olmaz 'aql-ı cüz
 Sırr-ı 'aşkdan gösteremez 'aqla yüz

'Aşk hemrâzı olan bihûşlara
 Câm-ı vahdetden için serhûşlara

Bilür ancak n'idiğün ahvâlimüz
 'Aql ile idrâk olunmaz hâlimüz

Žâhir ü bâtin bir olmuşdur baña
 Kâplamışdur cismümi cân baķsaña

'İsâ bin Meryem gibi ister hemân
 Cânib-i eflâke gide cism ü cân

Görmeye bu dide-i yârân beni
 Gizleye kendinde ol Sulţân-ı Nebî

Kimi göge baķa kimi yerlere
 Kimi gence baķa kimi pirlere

Kimi Kudüs'e gide kimi Mekke'ye
 Kimi mescide kimisi tekyeye

Kimi tura kimi anda isteye
Kimi dilde kimi cânda isteye

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Gözlerinden cümleñ olam nihân
Topuolu ola yine benden cihân

* Bu sözi fehm itmege ki er gerek *
* Kendüñ idrâk eylemiş sürür gerek

2.5.20. Şi'r- Gûyende

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Bî-haberler derd-i dilden gelmesün bu meclise
Geçmeyenler kâl ü kilden gelmesün bu meclise

Biz ezel bezmün şerâbuñ nûş iden ser-mestleriz
'Ârr idenler ta'an idenler gelmesün bu meclise

Âteş-i 'aşk-ile cümle varluğñ yaqmuşlarız
Kavmin varlığın elden gelmesün bu meclise

Âşinâ-yı âşiyân-ı cân olan gelsün berü
Kim haber bilmez ol ilden gelmesün bu meclise

* Kuş dilüñ söyler Süleymân-ı Zemân oldum yine *
* Seyfi kim bilmez bu dilden gelmesün bu meclise *

2.5.21. Meşnevî-Gûyende

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Ûo ki geçsün dermesün leyl ü nehâr
Cân ü dil dost ile ıutsun tek arâr

Gözlerinden cümlenüñ olam nihân
Topuolu ola yine benden cihân

* Bu sözi fehm itmeğe ki er gerek *
* Kendüñ idrâk eylemüş sürûr gerek *

Ŗi'r-Gûyende

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Bî-haberler derd-i dilden gelmesün bu meclise
Geçmeyenler âl ü ilden gelmesün bu meclise

Biz ezel bezmüñ ŝerâbuñ nûş iden ser-mestleriz
'Ârr idenler ta'an idenler gelmesün bu meclise

Âteş-i 'aş-ile cümle varluğun' yakmuşlarız
avmin varlığın elden gelmesün bu meclise

Âşinâ-yı âşiyân-ı cân olan gelsün berü
Kim haber bilmez ol ilden gelmesün bu meclise

* uş dilüñ söyler Süleymân-ı Zemân oldum yine *
* Seyfi kim bilmez bu dilden gelmesün bu meclise *

Meşnevî-Gûyende

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Ûo ki geçsün dermesün leyl ü nehâr
Cân ü dil dost ile ıutsun tek arâr

Gözlerinden cümlenüñ olam nihân
Topolu ola yine benden cihân

* Bu sözi fehm itmeğe ki er gerek *

* Kendüñ idrâk eylemiş sürûr gerek *

Şi'r-Gûyende

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . — — / — . —

Bî-haberler derd-i dilden gelmesün bu meclise
Geçmeyenler kâl ü kilden gelmesün bu meclise

Biz ezel bezmüñ şerâbuñ nûş iden ser-mestleriz
'Ârr idenler ta'an idenler gelmesün bu meclise

Âteş-i 'aşk-ile cümle varluğñ yakmuşlarız
Kavmin varlığın elden gelmesün bu meclise

Âşinâ-yı âşiyân-ı cân olan gelsün berü
Kim haber bilmez ol ilden gelmesün bu meclise

* Kuş dilüñ söyler Süleymân-ı Zemân oldum yine *

* Seyfi kim bilmez bu dilden gelmesün bu meclise *

Meşnevî-Gûyende

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Qo ki geçsün dermesün leyl ü nehâr
Cân ü dil dost ile ıtsun tek qarâr

Bize lâzım cân ü dildür cân ü dil
Bâkî kıalmaz bize çün bu ay ü yıl

Pâke irer yine evvel pâk olan
Hâk olur aşında yine hâk olan

Mâhiler deryâya doymaz rûz ü şeb
Cân idübdür anlara deryâyı Rabb

Bahr-ile görür yürür alur virir
Bahr-iledür kim bular kıâ'im eürur

Ger eger bir ân deñizsüz euralar
Kıalmaya bir diri heb cân vireler

Mâhiler bilür deñizler n'idüğün
Ehl-i Hâkıķ añlar bu sözi n'idüğün

Puhte-hâlün kıande bilsün hâm olan
Şohbeti hâs bilür mi 'âmm olan

Cevheri bilür cevâhir kıymetin
Kıande bilsün kıarğa kıanaduñ lezzetin

Medh idersin Leylî-i Mecnûn'a it
Derd-i yâri bir dili pür-hûna it

Serçe 'Ankıâ loķmasuñ hazm idemez
Kûh-1 Kıâf'a mûr-1 leng 'azm idemez

Añlamaz hâyvânlar insânı cevâb
Söz budur: "Vallâhü A'lemü bi's-sâvâb"

Ma'rifet sıuyı ile bostân-1 cân
Fopolu olmuşdur ey cân ü cihân

Çanı bir dil-teşne kim nûş eyleye
Bu hâkîkat sözlerüñ gûş eyleye

Bulsa bâzîrgân-ı metâ'a müşteri
Çıkarur pâzâra la'li gevheri

Çatre-i nisana açarlar dehân
Kim şadeflerde olur dirler 'ayân

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Ol bilür sırr-ı Celâl'i ey velî
Lâl ola şuşan gibi anuñ dili

Virmeye esrâr-ı sultândan haber
Pîş ü zâğa dökmeye şehd ü şeker

Baîr-i vahdet mürğiyüz biz ey civân
Dilimiz deryâ bilür ancağ hemân

Şûreti üzre yaratdı bizi Hâkîk
Vaşf-ı Hâkîk'dan vaşfımız alur sebağ

Nice görsün bizi bu halğ-ı cihân
Bir çöpüñ altında baîr olmuş nihân

Ma'denüm şanadum nebâtum sükkerüm
Çande kim sükker yinür hep ben yirim

Cismümi şağın görüp aldanmañuz
Zâhir âdem gibi âdem şanmañuz

Muştafâ'yı gördi kâfirler meger
Didiler ki bu beşer biz de beşer

Bilmediler cismüñi hem nûr idi
 Şandılar kim kendilerden bir idi

Gün gibi ğarķ olmuşum envâra ben
 Nûrdan farķ olmağa yok çâre ben

Ben nemâz kılub riyâzet itdüğim
 Hem zekât virüb Hîcâz'a gitdigim

Ta'lim içündür hemân dervîşlere
 Tâlibânı râh-ı Hâķķ dil-rîşlere

Yoksa bundan deĝiştürdüm raĝmeti
 Dost elinde kıurar idim tahtumı

Hâva varsam gördüğim ben düş deĝil
 Tâlibe düş şatmaķ anı iş deĝil

Düş bu 'âlemdür ki kıalur bunda bu
 Şandıĝuñ düş bâķi kıalur cânda o

Çünkü göz yok sende bâen görmege
 Yüzde yok görîşe yüzler sürmege

Bârî dahl itme şaķın görmüşlere
 Şol Cenâb-ı Hâzret'e irmüşlere

Var ise sende eger 'ayne'l-yakîn
 Görinür her zerrede bir nûr-ı 'ayn

Seni âĝâh eyleye Hâķķ'dan yaña
 Her biri vire hâver dostdan saña

Añlamaz dervîşleri her kör ger
 Her kişi almaz bu esrârdan haber

Hâk ile dervîşler işler işleri
 Şanmañuz beyhûdedür cünbüşleri

Pâdişâhlardur ki yok 'azl anlara
 'Âlemi Hâk eylemiş bezl anlara

Gözlerine hiç görünmez mülk-i mâl
 Dâ'imâ istekleri ol Zû'l-Celâl

Bu göze olmaz 'ayân-ender-'ayân
 Başma sûret 'âlemine ey civân

Cân gözün aç sûret-i Raḥmân'a bak
 Çeşm-i iblise görünmez nûr-ı Hâk

Bağlaya gör çeşm-i iblîsden gözün
 Hâk'a döndür meger telbîsden yüzün

Bundan itdün gönülünü vîrân sen
 Dañ idersün cân virmüş câna sen

Hâk-ı 'âlem anuñ için azdılar
 Evliyâyı zâhir âdem sezdiler

(Fâ'ilâtün- Fâ'ilâtün-Fâ'ilün)

— . — — / — . — — / — . —

Ya'nî az kimse haberdâr oldılar
 Evliyâyı biñde biri buldılar

* Evliyânuñ cismidür mir'ât-ı Hâk *

* Hâk'ı görmek isteseñ bunlara bak *

2.5.22. Ender-Ĥâtime-Gûyende

Âyîne-i İlâhî dîdâr-ı evliyâdur

Bu âyîne gel baķ câm-ı cihân-nümâdur

Baķduķca âftâba sûfî gözüñ ķamaşur

'Aksini aya şalsa baķmaķ aña revâdur

Bir mürşidi kâmile teslim-i cân ü dil kı

Zîrâ ki mażhar-ı Ĥaķķ hem sırr-ı evliyâdur

Nitekim sende senlük vardur aña varılmaz

Yok yire dökme yaşuñ tâtleruñ hebâdur

Dünyâda görmeyenler hiç görmez Âhîret'de

Ac gözini aña baķ bu ķul Muştafâ'dur

Benden saña naşîhat señ senlüģi terk it

Varluķ aña yaraşur ez-ğayr-ı Ĥaķķ fenâdur

* Seyyid Niżâmođlı'nuñ 'aşķdur murâdı Ĥaķķ'dan *

* 'Aşķ olmayan 'ameller heb cümle mâsivâdur *

Ķuᵇü'l-'ârifin, ģavşü'l-vâsılın, ĥazret-i pîr Seyyid Seyfüllâh Efendi ibn Es-Seyyid Niżâmüddîn Efendi ĥazretlerinüñ dîvân-ı belâgat-'unvânlarıdur. Ve müşârun ileyh ĥazretleri zîrde mezkûr olan ehâdîs-i Nebeviyye 'aleyhi efzâli's-şâlevât ve't-taĥiyyeyi dîvân-ı mezkûruñ ibtidâsında zîkr eylemiş olduklarından teberrüken bu maĥalle taĥrîr olundu. Ve fî'l-keşşâfi 'inde tefsîri ķavlihî Te'âlâ:

İmdi ma'lûm oldu-ki Âl-i Resûl'e ve bu tâtife-i şerîfeye buğz ü ihânet eyleyen mel'ûnlar muᵇlaķâ kâfirdür. Ne'üzü-billâh:

SONUÇ

Devrin eserleri, sanat değeri taşıdıkları gibi yazıldıkları devrin kültürel ve toplumsal hayatı ile ilgili pek çok bilgiye ulaşmamızı sağlayan önemli kaynaklardır. Diğer edebî eserlerde görüldüğü gibi, İslamî Türk Edebiyatı içinde önemli bir yere sahip olan Tekke edebiyatı da yazıldığı çağın özelliklerini taşımaktadır.

Seyyid Nizamoğlu, mensup olduğu toplumun bir ferdi olarak kendi toplumunun kültürü, yaşama biçimi, alışkanlıkları, eğitim sistemi, inanç ve âdetleriyle yetişmiştir. Dolayısıyla bu unsurları çeşitli yollarla şiirlerinde kullanmıştır.

Nizamoğlu, üslup ve hayata bakış açısı itibariyle Yunus Emre'nin etkisinde kalmıştır. Eserlerinde en çok gazel nazım şeklini kullanmıştır. Müna'acat, na'at ve ilahi gibi şiirlere de yer vermiştir. Vezin hususunda Klasik edebiyatın etkisi oldukça fazladır. Aruzla yazdığı şiirler hece ile yazdığı şiirlerden fazladır.

Çalışmamızı iki bölüme ayırdık. I. bölümde Şair'in şiirlerinin daha iyi anlaşılabilmesi için hayatı, edebi kişiliği ve eserleri ile ilgili bilgilere yer verdik. II. bölümde Şair'in beş eserinin birer bölüm halinde transkribini yaptık.

Bu çalışma ile Osmanlı Devleti'nin sosyal ve kültürel hayatının XVI. asırdaki panoramasını, şairin hususi dünyasının şiirlerine akseden penceresinden bakarak tespit etmeye çalıştık. Seyyid Nizamoğlu da pek çok şair gibi çevresinde gördüğü her şeyi, muhtelif fikir ve hissiyatını anlatmada birer vasıta olarak görmüş; bunları başta mecazlar olmak üzere çeşitli sanatlarla ifade etmiştir.

Seyyid Nizamoğlu'nun beş eserini günümüz alfabesiyle transkripsiyonunu yaparken XVI. Yüzyılın dil ve söyleyişlerine bağlı kaldık. Herhangi bir tasnif ve tadilata gitmeden orijinaline uygun olarak verdik Yukarıda belirtmeye çalıştığımız özelliklerin dikkate alınarak değerlendirilmesi, incelenmesi; dilimize, edebiyatımıza, inancımıza, kültürümüze ve âdetlerimize dair çeşitli bilgilere daha net ulaşım, değerlendirmemizi sağlayacaktır. Çalışmamızın bilim dünyasına faydalı olması temennisiyle.

KAYNAKÇA

ALTUNTAŞ, Hayrani, Mârifetnâme'de Tasavvuf, Cimtay Matbaası, İstanbul, 1981.

KOCATÜRK, Vasfi Mahir, Büyük Türk Edebiyatı Tarihi (Edebiyat Yayınevi), Ankara, 1970.

KOCATÜRK, Vasfi Mahir, Tekke Şiiri Antolojisi (Ayyıldız Yayınevi), Ankara, 1968.

ATEŞ, Süleyman, İslam Tasavvufu, İstanbul, 1972.

ERTAN, Mehmet Emin, Aziz Mahmud Hüdâyî (Semerkand Yayınevi), İstanbul, 2013

CEBECİOĞLU, Ethem, Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, İstanbul, 2005.

DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997.

ERAYDIN, Selçuk, Tasavvuf ve Tarikatlar, 1981.

GÖLPINARLI, Abdülbaki, Müminlerin Emiri Hz. Ali, İstanbul, 1978.

GÖLPINARLI, Abdülbaki, 'Seyyid Seyfullah' (Nizamoğlu), Türk Dili, cXIX, s.207.

HACI RAŞİT PAŞA, Tasavvuf, Tarikat Silsilesi ve İslam Ahlakı, 1966.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, Türk edebiyatında ilk mutasavvıflar, 1976.

ÖZDEMİR, Canan, Seyyid Nizamoğlu Divanı, (Y. Lisans Tezi), Ankara, 1996.

UÇMAN, Abdullah, Rıza Tevfik'in Tekke ve Halk Edebiyatı ile ilgili Makaleleri, (Nizamoğlu), 1983.

TATÇI, Mustafa, Yunus Emre Divanı, c I-II, 1990.

TEVETOĞLU, Fethi, Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat, 1978.

TOPALOĞLU, Bekir, Kelam İlmi (Giriş) Damla Yayınları, İstanbul, 1996.

YAMAN, Mehmet, Tekke Edebiyatı (Can Yay.), İstanbul, 1976.

TOSUN, Necdet, 'Seyyid Nizamoğlu', İslam Ansiklopedisi. C.37. İstanbul, 2009.

BATUR, Halil, Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Şiirlerinde Maddi Hayat ve Sosyal Hayat Unsurları, (Y. Lisans Tezi), Batman, 2015.

TÜRKÇE SÖZLÜK, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.

YAMAN, Mehmet, Seyyid Nizamoğlu Hayatı, Eserleri, 1990.

İnternet Kaynakları:

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Batlamyus>.

SÖZLÜK

-A-

Ab	: Su	Afak	: Ufuklar, gökyüzünün kenarları
Abad	: Mamur, bayındır.	Agâh	: Anlayışlı.
Abes	: Boş, asılsız.	Ağaz eylemek	: Başlatmak.
Abd	: Kul.	Ağyar	: Gayrılar, yabancılar.
Abdal	: Derviş, Tanrı sevgilisi Kırk din ulu'sundan biri.	Ahlak	: Huylar, davranışlar.
Ab-ı havyan	: Dirilik suyu.	Ahir	: Son.
Aceb	: Acaba.	Ahsen	: Çok güzel.
A'da	: Düşmanlar.	Ahsen-i Takvim	: En yüce yaratılış.
Adab	: Edepler, töreler.	Ahval	: Haller.
Adüvv	: Düşman.	Ahz	: Almak.
		Akl-ı Cüz	: Cüz'i Akıl.

Akl-ı Küll : Tüm akıl, Tanrı Bilgisi.
Akl-ı Mead : Ahirete dönük akıl.
Al : Hile.
Alaik : Alakalar, ilgiler.
Ale'd-devam : Daimi surette, devamlı.
Ali : Yüce, yüksek.
Andan : Sonra.
Aram : Rahat, huzur.
Amin : Halk, gerçeği bilmeyen kişi.
Arif : Anlayan, gerçeğe ermiş.
Asal : Bal.
Asi : İsyan eden.
Asitane : Dergah.
Asl-ül-usul : Asılların aslı, Özlerin özü.
Assı : Kar, fayda.
Aşere-i Mübeşşire : Cennete gidecekleri H.z.

-B-

Bab : Kapı.
Bad: : Yel, rüzgar.
Ba, de : Sonra.
Bade : İçki.
Babire : Parlak.
Bahr : Deniz.
Bahr-i bi payan : Uçsuz bucaksız deniz.
Baid : Uzak.
Bar : Yük.
Bargah : Menzil, uluların tapısı.
Batın : İçyüz, öz, gizli.
Batini : Sır ve hakikatla ilgili, Batıniili mezhebine mensup.
Bay : Zengin.
Bed-kar : Kötü iş işleyen.
Bedr-i düca : Karanlıkların aydınlanması.
Bed-şum : Kötü, uğursuz.
Bed-hu : Kötü huylu.
Bende : Köle
Bendegan : Köleler.
Bend olmak : Bağlanmak.
Bekâ : Kalış, varlık, kulun Tanrı varlığıyla var oluşu.
Begayet : Son derece.

Muhammed (S.A.V.) tarafından bildirilen on İslam büyüğü.
Aftar : Güzel kokular satan, aktar.
Ata : İyilik, ihsan.
Ayan : Belirli, açık.
Avalim : Alemler, dünyalar.
Avam : Cahil halk tabakası; Tarikate girmeyenler.
Ayat : Ayetler.
An : O
Ayn : Göz, pınar.
Ayn-el-yakin : Bir şeyi kendi gözüyle görüp öğrenme.
Ayn-i İrşad : İrşadın ta kendisi.

Bedar olmak : Asılmak, Mansur gibi dara çekilmek.
Berk : Sıkı, katı.
Bes : Yeter.
Beyaban : Çöl
Beyan : Bildirmek.
Bezm : Meclis.
Bezm-i Elest, Bezm-i Ezel : Allah Teala'nın, ruhları yarattıktan sonra, onları huzuruna toplayıp "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sorduğu meclis.
Bi-add : Sayısız.
Biat : Kabul ve tasdik muamelesi
Bidar : Uyanmış.
Bigayat : Sonsuzlar.
Bi-hadd : Hadsiz.
Bi-hemta : Benzersiz.
Bi-karar : Kararsız.
Bilcümle : Hep, bütün, toplam
Bile : Beraber.
Binazır : Benzeri olmayan.
Bi-riya : Riyasız.
Bist :
Beytullah : Allah'ın evi, Kabe; insan gönlü.

Bist ü Heşt : Yirmi sekiz harf
(Hurufilikle ilgili)
Bi-şümar : Sayısız, sonsuz
Bi-vücut : Varlığı olmayan
Bu'd-i nefis : Nefisden uzaklaşma
Buğz : Kin, sevmemek
Bular : Bunlar

Bunda : Burda
Burc-i Evliya : Evliyalar kenti
Burtmak, bertmek (!): İncitmek
Burhan : Kuvvetli delil, nişan.
Bühtan : İftira
Bünyad : Temel yapı
Bühreme : Çıplak

-C-

Cafer-i Mezhebi : Oniki İmam'ın
altıncısı olan İmam
Cafer-i Siddık'ın reyini
ve içtihadını kabul eden
mezheb.
Cah : Yer, rütbe
Cahim : Cehennem

Ca'li : Sahre
Câm : Kadeh
Cânib : Taraf, yön
Câvidân : Ölümsü, ebedi;
Fazlullah-ı Hurufi'nin
kitabı.

Cazim : Kesen
Cehd et : Açıktan, yüksek sesle .
Celal : Korku veren çehre, yüz
Celadet : Yiğitlik.
Celi : Parlak, açık olan.
Cemal : Sevinç veren çehre .
Cenap : Ulu, hazret.
Cife : Laşe, leş.

Cur'a : Yudum, kadehte kalan
son damla
Cûyân : Arayan.
Cüda : Ayrı düşmüş
Cünûn : Delilik; aşkın üstün
gelmesiyle, insanın dış
alemlerle ilgisinin
kesilmesi.

-Ç-

Çak : Yırtık, yarık.
Çak çak : Parça parça
Çak etmek : Yırtmak
Çaker : Köle, cariye
Çar : Dört; şal
Çerağ, Çırak : Kandil, mum
Çeri : Asker

Çeşm : Göz
Çeşme-sar : Çeşmesi çok olan yer
Çün : Çünkü
Çarh-ı Felek : Gök
Çevgân : Top oyununda
kullanılan değnek.

-D-

Dad : Yırtık, yarık
Dahletmek : Kötülemek
Dam : Tuzak
Damen : Etek
Dana : Bilen
Dar : Suçlunun asıldığı çatma
tahtalar.

Dar-ı fena : Dünya
Darb : Vuruş, vurma
Dehran : Ağız
Dehr : Devir, dünta
Dehr-i dün : Aşağılık, dünya
Dekaayık : Dakikalar, incelikler
Dem : Nefes; an, zaman

Dem-be-dem : Vakit vakit, gitgide
Denli, denlü : Kadar
Der : Kapı; içinde
Derd-mend : Dertli, üzüntülü
Derun : İç gönül
Dergah : Eşik; büyük tapı, dervişlerin bulunduğu yapı
Derviş : Tasavvuf yoluna girmiş kişi
Dest : El, avuç, kudret
Destar : Sarık, tülbent
Dest-gir : Elden tutan, yardımcı
Destur : İzin
Devran : Dönüş; zaman; kader; dervişlerin halka şeklinde birbirine bağlanarak ve Tanrı'nın isimlerini zikrederek dönmeleri.
Deyyân : Kahhar; hakim; hesap soran; Tanrı
Diba : Değerli bir kumaş

Didar : Yüz, .Çehre
Dil : Gönül
Dil-agah : Basiretli uyanık
Dildar : Gönül çeken.
Dil-guşa : Gönül açan
Dinar : Para
Diriga : Yazıklar olsun, eyvah
Div : Dev, cin, şeytan
Divan : Birisinin eserlerini toplayan kitap, hükümet dairesi
Div-berd : Dev ve şeytanın esiri olmuş.
Dizar, didar : Yüz, çehre; cemel görme
Dombay : Su sığırı; manda
Dun : Aşağı, aşağılık
Durmak : Kalkmak
Duruşmak : Çalışmak, çabalamak
Düca : Karanlık
Dürr : İnci

-E-

Ebcded : Harflerin sayı değerleri ile ortaya çıkan hesap.
Ebed : Zamanın sonsuzluğu
Ebr : Bulut
Ebvab-ı esrar: Sırların kapısı
Edna : Çok alçak
Ef'al : İşler, fiiller
Efdal : Ziyadeler, fazlalar
Efgan : İztirapla inleme, şikayet
Eğın, eğın : Omuz, sırt
Ehad : Bir tek; Allah
Ehl-i mukarreb: Tanrıya yakın olanlar.
Ehl-i Râz : Sır ehli
Ehlullâh : Tanrıya yaklaşanlar
El-fakrû fahri : “Fakirlik benim övüncümdür, ben onunla övünürüm” hadisinden alınmış tasavvufi bir deyimdir ki insanın, Allah karşısında kendisinin hiçbir şey olmadığını aklıyla ve bilmesi anlamına gelir; benlikten kurtulma.

Elfâz : Lafızlar, sözler.
El-firâk : Ayrılık; sevgiliden ayrılma
Elvân : Renkler
Emacid : Ulu ve şerefli kimseler
Enbiyâ : Müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler.
Ene'l Hakk : Hallac-ı Mansurun “Ben Hakk’a ulaştım” veya “Ben Tanrı’yım” anlamındaki sözleri
Enfûs : Nefesler, ruhlar, yaşayanlar
Engür : Üzüm
Enin : İnilti
Enis : Arkadaş
Enver : Nurlu, çok parlak, çok güzel
Esbâb :
Erbain : Dervişlerin dar bir odada kırk gün kalıp, az yemesi, az uyuması ve ibadetle uğraşarak

nefislerini terbiye etmesi
(bkz.Havleti)

Esfar : Yolculuklar
Esfel : Çok alçak, aşağılık
Eshab, ashâb : Sohbet edenler (Hz. Muhammed S.A.V ile)
Eslâf : Öncekiler
Esmâ : İsimler
Esmâ-i Hüsnâ : Tanrı'nın en güzel isimleri
Eşfak : Şafaklar; ömerhametler
Eşk : Gözyaşı
Etvar : Tavırlar, işler
Evkar : Kuş yuvaları

Evkat-Hamse: Beş vakit
Evlaf-ı Mustafa : Hz. Muhammed'in soyu, ehli beyt.
Evrâd : Virdler, dualar; tarikat mensuplarının her gün okudukları salevat ve münacatlar.
Evtân : Vatanlar
Ezel : Zamanın önsüzlüğü, başlangıcı olmayışı.
Ezkâr : Zikirler.

-F-

Fahr : Öğünülecek şey ya da kimse
Fakr ü fenâ : Yoksulluk (bk.Elfakr ü fahri)
Fahşa : Kötü iş, zina; tamahkarlık.
Fakr : Yoksullu, Allahtan başkasına boyun eğmeme
Fasik : Allah'ın emirlerini tutmayan, kötülük eden.
Faris : Ata binen, binici
Fazl : Cihanın fazlı
Fazl-ı Yezdâni : Tanrının yardımı, keremi, iyiliği

ve ilmine erişen, kurtuluşa eren; Harufi
Fenâ Fillâh : Tanrının varlığı içinde yok olma.
Fer : Dal, budak, ayrıntı
Ferâmüş etmek: Unutmak
Ferdâ : Yarın
Ferd-i Yektâ : Eşsiz; Tanrı
Ferhunde : Mübarek, kutlu
Fevri : Birdenbire olan.
Filmesel : Mesela, diyelim.
Firkat : Ayrılık, ayrılış.
Fürü : Ferler, dallar, ikinci dereceden şeyler.

-G-

Gark olmak : Boğulmak
Gava : Yardıma yetişen, erişmiş.
Gavvas : Yüzücü
Geda : Fakir
Gencine : Hazine
Ger : Eğer

Gerdûn : Dönem, dünya, felek, baht
Gerdün-i dún : Alçak dünya
Gına : Zenginlik
Gin : Geniş
Giriftâr : Tutulmuş
Giryân : Gonca

Gonca : Tam açılmamış gül
Gubâr : Toz
Gür : Kabir
Gussa : Keder, kaygı.
Gûş : Kulak

Güyende : söylenen, nefes okuyan kişi
Gülgûn : Gür renkli, kırmızı
Gülgüne : Gül yanaklı
Gülistân : Gül bahçesi
Gürûh : Cemaat, bölük, takım.

Gülşen : Gül bahçesi
Gümân : Şüphe
Güzer Kılmak : Dolaşmak,
geçmek

Güzeşte : Geçmiş
Güzin : Seçen, seçilmiş, seçkin

-H-

Hâb : Uyku
Habib : Sevgili
Hâlık : Yaratıcı, Tanrı.
Hak : Toprak
Hakk : Tanrının güzel
isimlerinden biri, gerçek.

Hakk-el-yakin: Gerçekliği şüphe
götürmez bilgi.

Hâk-i pây : Ayak tozu
Habab : Köpük tanesi
Halat : Haller, durumlar
Halavet : Tatlılık, zevk
Hâlet : Durum
Hâlik : Helak, yok olan
Halvet : Kapalı bir yerde yalnız
kalma, kimsenin
bulunmadığı kapalı yer;
Tanrı ile görüşme. Kırk
gün süren halvete, Erbain
çıkarmak denir.

Halvet Ehli : Kendi içine kapanan;
Tanrıdan başka bir şey
düşünmeyen.

Halvetlilik (Halvetiye): Gerçeğe ve
Tanrı'ya gizli zikirle
ulaşacağına inanan
tarikât

Hame : Kalem
Handân : Gülen
Hanedân : Soylu büyük aile, ocak;
Hz.Muhammed'in ev
halkı (Ehl-i Beyt:
Hz. İmam Ali, Fatma,
Hasan ve Hüseyin A.S)

Harac : Zorla alınan vergi.
Hariçî : Vaktiyle Hz.Ali'ye
isyan edenlerden her biri.

Har has : Çör, çöp
Haseneyn : İki güzel; İmam Hasan
ve İmam Hüseyin.

Hass : Gerçeği bilen
Has ü amm : Soylular ve halk
tabakası, herkes

Haşak : Çör çöp.
Hatar : Tehlike
Hatem : Yüzük, hümür.
Havariç : Asiler; Hz.Ali'ye karşı
gelenler.

Havf : Korku
Hayf : Yazık, haksızlık
Hayrül-beşer : Hz.Muhammed
Hayy : Sağ, diri; Esmâ-i
Hüsna'dan biri, Tanrı.

Hazer : Çekinme
Heft : Yedi sayısı
Heman : Derhal
Hamdem : Arkadaş
Hamîşe : Daima Hemneşin :
Berabet oturan.
Hem-ruh : Yol – arkadaşı.

Hemraz : Sırdaş
Hergiz : Hiçbir zaman
Heşit : Sekiz
Haridâr : Satın alma, istekli
Hızır-dil : Hızır gibi gönlü olan
Hicâb : Perde, örtü
Hicrân : Ayrılık
Hil'at : Elbise
Hıbab : Sevmek, dost
Hu : O, Tanrı.
Hûb : Güzel
Hûda : Tanrı
Hulf : Sözünden dönmek
Humar : Sarhoşluktan sonraki
sersemlik, başağrısı.

Hum : Kan
Hurrem : Şen, gülyüzlü.
Huruf : Harfler
Hurufi : Kuran-ı Kerim'in
harflerinden anlam
çıkarmağa çalışan
mezhep ve bu yolda
giden kimse. Hurufilik
Faziullah Hurufi

Hûsn : Güzellik
tarafından 16.yy'ın sonlarına doğru kuruldu.

Hüsn-i Mutlak : Salt, tek güze, Tanrı.

I-İ-

İs : Sahip.
Iyan : bk. Ayan.
Iztırab : Tasalanma, keder, eziyet.
İba : Bir işi yapmaktan kaçınmak.
İbâd : Uzaklaştırma.
İcâzet : İzin, Şeyhlik veya hocalık rutbesini ispatlamak için verilen diploma.
İçre : İçinde
İğva : Gizleme
İhvân : Kardeşler, dostlar.
İhyâ : Bir şeyin gerçeğine ulaşma (İktinah anlamında)
İksir : Daimi dirlik veren içki; erenlerin bakışları veya anlamlı sözleri.
İktida : Uyumak
İlla : Ancak, mutlaka
İlm-el-yakîn : Bilimin doğruladığı kesin bilgi

İlm-i Ledünnî : Tanrısal aleme ilişkin sırları çözmekle uğraşan bilim; Tanrı'ya özgü ezeli bilgi; gönül bilgisi.
İmaman : İmamlar, Hz.Ali ve soyundan gelen On İki İmam Efendilerimiz A.S.
İmaret : Bayındırlık, yapı yapma
İn : Bu
İnayet : Yardı etme
İns ü cân : İnsanlar ve Cinler.
İrâdet : İsteme dileme.
İrcii : Dön, gel
İstidrâc : İnançsız ve kafir olanların gösterdiği keramet; kötünün, hile yoluyla; iyi olarak ortaya çıkması.
İşfaak : Korkmak, acımak.
İşrâk : Aydınlatma
İştîyâk : Şiddetli arzu, istek.
İzhâr : Açığa çıkarma.
İzzet : Yücelik.

-K-

Kaadi-ül-hacat : İstek ve dilekleri veren; Tanrı
Kaale-yekul : Arapça söylemek insanlardan “dedi, der, ...” anlamındaki fiil çekimi.
Kaba : Kaftan, urba.
Kaçan : Ne vakit ki.
Ka'de : Oturma (Namazda)
Kadem : Ayak, uğurlu iş.
Kadim : Önüne ön olmayan; Tanrı.

Kamu : Hepsi
Kau : Ma'den
Kangı : Hangi.
Kanda, kande : Nerde, nereye
Kân-ı Kerem : İyilik madeni.
Kanı : Hani
Karak, karağ : Yön, Bakış, göz karartısı.
Karanğu, karanı : Karanlık
Karin : Yakın
Kâne-Yekun : Oldu-olur.

Kase-bas : Şenliklerde çini tabaklarla dans eden oyuncu.
Kasr : Saray
Katı : Pek, çok, şiddetli
Kat-ı menâzil : Yolculuk yapma
Kayyum : Ezeli ve ebedi var olan; Tanrı

Kenz : Hazine
Kasret : Çokluk
Keramet : Ululuk, olağanüstü şeyler yapmak.
Kerim : Kerem ıssı, pek büyük; Tanrı

-L-

Lâ : Hayır, yok
Lagari : Zayıf, arık olmak.
Lâ-Mekân : Mekanı olmayan, mekansızlık alemi.
La-taayyün : Tanrı'nın mutlak varlık alemi
Lâ-ya'lem : Bilinmeyen
Lâ-yezal : ölümsüz.
Lâ-ye'kul : Akılda bulunamaz.
Lâ-yüs'el : Sorumlu tutulamaz.
Leb : Dudak
Ledünn : Huzur, kat;
 Tanrı katı

Leşker : Asker.
Levh : Üstüne yazı yazılan düz taş veya tahta.
Levh-i Mahfuz : Korunmuş levh, Tanrı bilgisi.
Leyl : Gece
Leyl ü nehâr : Gece ve gündüz
Likaa : Görüşüp, buluşma
Livâ : Bayrak
Livâ-ül-Hamd : Hz. Muhammed'in bayrağı
Lücce'l : Engin su;
 Kalabalık guruh

-M-

Ma'bûd : Tapılan Tanrı
Ma'den-ül-Maarif : Marifetler, irfanlar
 ma'deni
Mağrib : Nati, garp.
Mâh : Ay
Maksud : Dilek, istek
Mansıp : Büyük rütbe, makam
Ma'suk : Sevgili(erkek)
Ma'suka : Sevilen kadın
Matlûb : İstenen
Mahfi : Gizli
Mahrem : Gizli tutulan
Mahfiz : Halis, katkısız
Mahza : Ancak, Sadece.
Mail : Eğilimli.
Ma'mûr : Bayındır.
Mar : Yılan
Masivâ : Tanrı'dan başka bütün varlıklar.
Masnû : San'atla yapılmış; uydurulmuş.
Mazmaza : Ağzı su ile çalkalamak
Meadin : Ma'denler.
Meânî : Anlamlar, manalar.
Meded : Yardım

Mefhûm : Anlam
Meges : Sinek
Mehdi : Hidayete eren, doğru yolu tutan (bkz: İmam-ı Mehdi) [Şiilerin itikadına göre yaşamakta olup kıyameti beklemektedir; Sahib-üz-zeman]
Mekkâr : Hileci, pek düzensi.
Mekkal : Söz
Mekr : Hile
Melâmet : Kınanmak; dünya malından yüz çevirmek.
Mellah : Gemici
Me'mûl : Umulur olabilir.
Men : Ben
Menahi : Yapılması günah olan şeyler
Menal : Erişilen
Menazil : Menziller, konaklar
Menha : Kaynak
Mengüş : Küpe
Melaik : Melekler
Mennân : Bol bol nimet veren. Tanrı.

Merdâne	: Ercesine	Mur-ı Lenk	: Topal karınca
Merd-i Akhl	: Akıllı kişi	Musaffâ	: Temiz, arınmış.
Merdûd	: Koğulmuş	Muti	: İtaat eden.
Mersiye	: Ağıt	Mübin	: Açık, belli.
Mesel	: Örnek	Mücellâ	: Cilalamış, parlatılmış.
Meşhun	: Dolu , dolmuş	Mücrim	: Günahkar.
Mestûr	: Örtülü, gizli	Mücerred	: Tek, salt, evlenmemiş.
Mevali	: Yüksek rütbeli kadı'lar; bilginler	Müdâvim	: Davam eden.
Meveddet	: Sevgi, muhabbet.	Müebbed	: Sonsuz
Mezahir	: Bir şeyin görüldüğü yerler.	Müennes	: Dişil, kadın.
Mevc	: Dalga	Müjgân	: Kırpıklar.
Mihr	: Sevgi, güneş	Mükevvenât	: Yarattılmışların tümü; evren.
Mihman	: Konuk	Mülebbes	: Giyinmiş
Mir'at	: Ayna	Mülk-i bekaa	: Önüne ön olmayan ezeli ülke.
Mir-i miran	: Beylerbeyi	Münacaat	: Gizlice dua etme.
Misbah	: Mum, kandil	Münadi	: Nida eden.
Miskin	: Yoksul; varlığını Hakk'a vermiş, vehim'deki varlıktan kurtulmuş.	Mündemiç	: Dürülüp sarılmış.
Mişkat	: Kandil konan hücre	Münfekk	: Ayrılan, ayrılmış.
Muamma	: Anlaşılması güç olan söz	Münker-Nekir	: Kabirde soru soran iki melek.
Murarrefat	: Bilinenler	Münkir	: İnkâr eden.
Muattar	: Güzel koku	Mürde	: Ölmüş
Mugayyebat	: Görünen şeyler	Mürg-i gönül	: Gönül kuşu.
Muhal	: İmkansız	Mürid	: Derviş, talib.
Muhammes	: Beş mısralı manzume	Mürsel	: Gönderilmiş.
Muhayyile	: Hayalgücü	Mürşid	: Doğru yola götüren, şeyh önder.
Muhib	: Seven, Bir tarikata giren	Mürted	: Dininden dönmüş.
Muhit	: Bir şeyi kaplayan	Müsavvir	: Varlıklara şekil veren Tanrı.
Muin	: Yardımcı	Mesevid	: Müsvedde, karalama yapan.
Mukarrer	: Kesinleşmiş	Müstecmi	: Toplayan, toplanan
Mukarreb	: Yakınlaştırılmış	Mürüvved	: Erlik, adamlık.
Mukteda	: Kendisine uyulan	Müşahede	: Göz ile görme
Mumiyan	: Beli kıl gibi ince, sevgili.	Müşrik	: Allaha ortak koşan
Munzam	: Düzenlenmiş	Müştâk	: İsteyen, arzu eden
Mur	: Karınca	Müttakî	: Kötülükten sakınan
Murdar	: Leş	Müyesser	: Kolay olan, kolay gelen
		Müzekker	: Erkeğil, erkek

-N-

Naci	: Kurtulan	Nakib-ül-Eşrâf	: Hz. Muhammed'in soyundan gelenlerin işlerini yürüten
Nadan	: Ansızın	Nâle, naliş	: Ağlayıp sızlama
Nahiv	: Sözdizimi, gramer	Nân	: Ekmek
Nakib	: Bir toplumun başkanı; Tekkede şeyhin vekili.	Nâr	: Ateş
		Nas	: İnsanlar

Nâsıh	: Öğüt veren
Nasihât-amiz	: Öğüt alınacak söz
Na't	: Hz. Muhammed'i öven kaside
Nâtk	: Söyleyen, konuşan
Na-tüvân	: Güçsüz, zayıf
Nazar	: Bakış
Nefs	: Can, ruh, insan
Nefh	: Üfürmek
Nefrin	: Lanet ve beddua etmek
Nefs-i Emmare	: İnsanı zevk içine iten kötü istek.
Nehar	: Gündüz
Nerdin	: Tavla oyunu

Nigâh	: Bakış
Nikââb	: Peçe, yüz örtüsü
Nikaabe	: Nakiblik, vekillik.
Nikââbet-i Eşraf	: Peygamber soyunun hükümetle olan işlerinde vekillik etme
Nisâr	: Saçmak, dağıtmak.
Nişyan	: Unutma
Nişân	: Belirti
Niyâz	: Yalvarış, Tanrı'ya sığınma
Niyazat	: Niyazlar
Nûş	: İçmek
Nümâyiş	: Gösteri

-O-

Od	: Ateş
Okumak	: Çağırarak
Olavuz	: Olalım

-Ö-

Öküş	: Çok
Özge	: Başka, yabancı

-P-

Pâ, pây	: Ayak
Pâk	: Temiz
Pâre pâre	: Parça parça
Pâydar	: Duran, ölümsüz
Paymal	: Ayaklar altında
Penah	: Sığınacak yer
Pendar, pindar	: Zannetme, böbürlenme
Per	: Kanat
Peri	: Çok güzellik, cin kızları
Pervâne-ves	: Pervane gibi
Peverde	: Beslenmiş, eğitilmiş

Perverdigar	: Besleyen, büyüten Tanrı
Pes	: Sonra, demek ki
Peykar	: Savaş, döğüşme
Peydah	: Meydanda, açıkta
Peyname	: Kadeh
Pinhan	: Gizli
Piran	: Pirlar, evliyalar
Pişe	: San'at
Pişivâ	: Uyulan, önder
Piş ü pes	: Ard ve ön
Püser	: Oğul, çocuk

-R-

Rab	: Her şeyi besleyip geliştiren Tanrı
Rah	: Yol
Rahim	: Mü'minlere özel olarak acıyan, Tanrı
Rahmân	: Mü'mine de kafire de acıyan tanrı
Rahşân	: Parlak
Rast	: Doğru, sağ
Ratb	: Yaş, ıslak

Reaya	: Vergi verenler, hristiyan halk
Refik	: Arkadaş
Reh-nümâ	: Yol gösteren
Rehzen	: Yol kesen
Remz	: İşaret, sembol
Rene	: Samet
Revan	: Yürüyen, akan
Revnak	: Parlaklık, güzellik
Rihlet	: Göç, göçme; Ölme

Riște : Tel, iplik, düzgün kesilmiş
Rû-berû : Yüz yüze
Ruh-ı musavver: Düşünülmüş olan ruh.
Rûşen : Parlak

Ruz-ı Mahşer: Kıyamet günü
Rûzi : Gündüzle ilgili; yiyecek, nasib
Ruziyân : Azıklar
Rûmuz : Remz'ler, semboller.

-S-

Sâcid : Secde eden
Sadat : Seyyidler
Safa : Arılık
Sadr : Göğüs, sine
Sahbâ : Şarap
Sahib-kıran : Evreni buyruğu altına alan; Talihli ve başarılı padişah
Sahib-liva : Hz. Muhammed'in Bayrağını taşıyan
Sahib-zamân : Zamanın sahibi; İmam Muhammed Mehdi
Sâim : Oruç tutan.
Salât : Namaz, dua
Salat-ı subh : Sabah namazı
Sail : Soran, dilenen; Akan
Salik : Yola, tarikata giren
Salus : Gösterişli, yobaz, hilekar
Sayrı : Hasta
Sebak : Ders
Sebel : Bakiye, arta kalan (!)
Sabil : Yol; Pek çok
Sefer : Yolculuk
Sekran : Sarhoş olma
Selsebil : Cennette bir pınar
Sema : Dinsel raks, semah
Seng : Taş
Seraser : Baştan başa
Ser-bürehne : Baş açık
Ser-Çeşme : Kaynağın başı, önder
Serdar : Baş komutan
Serfirâz : Baş yukarı, üstün
Sergerdân : Baş dönmüş
Sernigün : Baş aşağı olmuş
Serteser : Baştanbaşa
Server : Başbuğ, ulu, ileri gelen
Sevâd : Karanlık, siyahlık, karartı
Seyf-i kaati : Keskin kılıç
Seyfullah : Allah'ın kılıcı

Seyrâb : Suya kanmış, doymuş
Seyrân : Gezinme
Seyr an-İllah : Tanrı'ya yönelen yolculuk
Seyr fi-İlah : Tanrı yolunda yolculuk
Seyr ila-İlah : Tanrı yolculuğu
Seyr maa'llah : Tanrı ile yolculuk
Seyyid : Efendi, Hz. Muhammedi'n torunu Hz. Hüseyin'in soyundan gelen
Sınmak : Kırılmak, bozulmak
Sırat : Yol; Cehennem üstündeki kıldan ince, kılıçtan keskin köprü
Siccin : Cehennem
Silsile : Zincirleme olan şey
Si-mürg-i Kaaf: Kafdağı'nın Zümrüdüanka'sı
Simürg : Kafdağı'nda yaşadığı sanılan otuz rengi olan ve otuz kuşu özünde yansıtan masal hayvanı
Subh : Sabah
Sofi, sufi : Tasavvuf yolunu benimseyen
Sofu : Dindar
Söyünmek : Sönmek
Sudur : Göğüsler, çıkış
Sühendân : Ne söylediğini bilen
Sulûk : Bir yola girme, bir yol tutma
Suret : Görünüş, cisim
Suzan : Yakıcı
Sücut : Secde edenler
Sühan : Söz
Sükker : Şeker
Sünnet : Hz. Peygamber'in işleri, buyrukları.

-Ş-

Şadan, şadman:	Sevinçli	Şerif	: Hz. Hasan'ın soyundan gelen
Şadi	: Neşe, sevinç	Şeyh	: Ulu, ihtiyar; Uyulan, tarikat
Şad ü hurrem	: Sevinçli olma hali	Şîr	: Arslan
Şah-ı Kevneyn	: İki cihanın padişahı; Hz. Muhammed (S.A.V)	Şirin	: Tatlı; Ferhad ve Hüsrev'in sevdikleri kızın adı
Şah-ı Şehidan:	Şehitlerin şahı, Hz. Hüseyin	Şom	: Uğursuz
Şâkî	: Şikayet eden	Şürîde	: Perişan
Şan ü seher	: Akşam, sabah	Şevk-i tab	: Tanrı sevgisi ile coşma, yanma
Şeamet	: Uğursuzluk	Şikâr	: Ay
Şehd	: Bal	Şir-i Yezdân	: Tanrı arslanı, Hz. Ali
Şemşir	: Kılıç	Şugl	: Meşgul olma; dert.
Şehinşah	: Şahlarşanı		
Şeref-i Siyadet	: Seyyidlik şerefi		
Şems	: Güneş		

-T-

Tab	: Işık	Telvin	: Renklendirmek; İnsanın halden hale girmesi
Tahiyyat	: "Allah ömürler versin" deme; Selamlar; Ettehiyyatü duası	Terneşa	: Seyir
Tahmlr	: Yoğurmak	Temevvüc	: Dalgalanmak
Tahir	: Yazma, yazılma	Tennur	: Tandır
Taklir	: Anlatmak	Tenzil	: İndirme, azaltma
Taktir	: Damlatmak	Terakki	: Yükselme; ilerleme
Takva	: Tanrıdan korkma kendini ibadete verme	Teşne	: Susamış
Tamu	: Cehennem	Teşne-dilan	: Gönlü susamışlar
Tari	: Ortaya çıkarma	Teşviş	: Zihni bulandırmak
Tarik	: Yol	Tevacüd	: Tarikata giren kimsenin bu yolda vecd'e, coşkuya kapılmayı dilemesi
Tarikat	: Gerçeğe varan yol	Tevella	: Ehl-i Beyt'in sevenlerini sevmek
Tavk	: Gerdanlık; Kudret	Tevhid	: Bir bilmek; La İlahe İllallah... diyerek ibadet etme
Tecellâ, tecellî:	Görünmek	Tevhid-i darb:	Ellerini dizlerine vurarak Tevhid etmek
Tecelliyat	: Tanrının insan gönlünde görünüşleri	Tezhib	: Süslemek
Teberrî, teberrâ:	Sevmemek ırak olmak	Tezkiye	: Arıtma; insan nefsinin, Tanrı sevgisi dışında kalan bütün heveslerden arınması
Teberra	: Ehl-i Beyt'in düşmanlarına düşman olma	Tîğ	: Kılıç
Teberrük	: Kutlamak	Tiryak	: Afyon
Tecrid	: Tek bırakmak		
Tecerrüd	: Soyutlamak		
Tek	: Gibi		
Te'lif-kerde	: Yazılmış eser		

Tûbâ : Cennette, kökleri yukarda, dalları yerde olan ağaç
Tuyan : Azmak

Tutiyâ : Çinko
Turab : Toprak
Tüvana : Dinç, güçlü

-U-

Ukbâ : Ahiret
Ulviyyat : Şerefli varlıklara ait özellikler
Umman : Uçsuz bucaksız deniz
Usul : Asıllar; yürünecek manevi kademeler

Uş, üş : İşte
Uşşak : Aşıklar
Uzlet : Bir yana çekilip kendi kendine tenhada yalnızlık

-Ü-

Üryân, uryân : Açık, çıplak

Üşmek : Birikmek

-V-

Vacib : Gerekli
Vahdet : Birlik
Valih ü hayran : Sersem ve şaşkın
Varak : Yaprak, kağıt
Vasıl ila'ilah : Allah'ın birliğine ulaşan
Va'z : Dini öğüt
Vecd : Zevk, coşku; Gönülde olan Tanrı coşkunluğu
Vech : Yüz; Tanrı'nın görünüşü

Vech-i ahsen : En güzel şekil
Vehm : Yanlış zan, şüphe
Vefî : Lakin, fakat
Verd : Güllü
Veş : Gibi
Vilayet, velayet : Velilik makamı, erenlik
Visâl : Ulaşmak, buluşmak
Vuslat : Visal

-Y-

Yabis : Kuru
Yad : Yabancı notları anma
Yadlu : Kötü, fena
Yahşi : İyi
Yakîn : Kesin bilgi ile bilme
Yâr : Dost
Yarlıgamak : Acımak, rahmet etmek
Yavuz : Kötü, şer
Yegâne : Biricik

Yeğ : Daha iyi
Yek : Bir
Yeksan : Eşit, denk, bir
Yekta : Benzeri olmayan
Yerağ : Silah, araç
Yevm-i misak : Kıyamet günü
Yezdân : Kerdüşlerde hayır İlahı; Allah

-Z-

Zağ : Karga
Zâhid : Kaçınan, çekinen; dindar; kaba sofu
Zâhir : Görünen, dışyüz
Zâkir : Anan
Zât-ı Bari, Zât-ı Mutlak : Allah
Zâviye : Köşe, tekke

Zelîl : Har, hakir, aşağı tutulan
Zerrâk : İki yüzlü, hileci
Zeyn : Süs, bezek
Zevâl : Yerinden ayrılıp, gitme; Sona erme
Zibâ : Süslü
Zi, zihî : Hey gidi hey; ne de

Zillet : Alçaklık
Ziyet : Süs, bezek
Zinhar : Sakın
Zir ü fevk : Aşağıdan yukarı
Ziya : Işık
Ziyy : Dirlik
Zuhur : Ortaya çıkarma
Zübde : Öz

Zühd : Zahidlik
Zü'l Celâl : Ululuk sahibi, Tanrı.
Zülfikâr : Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye hediye ettiği ucu çatalı kılıç
Zünnâr : Papazların bağladığı kemer

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Mehmet Aziz ÇELİK
 Doğum Yeri : Adıyaman / Samsat
 Doğum Tarihi : 01.01.1982
 Medeni Hali : Evli
 Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Adıyaman Lisesi- 2000

Ön Lisans : Anadolu Üniversitesi, Adalet Bölümü- 2014

Lisans : Adıyaman Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı- 2012
Anadolu Üniversitesi, Kamu Yönetimi- 2016

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl :

Erzincan İl Özel İdaresi (2009- 2010)

Adıyaman İl Özel İdaresi (2010- Görevime Devam Etmekteyim.)

